Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Hana Jurca

Krizni centri za predšolske otroke in prikrita institucionalizacija otroštev v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2026

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Hana Jurca

Krizni centri za predšolske otroke in prikrita institucionalizacija otroštev v Sloveniji

Diplomsko delo

Mentorica: izr. prof. dr. Nina Mešl
Somentorica: asis. Mojca Šeme

Ljubljana, 2026

ZAHVALA

Najlepša hvala moji družini, ki me je podpirala pri pisanju diplomskega dela.

Iskreno se zahvaljujem mentorici Nini in somentorici Mojci za podporo, napotke, usmeritve in spodbudo.

Nazadnje bi želela izraziti še hvaležnost zaposlenim in zunanjim sodelavcem (študentom) na KCO Palčica za njihovo pripravljenost sodelovati pri raziskavi, vključeni v moje diplomsko delo.

»Samo živeti ni dovolj« je rekel metulj »Moramo imeti sonce, svobodo in majhno rožo.«

Hans Christian Andersen

Krizni centri za predšolske otroke in prikrita institucionalizacija otroštev v Sloveniji

Povzetek diplomskega dela

Krizni center Palčica oziroma Hiša zavetja Palčica (v nadaljevanju KCO Palčica) je zakonsko opredeljen kot del socialnovarstvenih storitev in programov. Namenjen je varni in kratkotrajni namestitvi otrok v akutni stiski, ki potrebujejo takojšen umik iz domačega okolja (Zakon o socialnem varstvu, 1992). Kratkotrajnost namestitve otrok v KCO je formalno omejena na 21 dni (Šelih, Mazovec in Drenik Bavdek, 2022). Kljub temu statistični podatki kažejo, da otroci v KCO Palčica bivajo vse dlje, najdaljša dokumentirana namestitev pa je bila kar 379 dni daljša od priporočene (Center za socialno delo Ljubljana, 2024).

Diplomsko delo opisuje prikrito institucionalizacijo predšolskih otrok ter pojasnjuje vlogo KCO v slovenskem sistemu varstva otrok in družin s podsistemom zaščite otrok (v nadaljevanju sistem SVOD/zo). Prikazuje podatke, ki osvetljujejo dolgotrajnost nastanitev, obravnava vzroke za nastanek te problematike in posledice dolgotrajne institucionalizacije za otroke.

Koncept prekrite institucionalizacije predšolskih otrok je v diplomskem delu pojasnjen skozi neujemanje med zakonodajo, priporočili in dejanskim stanjem v praksi, na primer med normativi, usmerjenostjo k deinstitucionalizaciji in prednostnim nameščanjem otrok v rejniške družine ter dejansko prakso, v kateri so otroci v KCO nameščeni dalj časa z vedno daljšimi obdobji namestitve.

Teoretični uvod sem nadgradila z lastno raziskavo, ki sem jo izvedla med zaposlenimi in zunanjimi sodelavci (študenti) v KCO Palčica. Raziskovala sem, kako oni vidijo dejavnike, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji predšolskih otrok v Sloveniji, kako se posledice dolgotrajne institucionalizacije izražajo pri otrocih in kako se je zaradi dolgotrajne institucionalizacije spremenilo delo intervjuvancev v KCO Palčica (ali je dolgotrajna institucionalizacija vplivala na njihovo delo in če je, na kakšen način).

Ključne besede: sistem socialnega varstva otrok in družin s podsistemom zaščite otrok, institucionalna oskrba, namestitvene prakse, retravmatizacija otrok, sistemsko zanemarjanje otrok, deinstitucionalizacija

Crisis Centre for Preschool Children and the Hidden Institutionalisation of Preschool Children in Slovenia

Bachelor's Thesis Abstract

The Palčica Crisis Centre, also known as the Palčica Shelter House (hereinafter referred to as KCO Palčica), is legally defined as part of Slovenia's social welfare services and programmes. It provides safe, temporary accommodation for preschool children in acute distress who require immediate removal from their home environment (Zakon o socialnem varstvu, 1992). Placement in the crisis centre is formally limited to 21 days (Šelih, Mazovec, & Drenik Bavdek, 2022). However, statistical data indicate that children are remaining at KCO Palčica for increasingly long periods, with the longest documented placement exceeding the recommended duration by as much as 379 days (Center za socialno delo Ljubljana, 2024).

This bachelor's thesis examines the hidden institutionalisation of preschool children and explains the role of crisis centres within the Slovenian child and family welfare system and its child protection subsystem (hereinafter referred to as the SVOD/zo system). It presents data highlighting the prolonged nature of placements, discusses the causes of this issue, and examines the consequences of long-term institutionalisation for children.

The concept of hidden institutionalisation of preschool children is explained through the discrepancy between legislation, professional recommendations, and actual practice. In particular, it highlights the mismatch between prescribed standards, the commitment to deinstitutionalisation and the prioritisation of foster care placements, and the reality in which children remain in crisis centres for increasingly extended periods.

The theoretical section is complemented by original research conducted among employees and external collaborators (students) at KCO Palčica. The study explored how they perceive the factors contributing to the long-term institutionalisation of preschool children in Slovenia, how the consequences of prolonged institutionalisation manifest themselves in children, and how long-term institutionalisation has changed their work at KCO Palčica. It also examined whether prolonged institutionalisation has affected their work and, if so, in what ways.

Keywords: child and family welfare system with a child protection subsystem; institutional care; placement practices; child retraumatisation; systemic neglect of children; deinstitutionalisation.

PREDGOVOR

V KCO Palčica sem prvič vstopila med prakso v času dodiplomskega študija. Takrat je bila tam nameščena izjemno inteligentna in radovedna deklica, ki je ob začetku moje prakse držala rekord najdaljše namestitve. V mesecu in pol prakse se je spoprijateljila z desetimi otroki in doživela prekinitev stikov s petimi (podatki o otrocih, o katerih govorim v nadaljevanju, so v diplomskem delu anonimizirani).

Od takrat sem bila v okviru študentskega dela v KCO Palčica priča številnim odhodom in prihodom otrok ter vztrajnemu podaljševanju namestitev, občasno tudi ponovnemu vračanju otrok. Na primer, prvi dan moje prakse so bili v KCO Palčica nameščeni otroci, in čeprav sta od takrat minili že skoraj dve leti, KCO brez dveh izmed njih do danes sploh nisem izkusila. Pri tem sem bila priča tako posledicam dolgotrajne institucionalizacije kot tudi frustraciji zaposlenih ob nenehnem podaljševanju namestitev.

Institucionalizacija otroštva v Sloveniji je resna problematika, ki v zakonodaji, priporočilih in predpostavkah dela po mojem mnenju ni dovolj prepoznana. Čeprav je bila ta neskladnost med formalnim stanjem in dejansko prakso že večkrat izpostavljena, do večjih sprememb na tem področju ne prihaja. Namen tega diplomskega dela je raziskati razloge, ki prispevajo k tej problematiki, in posledice, ki jih otroci zaradi nje doživljajo.

V prvem delu diplomskega dela se posvečam teoretičnim izhodiščem. V uvodu bom najprej predstavila sistem SVOD/zo in vlogo kriznih centrov za otroke (v nadaljevanju KCO) znotraj sistema. Nato bom s statističnimi podatki nakazala stopnjevanje problematike dolgotrajnih namestitev, preden se bom posvetila dejavnikom, ki prispevajo k dolgotrajnim namestitvam in njihovim posledicam.

Teoretični uvod predstavlja podlago za mojo kvalitativno raziskavo. V njej sem se osredotočila na razumevanje mnenj zaposlenih in zunanjih sodelavcev (študentov) v KCO Palčica o dejavnikih, ki po njihovem mnenju prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok, posledicah, ki jih otroci doživljajo, in spremembi vloge intervjuvancev znotraj KCO Palčica zaradi dolgotrajne institucionalizacije. Raziskavo bom predstavila v empiričnem delu diplomskega dela, in sicer preko zapisa metodologije, rezultatov, razprave, sklepov in predlogov. V raziskavi sem se trudila zagotoviti anonimnost, čemur je prilagojena tudi terminologija, uporabljena v diplomskem delu. Na primer, intervjuje sem označila s črkami A–H namesto z imeni ter za vse intervjuvanke in intervjuvance uporabila moško spolno obliko.

KAZALO

1 TEORETIČNI UVOD 1
1.1 UMEŠČENOST KRIZNIH CENTROV ZA OTROKE ZNOTRAJ SISTEMA VARSTVA OTROK IN DRUŽIN (IN PODSISTEMA ZAŠČITE OTROK) V SLOVENIJI 1
1.1.1 Sistem SVOD/zo: razumevanje širšega konteksta kriznih centrov 1
1.1.2 Sistemska usmeritev SVOD/zo: pot k institucionalizaciji otrok v kriznih centrih 2
1.2 VLOGA KRIZNIH CENTROV ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN NJIHOVA POVEZAVA Z INSTITUCIONALIZACIJO OTROŠTEV 3
1.2.1 Splošno o kriznih centrih 4
1.2.2 Krizni center Palčica 4
1.2.3 Krizni center Palček 6
1.2.4 Statistični podatki, ki nakazujejo dolgotrajnost bivanja v kriznih centrih 7
1.2.5 Krizni centri kot (sodobne) sirotišnice 8
1.2.6 Premik k deinstitucionalizaciji otroštev 9
1.3 RAZLOGI ZA INSTITUCIONALIZACIJO OTROŠTEV V KRIZNIH CENTRIH 11
1.3.1 Sodobna orientacija sistema kot dejavnik za institucionalizacijo otroštev 12
1.3.2 Družinski zakonik in podaljšanje sodnih postopkov ter institucionalizacija otroštev 12
1.3.3 Socialno-ekonomski dejavniki in institucionalizacija otroštev 13
1.3.4 Pomanjkanje rejniških družin kot razlog za povečano institucionalizacijo otroštev 15
1.4 POSLEDICE DOLGOTRAJNE INSTITUCIONALIZACIJE PREDŠOLSKIH OTROK 17
1.4.1 Predhodna travma otrok 17
1.4.2 Travma, povzročena znotraj sistema SVOD/zo 19
1.4.3 Vpliv institucionalizacije na travmo otroka 20
1.5 INSTITUCIONALNA OSKRBA KOT OBLIKA ZANEMARJANJA IN NASILJA 23
1.5.1 Teoretična opredelitev nasilja in njena povezava s kriznimi centri 23
2 OPREDELITEV PROBLEMA 25
2.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA 26
3 METODOLOGIJA 27
3.1 VRSTA RAZISKAVE 27
3.2 MERSKI INSTRUMENT 27
3.3 OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA 28
3.4 ZBIRANJE PODATKOV 28
3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV 28
3.6 ETIČNA VPRAŠANJA RAZISKAVE 31
4 REZULTATI 32
4.1 DEJAVNIKI, KI PRISPEVAJO K DOLGOTRAJNI INSTITUCIONALIZACIJI OTROK 32
4.1.1 Dejavniki 32
4.1.2 Začetni kazalniki dolgotrajne nastanitve 35
4.1.2.1 Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve 36
4.1.3 Preobremenjenost kapacitet kriznega centra Palčica 37
4.1.4 Vrnitev otrok v krizni center Palčica 38

4.1.4.1 Proces vračanja otroka ... *38*
4.1.4.2 Razlogi za vračanje otroka ... *39*
4.1.4.3 Primeri in posledice vračanja otroka ... *39*
4.1.4.4 Neustrezne sistemske prakse pri ponovnih namestitvah ... *40*
4.1.5 Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav ... 40
4.2 POSLEDICE DOLGOTRAJNE INSTITUCIONALIZACIJE OTROK ... 41
4.2.1 Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok ... 41
4.2.2 Posledice dolgotrajne namestitve v povezavi s teorijo navezanosti ... 43
4.2.3 Odziv otrok na institucionalno travmo ... 44
4.2.4 Retravmatizacija otrok ... 46
4.2.4.1 Doživljanje otroka ... *46*
4.2.4.2 Odziv na otroka ... *47*
4.2.5 Prepoznavanje travmatičnih odzivov ... 48
4.3 POVEZAVA MED DOLGOTRAJNO INSTITUCIONALIZACIJO IN VLOGO KRIZNEGA CENTRA PALČICA ... 49
4.3.1 Povezava dolgotrajnih namestitev s strokovnim delom ... 49
4.3.2 Strokovna podlaga dela ... 50
4.3.3 Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje ... 51
4.4 REZULTATI ODNOSNEGA KODIRANJA ... 52
4.4.1 Dejavniki, ki so povezani z dolgotrajnostjo bivanja ... 52
4.4.2 Osrednji pojav: dolgotrajna institucionalizacija ... 54
4.4.3 Pogoji, ki vplivajo na potek in dinamiko dolgotrajne institucionalizacije otrok ... 56
5 RAZPRAVA ... 57
6 SKLEPI ... 70
7 PREDLOGI ... 73
8 VIRI ... 76
9 PRILOGE ... 85
9.1 PRILOGA 1: SMERNICE ZA INTERVJU ... 85
9.2 PRILOGA 2: ODPRTO KODIRANJE INTERVJUJEV ... 87
9.3 PRILOGA 3: OSNO KODIRANJE ... 220
9.4 PRILOGA 4: ODNOSNO KODIRANJE ... 231

KAZALO TABEL

Tabela 1: Skupno število otrok v KCO Palčica (2024) 5
Tabela 2: Načini namestitve v KCO Palčica (2024) 5
Tabela 3: Namestitev otrok ob zaključku bivanja v KCO Palčica (2024) 5
Tabela 4: Trajanje namestitve v KCO Palčica (2023/2024) 5
Tabela 5: Skupno število otrok v KCO Palček (2023/2024) 6
Tabela 6: Razlogi za namestitev v KCO Palček (2023/2024) 6
Tabela 7: Trajanje namestitve v KCO Palček (2023/2024) 7
Tabela 8: Primer odprtega kodiranja..... **Napaka! Zaznamek ni definiran.**
Tabela 9: Odprto kodiranje intrevjujev..... 87

KAZALO SLIK

Slika 1: Osno kodiranje 30
Slika 2: Dejavniki, ki so povezani z dolgotrajnostjo bivanja otrok v KCO Palčica..... 231
Slika 3: Osrednji pojav: Dolgotrajna institucionalizacija..... 232
Slika 4: Pogoji, ki vplivajo na potek in dinamiko dolgotrajne institucionalizacije otrok 233

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 UMEŠČENOST KRIZNIH CENTROV ZA OTROKE ZNOTRAJ SISTEMA VARSTVA OTROK IN DRUŽIN (IN PODSISTEMA ZAŠČITE OTROK) V SLOVENIJI

V prvem poglavju se bom posvetila razumevanju slovenskega sistema varstva otrok in družin ter podsistema zaščite otrok (v nadaljevanju SVOD/zo). Osredotočila se bom predvsem na umeščanje KCO v to tematiko, saj so ti pomemben del podsistema zaščite otrok. To bom pojasnila s pomočjo informacij o tem, kaj je sistem SVOD/zo ter kako njegova trenutna usmerjenost prispeva k povečanju odvzemov otrok iz bioloških družin in nameščanju otrok v institucije, med katere sodi tudi KCO.

1.1.1 Sistem SVOD/zo: razumevanje širšega konteksta kriznih centrov

Za boljše razumevanje sistema SVOD/zo moramo najprej vedeti, pred čim otroke ščitimo. Besedna zveza »ogrožen otrok« se najpogosteje uporablja v kontekstu različnih oblik nasilja, pomembna pa je tudi v širšem smislu. Obstaja več vrst nevarnosti, ki povzročajo otrokovo ogroženost, med drugim revščina, neustrezno zdravstveno varstvo in ogrožen socialno-pravni položaj otroka. Ogrožajoče nevarnosti so posledica ravnanja posameznika, institucije ali delovanja družbenega sistema (Filipčič, 2024, str. 37).

Razumevanje ogroženosti je ključno, saj je dolžnost države, da se nanjo odzove. Slovenija je kot socialna država dolžna zavarovati družino, materinstvo, očetovstvo, mladino in otroke. Poleg tega mora država ustvariti potrebne razmere za to varstvo ter zagotavljati posebno varstvo in skrb otrokom, kar je vezano na podsistem zaščite otrok (Šeme, 2025b).

Dolžnosti države na področju socialnega varstva otrok in družin so utemeljene v pravu. Varovanje otrokovih koristi je eno izmed temeljnih načel mednarodnega pravnega dokumenta Konvencije o otrokovih pravicah (Konvencija o otrokovih pravicah, 1989). Ta dokument je dopolnjen s splošnim komentarjem (Committee on the Rights of the Child, 2011). Poleg tega so za to področje pomembni tudi Ustava Republike (1991), Družinski zakonik (2017), Kazenski zakonik (2012), Zakon o kazenskem postopku (2012), Zakon o preprečevanju nasilja v družini

(2008), Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ter Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013) (Filipčič, 2024).

Kljub pravnim temeljem v znanstveni literaturi dolgo ni bilo enotne definicije sistema, namenjenega varstvu otrok in družin. Konceptualni definiciji SVOD/zo in umestitvi tega pojma v mednarodne tipologije se je posvetila Šeme (2025b), ki v svojem članku opisuje sistem SVOD/zo kot podsistem socialnega varstva. Socialno varnost opredeljuje kot temeljni cilj sistema blaginje, ki se uresničuje z različnimi politikami, programi ali ukrepi (Šeme, 2025b).

1.1.2 Sistemska usmeritev SVOD/zo: pot k institucionalizaciji otrok v kriznih centrih

KCO-ji so ena izmed ključnih institucij v slovenskem sistemu SVOD/zo. Delujejo kot organizacijske enote centrov za socialno delo (v nadaljevanju CSD-ji) (Leskošek, Miklič in Sitar Surić, 2024). Za razumevanje delovanja KCO-jev je zato pomembno poznati delovanje centrov za socialno delo (v nadaljevanju CSD).

CSD-ji igrajo ključno vlogo v sistemu SVOD/zo (Leskošek idr., 2024). Raziskave so pokazale, da se socialni delavci in drugi strokovnjaki, zaposleni na CSD-jih, soočajo z izzivi. Delo strokovnih delavcev se vse bolj odmika od podpornih storitev v skupnosti in omejuje na reaktivne odzive, ki se sprožijo šele v dolgotrajno kompleksnih in obremenjujočih okoliščinah družin, ko so situacije težje rešljive. Poleg tega je sodelovalno delo z družino v skupnosti vse bolj nadomeščeno z nesodelovalnimi oblikami dela, na primer z obravnavo družin, ki predstavlja obliko nadzora nad družinami. Spremembe v usmerjenosti sistema SVOD/zo so povzročile spremembo besednjaka in prevlado novih diskurzov o otrocih, starših in družinah ter tudi strokovnem delu na CSD. Nastala je iluzija hitre pomoči, ki ne naslavlja družin v kompleksno problemskih okoliščinah – te so največkrat povezane z revščino in s socialno izključenostjo –, ampak se osredotoča na spremembo starševskih vedenj (Šeme, 2025b).

Posledice preobrata v usmeritvi sistema SVOD/zo vključujejo tudi povečanje števila odvzemov otrok. Potreba po namestitvi odvzetih otrok povečuje pritisk na rejniški sistem in institucije, kot so KCO-ji, stanovanjske skupine in strokovni centri (Šeme, 2025b). Obenem se država sooča s pomanjkanjem rejniških družin, česar se po Končnem poročilu rejništva v Sloveniji rejniki in rejnice močno zavedajo (Inštitut za socialno varstvo, 2025).

Ker v slovenski znanosti to področje za enkrat še ni dobro raziskano, sem se glede statistik obrnila na zapise v medijih. Sodobno usmerjenost k odvzemom otrok izpostavljajo tudi številni mediji.

Novinar Peter Petrovčič (2025) navaja, da točnega podatka o številu odvzemov v Sloveniji ni, vendar raziskave nakazujejo, da je vsako leto odvzetih več kot 100 (včasih več kot 150) otrok. Izpostavlja razcvet prakse institucionalizacije otrok, pri čemer eksplicitno omenja romske otroke. V rejniških družinah je zdaj natanko 40 % manj otrok kot pred 20 leti, v institucijah pa za tretjino več kot leta 2012, ko je bilo to število najnižje (Petrovčič, 2025). To potrjuje tudi članek, objavljen v Dnevniku leta 2026, ki navaja, da so zaradi pomanjkanja rejniških družin otroci večkrat nameščeni v manj zaželene oblike skrbi, kot so KCO-ji. Poleg tega strokovni delavci izpostavljajo prezasedenost KCO-jev in pomanjkanje možnih namestitev (Jereb, 2026).

Trenutna praksa in delovanje znotraj sistema SVOD/zo torej povečujeta pritisk na institucije, kot so KCO-ji (Šeme, 2025b).

Zdaj, ko razumemo mesto KCO-jev znotraj širšega konteksta sistema SVOD/zo, se želim natančneje posvetiti vlogi KCO-jev in njihovi povezavi z institucionalizacijo otroštva v Sloveniji. Temu je namenjeno naslednje poglavje.

1.2 VLOGA KRIZNIH CENTROV ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN NJIHOVA POVEZAVA Z INSTITUCIONALIZACIJO OTROŠTEV

V tem poglavju bom obravnavala vlogo KCO-jev v slovenskem sistemu SVOD/zo, s posebnim poudarkom na KCO-jih za predšolske otroke. Predstavila bom namen njihove ustanovitve, katere KCO-je poznamo v Sloveniji in kako delujejo. Poleg tega se bom v tem poglavju prvič dotaknila teme institucionalizacije otroštva v Sloveniji; s pomočjo statističnih podatkov bom pojasnila, da je trenutno bivanje otrok v KCO-jih daljše od priporočenega in se kljub opozorilom nenehno podaljšuje.

1.2.1 Splošno o kriznih centrih

KCO-ji so del sistema SVOD/zo ter so zakonsko opredeljeni kot del socialnovarstvenih storitev in programov. Namenjeni so otrokom in mladostnikom v akutni stiski, ki potrebujejo takojšen umik iz domačega okolja (Zakon o socialnem varstvu, 1992).

V Sloveniji sta trenutno vzpostavljena dva KCO-ja za predšolske otroke. V nadaljevanju se bom posvetila njunemu namenu in delovanju.

1.2.2 Krizni center Palčica

KCO Palčica je bil ustanovljen za varno in kratkotrajno krizno namestitev otrok v predšolskem obdobju. Ustanovljen je bil leta 2007. Namenjen je zaščiti najmlajših otrok od rojstva do šestega leta starosti v kriznih situacijah ter nudi kakovostno strokovno pomoč otrokom in njihovim družinam (CSD Ljubljana, 2024).

Otroci so v KCO Palčica nameščeni na podlagi nujnega odvzema ali začasne odredbe sodišča o odvzemu. Razlogi za odvzem vključujejo nasilje v družini, zlorabe, zanemarjanje, zapustitev, opustitev starševske skrbi, nezmožnost staršev pri zagotavljanju osnovnih potreb otrok itd. (CSD Ljubljana, 2024).

Ko je otrok nameščen v KCO Palčica, mu je zagotovljena celostna obravnava po družinskem principu, ki vključuje skrb za varnost in varstvo ter zadovoljevanje njegovih potreb. V KCO so otroci deležni nege, druženja in igre. Poleg vsakodnevne pomoči zaposlenih se otrokom nudi tudi strokovna pomoč, ki je še posebej pomembna pri prilagajanju na novo okolje (ob prihodu in odhodu), pri separacijski stiski ter pri zagotavljanju občutka varnosti. KCO Palčica lahko sprejme do 12 otrok (CSD Ljubljana, 2024).

KCO Palčica je odprt 24 ur na dan, vse dni v letu. Delo poteka v 12-urnih izmenah. Dnevno izmeno običajno opravljajo trije delavci, nočno pa eden. Po potrebi pomagajo tudi študenti in prostovoljci (CSD Ljubljana, 2024).

V KCO Palčica se izvajajo tudi stiki pod nadzorom, pripravljajo se poročila o stikih ter poročila o bivanju otrok, namenjena pristojnim CSD-jem in sodišču. Postopkov na sodišču se občasno udeležijo na povabilo kot stranski udeleženec. Prav tako se v KCO Palčica lahko izvajajo prvi stiki z rejnikom (CSD Ljubljana, 2024).

Sprotno beleženje in dokumentiranje poteka prek dnevnika ter dnevne in nočne izmene. Zbira se tudi vsa dokumentacija o otroku v njegovem osebnem spisu (CSD Ljubljana, 2024).

V nadaljevanju bom predstavila statistiko namestitev v KCO Palčica (CSD Ljubljana, 2024). Za boljšo preglednost so podatki prikazani v tabelah.

Tabela 1: Skupno število otrok v KCO Palčica (2024)

Kategorija	Št. otrok
Otroci, nameščeni že od leta 2023	4
Nove namestitve v letu 2024	25
Skupno število otrok v letu 2024	**29**

Tabela 2: Načini namestitve v KCO Palčica (2024)

Vrste namestitve	Št. otrok
Nujni odvzemi	22
Druge vrste namestitev	7

Tabela 3: Namestitev otrok ob zaključku bivanja v KCO Palčica (2024)

Namestitev otrok ob zaključku bivanja	Št. otrok
Namestitev v rejniško družino	12
Vrnitev v matično družino	6
Namestitev v družino z namenom posvojitve	1
Namestitev k drugi osebi (npr. babica)	2
Namestitev v institucionalno oskrbo (npr. CDUV Drago)	1

Tabela 4: Trajanje namestitve v KCO Palčica (2023/2024)

Kazalnik	Leto 2023	Leto 2024
Povprečno število bivalnih dni	91 dni	88,5 dneva
Najdaljša namestitev	400 dni oz. 13 mesecev	269 dni (skoraj 9 mesecev)
Najkrajša namestitev	Ni podatka	6 dni

1.2.3 Krizni center Palček

Marca 2023 je bil odprt krizni center Palček Maribor (v nadaljevanju KCO Palček). Čeprav organizacijsko spada pod CSD Maribor, deluje po enakem sistemu kot KCO Palčica, ki spada pod CSD Ljubljana – zagotavlja celostno oskrbo najmlajših otrok, starih do šest let, in deluje 24 ur na dan vse leto (CSD Maribor, 2025).

Osnovni namen KCO Palček je nudenje prve socialne pomoči: prepoznavanje osebne stiske otrok ob namestitvi, zagotavljanje občutka varnosti, premagovanje separacijske stiske, nudenje priložnosti za napredek in osebne pomoči ob sodelovanju s strokovnimi delavci CSD (CSD Maribor, 2025).

Tako kot KCO Palčica je tudi KCO Palček namenjen kratkotrajni namestitvi otrok. V primerjavi s KCO Palčica, ki ima kapaciteto za sprejem 12 otrok, lahko KCO Palček sprejme deset otrok (CSD Maribor, 2025).

V nadaljevanju bom predstavila statistiko namestitev v KCO Palček (CSD Maribor, 2025). Za boljšo preglednost so podatki prikazani v tabelah.

Tabela 5: Skupno število otrok v KCO Palček (2023/2024)

Leto	Št. otrok
Otroci, nameščeni leta 2023	23
Otroci, nameščeni leta 2024	18
Skupno število otrok v letu 2024	**29**

Tabela 6: Razlogi za namestitev v KCO Palček (2023/2024)

Leto	Nezmožnost staršev za skrb oz. zanemarjanje	Nasilje v družini	Nemogoče bivalne razmere	Poškodba mame	Sum spolne zlorabe
Otroci, nameščeni leta 2023	11	6	2	3	1
Otroci, nameščeni leta 2024	6	8	3	1	1

Tabela 7: Trajanje namestitve v KCO Palček (2023/2024)

DNEVI BIVANJA/LETO	1 dan	Od 2 do 7 dni	Od 15 do 21 dni	Več kot 21 dni	Več kot 41 dni	SKUPAJ
SKUPAJ/2023	0	0	0	7	9	23
SKUPAJ/2024	0	2	1	13	8	18

1.2.4 Statistični podatki, ki nakazujejo dolgotrajnost bivanja v kriznih centrih

Kaj pomeni kratkotrajna namestitev v KCO? Po vzoru tujih programov naj bi kratkotrajna namestitev trajala do treh tednov oziroma 21 dni. Podaljšanje tega roka je mogoče, vendar le izjemoma (Šelih idr., 2022).

Kljub temu, kot je razvidno iz zgornjih tabel, statistični podatki, pridobljeni leta 2024 v KCO Palčica, kažejo, da je bilo povprečno število bivalnih dni vseh nameščenih otrok 88,5. To število se še nekoliko poveča, če upoštevamo, da so nekateri izmed teh otrok nadaljevali bivanje v leto 2025. Najdaljša namestitev v letu 2024 je trajala 269 dni (skoraj devet mesecev). Od 25 namestitev so bile le tri krajše od 21 dni (CSD Ljubljana, 2024).

Število bivalnih dni nameščenih otrok se je drastično povečevalo med letoma 2019 in 2023 ter se ponovno nekoliko umirilo v letu 2024. Kot nakazuje zgornja tabela 4, so podatki, pridobljeni leta 2024, nižji od podatkov iz leta 2023. V tem letu je bilo povprečno število dni bivanja 91. Poleg tega je bil v letu 2023 v KCO Palčica nameščen deček, ki je tam prebival 400 dni oziroma 13 mesecev – to je trenutno najdaljša namestitev otroka v KCO Palčica (CSD Ljubljana, 2024).

Predvideva se, da je odprtje KCO Palček Maribor marca 2023 pripomoglo k umiritvi drastičnega stopnjevanja števila bivalnih dni otrok v KCO Palčica. Kljub temu je treba izpostaviti, da je povečanje bivalnih dni bolj povezano z dolgotrajnim bivanjem posameznih otrok kot s številom nameščenih otrok (CSD Ljubljana, 2024).

V letu 2024 je sodišče v Ljubljani odredilo nekaj neobičajnih odločitev. V primeru enega izmed otrok je sodišče odredilo redno obiskovanje vrtca, kar trenutno ni praksa. Za nekatere otroke je bilo odrejeno redno premikanje med KCO in njihovim domom (vračanje domov od petka do nedelje). Takšne odločitve so vodile v negotovost otrok in dodatne zaplete (CSD Ljubljana, 2024).

1.2.5 Krizni centri kot (sodobne) sirotišnice

Institucija je najpogostejša družbena intervencija za sirote ter zapuščene in zlorabljene otroke po svetu. Institucije, v katerih živijo otroci, imajo različne namene in nazive (Sherr, Roberts in Gandhi, 2017). Način delovanja in kakovost oskrbe otrok se razlikujeta med državami (Sonuga-Barke in Kreppner, 2012).

Institucionalizirana oskrba za otroke je opredeljena kot skupinsko bivanje desetih ali več otrok brez staršev, z majhnim številom odraslih, ki so plačani za svoje delo in čas. Pogosto zaposleni nimajo ustrezne izobrazbe za delo z otroki. Bivanje v institucijah vključuje organizirano rutino in neosebno strukturo dela. Odnos med zaposlenimi in otroki ni enak odnosu, ki ga imajo otroci, vzgojeni v družinah s svojimi starši (Browne, 2009).

Ob omembi institucionalizacije otrok najprej pomislimo na sirotišnice. Poročila o sirotišnicah za majhne otroke potrjujejo te predstave z opisom velikega števila otrok (običajno med devet in 16, lahko pa tudi do 70), razporejenih po starosti in razvoju. Značilno je, da otrok ob odraščanju preide v novo skupino ali institucijo. Na kakovost življenja v instituciji pomembno vpliva tudi neugodno razmerje med zaposlenimi in številom otrok. Poleg tega večina zaposlenih v institucijah dela dolge izmene (npr. en cel dan, nato nekaj dni prosto), zato je menjavanje zaposlenih pogosto; podatki iz sirotišnice v Rusiji nakazujejo menjavo 60 do 100 zaposlenih v 19 mesecih. V poročilih je pogosto omenjeno tudi hladno obnašanje zaposlenih do otrok (Sonuga-Barke in Kreppner, 2012).

Statistika kaže, da je bilo leta 2015 v institucionalno oskrbo nameščenih med 3,18 in 9,42 milijona otrok po svetu (Desmond, Watt, Saha, Jialin in Lu, 2020). To potrjujejo podatki Unicefa, ki ocenjujejo, da je leta 2018 v institucionalni oskrbi živelo 8 milijonov otrok (Wade, Fox, Zeanah in Nelson III, 2018).

Čeprav so sirotišnice pogosto ena izmed prvih asociacij ob pogovoru o institucionalizaciji otrok, pogovora ne moremo zaključiti pri tem. V Sloveniji sirotišnic nimamo (Družinski zakonik, 2017). Institucij za otroke, ki ustrezajo zgornjemu opisu institucionalne oskrbe, pa je veliko. Poleg tega se je treba zavedati, da danes v institucijah redko bivajo klasične sirote. Institucionalizirani otroci imajo pogosto žive starše, ki zanje ob pomanjkanju podpore in pomoči ne morejo skrbeti. Institucionalizacija je pogosto posledica revščine in družbeno pogojenih stisk. Posledično so otroci prikrajšani za običajno družinsko okolje (Browne,

Hamilton-Giachritsis, Johnson in Chou, 2006). Take otroke lahko obravnavamo kot socialne sirote (angl. social orphanhood) (Kiszka, 2021).

Tako KCO Palček kot KCO Palčica ustrezata zgornji definiciji institucionalne oskrbe. V obeh KCO je omogočeno bivanje desetih ali več (12) otrok brez staršev, z majhnim številom odraslih, ki so plačani za svoje delo in čas. Bivanje v KCO vključuje organizirano rutino, odnos med zaposlenimi pa ni enakovreden odnosu med starši in otroki. Kljub temu KCO niso bili zasnovani kot dolgotrajna institucionalna oskrba, temveč kot kratkotrajno zatočišče. V času otrokovega bivanja naj bi jim poiskali kakovostnejšo možnost, na primer rejniško družino. Glavna razlika med institucijami, kot so sirotišnice, in institucijami, kot so KCO, je dolžina bivanja otrok.

Univerza v Birminghamu je v sodelovanju s Svetovno zdravstveno organizacijo (angl. World Health Organization – WHO) leta 2002 izvedla študijo o številu in značilnostih otrok v institucijah, mlajših od treh let. Študija je potekala v 33 državah in razkrila 23.099 otrok, mlajših od treh let, ki so preživeli več kot tri mesece v instituciji. Število otrok, nameščenih v institucijo, se je zelo razlikovalo med državami. Le štiri države so imele politiko, ki se je nanašala na primarno zagotavljanje rejniških družin otrokom, mlajšim od pet let. Te države so bile Islandija, Norveška, Anglija in Slovenija (Browne idr., 2006).

Politika primarnega zagotavljanja rejniških družin otrokom se od leta 2002 v Sloveniji ni spremenila. Rejništvo je še vedno zakonsko opredeljeno kot prednostna oblika nameščanja otrok (Družinski zakonik, 2017). KCO-ji so formalno označeni kot kratkotrajna namestitev, ki naj bi trajala največ 21 dni (Šelih idr., 2022).

Kljub temu kratkotrajno bivanje otrok v KCO-jih postopoma postaja dolgotrajno. To potrjujejo tudi statistični podatki – kot je omenjeno v točki 1.2.3 Statistični podatki, je trenutno najdaljša zaznana nastanitev v Palčici trajala 400 dni oziroma 13 mesecev (CSD Ljubljana, 2024). Potreba po KCO-jih v Sloveniji je bila v preteklih letih dovolj velika, da je bilo treba odpreti dodaten KCO v Mariboru (Šelih idr., 2022).

1.2.6 Premik k deinstitucionalizaciji otroštev

Evropska unija in globalni trendi poudarjajo pomen deinstitucionalizacije otrok v sodobnih družbah.

Okviri in predpostavke Organizacije združenih narodov poudarjajo, da bi se morale države oddaljiti od institucionalne oskrbe ter se približati družinski in skupnostni podpori (Eurochild, 2012). To usmeritev potrjuje tudi publikacija Agencije Evropske unije za temeljne pravice (angl. European Union Agency for Fundamental Rights), ki navaja, da pravice otrok obstajajo z namenom zagotavljanja varnosti in dobrobiti vsakega otroka (European Union Agency for Fundamental Rights, 2025).

Glede na mednarodno in evropsko zakonodajo ter politiko bi morale biti otroške institucije zadnja možnost, na katero se zanesemo, in to le, kadar drugih družinskih možnosti ni. V večini držav članic je institucionalizacija otroštev omejena na manjše ustanove, nadzorovane s strani države, kjer biva od štiri do 15 oseb (European Union Agency for Fundamental Rights, 2025).

Leta 2019 je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela resolucijo, ki ponovno potrjuje načela Konvencije o otrokovih pravicah. S tem je poudarila, da do nepotrebne ločitve otrok od njihovih družin ne sme priti. Zaščita otroka mora biti vedno na prvem mestu. Skupinske domove opisuje kot obliko institucionalne oskrbe in poziva države članice k deinstitucionalizaciji otroštev. Spodbuja reformo sistema podpore in pomoči (nacionalnega sistema varstva in zaščite otrok, sestavljenega iz več javnih sektorjev, na primer socialnega varstva, zdravstva, vzgoje in izobraževanja) ter promocijo nacionalnih strategij in programov, ki bi pospešili deinstitucionalizacijo ter se usmerili k družinski in skupnostni oskrbi. Ob tem opozarja na podporo, ki bi jo ljudje potrebovali ob zapuščanju institucionalne oskrbe. Več pozornosti namenja tudi otrokom z ovirami in otrokom migrantov. Izpostavlja, da bi morale države članice spodbujati državne, regionalne in lokalne oblasti pri prizadevanjih za deinstitucionalizacijo, tudi z uporabo finančnih virov Evropske unije (European Union Agency for Fundamental Rights, 2025).

V tem poglavju sem prvič omenila temo institucionalizacije otroštev v Sloveniji. Preden poglavje zaključim, želim poudariti nekaj najpomembnejših ugotovitev, povezanih s to tematiko.

Poglavje omenja študijo iz leta 2002, ki navaja le štiri države, katerih politika se je takrat nanašala na primarno zagotavljanje rejniških družin otrokom, mlajšim od pet let. Slovenija je bila ena izmed teh držav. Ta informacija je pomembna, saj osvetljuje pravo pot države v nacionalnem sistemu varstva in zaščite otrok – pot, ki otrokom primarno zagotavlja bivanje v rejniški družini in ne v instituciji (Browne idr., 2006).

To nas pripelje do prikrite institucionalizacije otroštev. Ko govorimo o institucionalizaciji, redko pomislimo na KCO-je. V njih ne prebivajo sirote v tradicionalnem smislu, temveč socialne sirote (Kiszka, 2021) – otroci, katerih starši so še živi, a so bili od njih ločeni zaradi ravnanj posameznika, institucije ali delovanja družbenega sistema (Filipčič, 2024, str. 41). Poleg tega besedna zveza institucionalizacija otroštev namiguje na dolgotrajno bivanje v instituciji, KCO-ji pa so v osnovi namenjeni kratkotrajnemu bivanju (do 21 dni) (CSD Ljubljana, 2024). Na KCO torej običajno ne pomislimo, ko govorimo o institucionalizaciji otroštev. Kljub temu ne moremo zanikati, da KCO-ji ustrezajo definiciji institucionalne oskrbe, kot jo navajajo Browne idr. (2006).

Poleg tega je treba poudariti, da se je KCO Palčica kljub slovenski politiki primarnega zagotavljanja rejniških družin do leta 2023 soočal s tako veliko prostorsko stisko, da je nastala potreba po odprtju dodatnega KCO. Statistični podatki kažejo, da otroci v KCO-jih bivajo vse dlje, najdaljša dokumentirana namestitev pa je bila kar 379 dni daljša od priporočenega (CSD Ljubljana, 2024).

Kdaj torej lahko rečemo, da zakonsko določena politika ne ustreza več dejanskemu stanju? Kdaj lahko začnemo govoriti o prikriti institucionalizaciji otroštva v Sloveniji?

1.3 RAZLOGI ZA INSTITUCIONALIZACIJO OTROŠTEV V KRIZNIH CENTRIH

V prejšnjem poglavju sem se prvič dotaknila teme institucionalizacije otroštva v Sloveniji in pojasnila, da je bivanje otrok v KCO-jih daljše od priporočenega in se kljub opozorilom Varuha človekovih pravic nenehno podaljšuje (Šelih idr., 2022).

V tem poglavju bom podrobneje predstavila razloge, ki so prispevali k tej problematiki. Poskušala bom razložiti kompleksne organizacijske, sistemske, strukturne, politične in zakonodajne dejavnike, ki so vplivali na nastanek institucionalizacije otroštva. Pogovor o odpravi institucionalizacije namreč ni mogoč, če ne razumemo dejavnikov, ki so prispevali k njenemu obstoju.

1.3.1 Sodobna orientacija sistema kot dejavnik za institucionalizacijo otroštev

Na začetku teoretičnega uvoda sem omenila, da se slovenski sistem SVOD/zo zaradi preobrata v praksi strokovnega dela z družinami sooča z izzivi. Tu bom natančneje povzela razloge, ki so pripeljali do tega preobrata.

Šeme (2025b) piše, da se je sistem SVOD/zo spreminjal skupaj s slovenskim sistemom blaginje. Sistem se je vse bolj oddaljeval od svoje prvotne osredotočenosti na varstvo otrok in družin ter zagotavljanje storitev pravočasne pomoči in podpore družinam v skupnosti ter se premikal k upravno-pravnemu modelu in prepozni pomoči predvsem b obliki manj sodelovalnih oblik obravnave družin v pisarnah socialnih delavk in nadzora nad njimi. Omenjena avtorica ta premik v usmerjenosti povezuje s krepitvijo na predvsem zaščito otrok osredotočene usmeritve sistema, ta je značilna za družbe z bolj neoliberalnimi javnimi politikami (vitka država, varčevanje pri storitvah in programih ter zaposlitvah). Avtorica tudi ugotavlja, da se v sistemu vse bolj krepi tudi na otroka osredotočen vzorec, kar je v skladu z mednarodnimi trendi na tem področju. Razlogi za spremembo usmerjenosti slovenskega sistema od podpore družinam k zaščitni in na otroka osredotočeni usmeritvi, v kateri je podpora družinam vse bolj v senci, so kompleksni; med njimi so prevladujoči dejavniki neoliberalizacija zahodnih družb, ekonomska kriza leta 2009, neoliberalne socialne politike varčevanja pri storitvah in zaposlovanju ob prelomu prvega desetletja 2000, Družinski zakonik ter reorganizacija centrov za socialno delo (Šeme, 2025b). Spremembe v usmerjenosti sistema povzročajo, da ranljive družine ne dobijo pravočasne in ustrezne pomoči in podpore ter prevečkrat prejmejo predvsem prepozne ukrepe za varstvo koristi otrok (t. i. gašenje požarov). To je dejavnik povečanega števila odvzemov (Šeme, 2025b).

1.3.2 Družinski zakonik in podaljšanje sodnih postopkov ter institucionalizacija otroštev

Podaljšanje bivanja otrok v kriznih centrih za otroke in mladostnike je Varuh človekovih pravic prvič omenil leta 2020 v poročilu o izvajanju nalog in pooblastil državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju DPM). Tega leta je DPM prvič obiskal krizne centre. Ob tem je bilo izpostavljeno, da se je trajanje bivanja otrok in mladostnikov v njih občutno podaljšalo z uveljavitvijo Družinskega zakonika.

V poročilu Varuha človekovih pravic je bilo opozorjeno, naj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) ter Ministrstvo za pravosodje (MP) preučita ureditev nove zakonodaje in poiščeta ustrezno rešitev za to problematiko (Šelih idr., 2022).

Leta 2022 je DPM ponovno izvedel obiske kriznih centrov (med drugim tokrat tudi KCO Palčica). Poročilo tega leta navaja, da se daljšanje bivanja otrok ni spremenilo, dolgotrajne namestitve pa povzročajo stisko nameščenim otrokom in mladostnikom.

- Opažena prezasedenost KCO Palčica je vplivala na izdajo predloga za ustanovitev dodatnega KCO. Ta je bil ustanovljen leto kasneje pod imenom Palček (Šelih idr., 2022).
- Poleg tega delovanje KCO ni podrobneje urejeno v zakonodaji. Prenova je potrebna zaradi vpliva novo vzpostavljenega Družinskega zakonika in vse večjega števila otrok, ki v KCO vstopajo s čustvenimi in z vedenjskimi težavami ter s težavami z duševnim zdravjem (Šelih idr., 2022).
- MDDSZ se je na poziv Varuha človekovih pravic odzval. Sklican je bil sestanek, na katerem so razpravljali o možnih ukrepih v okviru pristojnosti vsakega prisotnega organa za reševanje te problematike. Pridobljeni so bili tudi podatki o trajanju namestitve in postopkih za boljše razumevanje globine problematike. Ob tem je bilo potrjeno, da mora bivanje v KCO ostati kratkotrajno. Ta informacija je bila posredovana tudi centrom za socialno delo z obvestilom, naj zaposleni pripomorejo k spoštovanju rokov s takojšnjim iskanjem rejniške družine in z vložitvijo predloga za izdajo nove začasne odredbe glede namestitve otroka. Ministrstvo je prav tako opazilo in izpostavilo sistemske pomanjkljivosti ter predvidelo prenovo. Ob tem se je obrnilo tudi na Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (Šelih idr., 2022).

Leta 2023 je DPM obiskal tudi KCO Palček in ugotovil, da se bivalna doba v KCO-ju leto po prvi opazki še vedno podaljšuje (Šelih, Mazovec in Drenik Bavdek, 2023).

1.3.3 Socialno-ekonomski dejavniki in institucionalizacija otroštev

Poleg že naštetih razlogov k institucionalizaciji otroštva prispeva tudi socialno-ekonomski status družin. Šeme (2025b) piše, da je največja težava trenutnega sistema SVOD/zo pomanjkanje celostnih in pravočasnih storitev podpore družinam, ki živijo v strukturno pogojenih kompleksnih obremenjujočih okoliščinah (npr. romske družine, priseljenske družine, enostarševske družine z nizkimi dohodki, velike družine, družine z oviranostmi, družine, kjer

je prisotno nasilje, družine, kjer imajo starši težave na področju duševnega zdravja ali z odvisnostmi in zasvojenostmi). Za te družine se v zadnjem času uveljavlja konceptualizacija družine v kompleksno-problemskih okoliščinah (glej npr. Mešl in Kodele, 2025).

Šeme (2025b) ugotavlja, da ti otroci in njihove družine v slovenskem sistemu še vedno prejemajo denarno pomoč (npr. družinske prejemke in nadomestila) ter materialno pomoč (na tem področju so prikrajšane družine iz srednjega sloja zaradi selektivnosti otroškega dodatka), storitve praktične pomoči v skupnosti in storitve psihosocialne pomoči v skupnosti tem družinam pa so minimalne. Vzpostavljeni programi vzbujajo iluzijo pomoči, ki družinam v kompleksnih obremenjujočih okoliščinah pogosto ne koristi, saj ne zadovoljujejo njihovih resničnih potreb. Medtem ko so nekateri programi za pomoč družinam zasnovani s poudarkom na spreminjanju starševskih vedenj, so resnične težave, s katerimi se soočajo družine, povezane z revščino in s socialno izključenostjo. Pomanjkanje takšnih storitev (ob krepitvi na otroka osredotočenega diskurza) je po mnenju Šeme (2025b) eden izmed poglavitnih dejavnikov, ki je pripomogel k povečanemu številu odvzetih otrok in nameščanju v rejništvo ali institucije.

Po podatkih iz leta 2023 je v Evropski uniji skoraj vsak četrti otrok (24,8 %) izpostavljen tveganju revščine in socialne izključenosti, kar pomeni 20 milijonov otrok v 27 državah članicah. V to skupino najpogosteje spadajo romski otroci, otroci z migrantskim ozadjem, begunci in prosilci za azil, otroci, ki živijo v enostarševskih družinah, otroci iz velikih ali socialno prikrajšanih družin, otroci z invalidnostjo in tisti, ki pripadajo etničnim manjšinam, ki so nesorazmerno zastopane med prebivalci, ki živijo v revščini (Eurochild, 2025).

Pretekle raziskave so pokazale povezavo med socialno-ekonomskim statusom družine in pogostostjo zlorabe ter zanemarjanja otrok. Pomembni dejavniki so udeležba staršev na trgu dela, bivalne razmere, finančno stanje, velikost in struktura družine. Četrta nacionalna študija o pojavnosti zlorabe in zanemarjanja otrok (NIS-4) je poleg tega nakazala tudi na povezave med dejavniki (Sedlak idr., 2010).

Obstaja tudi povezava med odvzemom otrok in revščino (ter z revščino povezanimi dejavniki), stigmatizacijo in diskriminacijo. Slednji sta pogosti pri otrocih z oviranostmi in pripadnikih etničnih manjšin. Vredno je omeniti, da romska skupnost pogosto doživlja odvzeme otrok, pri čemer so ti pogosteje institucionalizirani kot pri večinskem prebivalstvu (Zaviršek in Škerjanc, 2000).

1.3.4 Pomanjkanje rejniških družin kot razlog za povečano institucionalizacijo otroštev

Zadnji izmed pogosto omenjenih argumentov, ki prispeva k institucionalizaciji otroštev, je pomanjkanje rejniških družin.

V zakonodaji je rejništvo opredeljeno kot posebna oblika varstva in vzgoje, namenjena otrokom, ki začasno ne morejo prebivati v biološki družini. Čeprav zakonodaja določa, da rejništvo ni dolgotrajen ukrep, je v praksi pogosto tako (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002).

Rejniško dejavnost lahko med drugim opravlja tudi otrokov sorodnik, če je to v otrokovo korist. Čeprav o tem, ali bo otrok nameščen v rejniško družino, odloča sodišče, je naloga centra za socialno delo, da med rejniki z dovoljenjem izbere rejniško družino, ki lahko najbolje zadovolji otrokove potrebe. Center pri tem izbira rejnika na pristojnem območju. Če to ni mogoče, mora poiskati rejnika na širšem območju, pri čemer sodeluje s pristojnim CSD-jem. Center mora prav tako spremljati otroka v rejništvu ter oblikovati individualno projektno skupino, ki načrtuje in pomaga pri obravnavi otroka. V primeru zaključka rejništva je naloga centra, da otroka na to pripravi (Gajšek, 2011).

Glede na 23. člen tega zakona ima lahko rejnik istočasno nameščene le tri otroke. Izjemoma jih je lahko več, če so otroci v sorodstvu (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002). Ta izjema je v praksi pogosto izkoriščena.

1. Glede na statistične podatke je bilo decembra 2008 v Sloveniji 833 rejnikov – od tega 698 rejnikov, pri katerih so bili nameščeni otroci, in 138 rejnikov, pri katerih ni bilo nameščenih otrok (Tanja Oberski in Anita Bregar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, e-pošta).
2. Januarja 2011 je bilo skupaj 805 rejnikov – od tega 669 rejnikov, pri katerih so nameščeni otroci, in 136 rejnikov brez otrok (Tanja Oberski in Anita Bregar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, e-pošta).
3. Število rejnikov je še bolj upadlo do decembra 2016, ko sta v Sloveniji delovala 702 rejnika – od tega 549 rejnikov, kjer so bili nameščeni otroci, in 153 družin, pri katerih ni nameščenih otrok (Tanja Oberski in Anita Bregar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, e-pošta).

4. Po podatkih iz leta 2023 je bilo januarja v rejništvu 763 otrok, rejnikov pa 581. Od tega jih 133 ni imelo nameščenih otrok (Direktorat z družino, b. d.).
5. Statistika se nekoliko izboljša v oktobru 2025, ko je v rejništvu 734 oseb (594 otrok, mlajših od 18 let), rejnikov pa 560. Od tega jih 115 nima nameščenih otrok (Direktorat za družino, b. d.).

Iz statističnih podatkov lahko jasno razberemo upadanje števila rejnikov in prepoznamo pomanjkanje rejniških družin kot resno problematiko, še posebej, če upoštevamo, da vsaka rejniška družina ni primerna za vsakega otroka (Republika Slovenija GOV.SI, b. d.).

To poglavje sem namenila razlagi kompleksnih organizacijskih, sistemskih, strukturnih, političnih in zakonodajnih dejavnikov, ki prispevajo k nastanku institucionalizacije otroštev. Pred zaključkom poglavja želim ponovno poudariti, da dolgotrajne institucionalizacije otroštev ne moremo odpraviti, če najprej ne izboljšamo dejavnikov, ki so jo ustvarili.

DPM je že leta 2020 pozvalo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) ter Ministrstvo za pravosodje (MP) k iskanju ustrezne rešitve (Šelih idr., 2022). Ustrezne rešitve, ki bi pripomogle k odpravi institucionalizacije otroštev, navaja tudi Šeme (2025b) v svojem članku. Med drugim predlaga razvoj novih pristopov za kontekst CSD-jev, še posebej prenovo in krepitev storitve pomoč družini na domu (PDZD). Predlaga tudi snovanje socialnih, družinskih in otroških politik, ki v sistemu SVOD/zo krepijo elemente socialnodemokratskega sistema socialnega varstva otrok in družin, ti so povezni z močno podporo družinam. Poleg tega omenja spremljanje sprememb preko statističnih, sistematičnih podatkov, na primer o številu odvzemov otrok iz družin, času bivanja otrok v KCO ter številu otrok, nameščenih v rejniški sistem in institucije (Šeme, 2025b). Kljub temu se bivanje v KCO še naprej podaljšuje.

Do sedaj sem veliko govorila o potrebi po deinstitucionalizaciji, nisem pa še omenila razlogov, zakaj je ta koncept tako pomemben. Temu se bom posvetila v naslednjem poglavju, kjer bom obravnavala posledice dolgotrajne institucionalizacije predšolskih otrok.

1.4 POSLEDICE DOLGOTRAJNE INSTITUCIONALIZACIJE PREDŠOLSKIH OTROK

V prejšnjem poglavju sem obravnavala razloge, zakaj institucionalizacija otroštva postaja vse večja problematika. Kljub temu še nisem navedla, zakaj institucionalizacijo označujemo kot problematično. Temu se bom posvetila v tem poglavju. Razložila bom, kako travma nastane že pred vstopom otroka v institucijo, kot je KCO ali sistem SVOD/zo, in kako dolgotrajno bivanje v instituciji to travmo še poglobi.

1.4.1 Predhodna travma otrok

Van der Kolk (1998) v delu Travma in spomin definira travmo kot neizogiben stresni dogodek, ki preobremeni posameznikove obstoječe obrambne mehanizme. Izpostavlja, da je travma povezana s čustvi in z doživljanjem posameznika ter posledično s spominjanjem. V novejšem delu Telo si vse zapomni (Van der Kolk, 2023) to definicijo dopolnjuje in poudarja vpliv travme na možgane.

Definicijo dopolnjujeta tudi Mešl in Drobnič Rodobuljac (2019), ki v delu Otroci z izkušnjo travme v postopkih zaščite poudarjata, da je travma posledica okoliščin, ki jih posameznik doživlja kot fizično škodljive, čustveno škodljive ali življenjsko ogrožajoče. Te okoliščine lahko nastanejo na podlagi enega ali več dogodkov, ki negativno vplivajo na posameznikovo duševno, fizično, socialno, čustveno ali duhovno stanje. Travmatični dogodek v posamezniku sproži strah, občutek nemoči in izgube smisla.

Za razumevanje vpliva travme na otroka se lahko opremo na študijo obremenjujočih izkušenj v otroštvu (OIO, angl. Adverse Childhood Experiences) (Fellitti idr., 1998).

OIO so potencialno travmatični dogodki, ki se lahko zgodijo v katerem koli obdobju od rojstva do zgodnje odraslosti. Kategorije za opredelitev potencialno travmatičnih dogodkov se razlikujejo glede na število dogodkov (O'Neill, Bouiller in Blair, 2021). Avtorji O'Neill, Bouiller in Blair jih v svojem delu opredeljujejo deset in jih razvrščajo v tri kategorije:

- psihično, fizično in spolno nasilje,

- izzivi v gospodinjstvu (priča nasilju med odraslimi v gospodinjstvu, odrasel član gospodinjstva z duševno motnjo ali s težavo, zasvojenost odraslega člana gospodinjstva, hujše kaznivo dejanje ali zaporna kazen odraslega člana gospodinjstva, ločitev),
- čustveno in fizično zanemarjanje.

Doživljanje OIO pusti dolgotrajne negativne posledice, saj močno vpliva na razvoj otroka, tako na razvoj možganov kot tudi na razvoj imunskega, nevrološkega in endokrinega sistema. Posledice OIO so tema številnih raziskav (O'Neill idr., 2021).

Ena izmed raziskav, ki jo omenjajo O'Neill idr. (2021), je pokazala, da ima posameznik, ki doživi štiri ali več OIO, v primerjavi z otrokom, ki teh dogodkov ni nikoli doživel:

- dvakrat večjo možnost, da doživi kronično bolezen pred 69. letom,
- štirikrat večjo možnost, da zboli za sladkorno boleznijo tipa 2,
- trikrat večjo možnost, da zboli za boleznijo dihal ali srca,
- šestkrat večjo možnost, da se nikoli ne počuti uporabnega ali optimističnega glede prihodnosti,
- šestnajstkrat večjo možnost, da razvije odvisnost,
- dvajsetkrat večjo možnost, da mu bo izrečena zaporna kazen v določenem obdobju življenja.

Raziskava dokazuje, da so ljudje, ki so izkusili štiri ali več OIO, bolj izpostavljeni kroničnim boleznim, težavam v duševnem zdravju in zdravju škodljivim dejanjem. To potrjujejo tudi raziskave iz ZDA, ki poročajo, da posamezniki, ki so doživeli šest ali več OIO, lahko umrejo do dvajset let prej kot tisti, ki OIO niso doživeli (O'Neill idr., 2021).

Poleg posledic, ki jih OIO pusti na posamezniku in njegovi družini, potencialno obremenjujoče izkušnje vplivajo tudi na ekonomski in zdravstveni sistem skupnosti (O'Neill idr., 2021).

Posledice takojšnje in dolgotrajne otrokove izpostavljenosti zanemarjanju in drugim travmatskim dogodkom so kompleksne – zajemajo področja navezanosti, biologije, čustvenega uravnavanja, disociacije, nadzora vedenja, kognicije in samopodobe. Posledice travme, doživete v otroštvu, niso omejene le na to obdobje – pomembno vplivajo na posameznika tudi dolgo v odraslosti (Van der Kolk, 2005).

Dolgotrajno in ponavljajočo se izpostavljenost otroka obremenjujočim, potencialno travmatičnim dogodkom lahko opredelimo kot kompleksno travmo (Šeme, 2023).

1.4.2 Travma, povzročena znotraj sistema SVOD/zo

Poleg travmatične izkušnje iz primarne družine, s katero otrok vstopa v sistem SVOD/zo, je lahko otrok travmatiziran tudi zaradi izvedenega postopka zaščite otroka (Lang, Campbell, Shanley, Crusto & Connell, 2016). O tem pišeta tudi Mešl in Drobnič Radobuljac (2019).

Eden od primerov slednjega je že odvzem otroka iz primarne družine. Čeprav je ločitev otroka od staršev nujna, jo lahko otrok doživi kot travmatično (The National Child Traumatic Stress Network, 2016). Dogodek je zanj stresen, nenaden in nepričakovan – otrok je izpostavljen psihološki ranljivosti ter pomanjkanju družinske podpore in ljubezni. To še posebej velja, če je zapuščen zgodaj v življenju. Poleg tega na razvoj otroka vplivajo dodatni stresni dogodki, na primer odnos med otrokom in novim skrbnikom (Jafer, Nasril, Ahmed in Osman, 2023).

Odvzem iz primarnega okolja starejši otroci pogosto razumejo drugače kot mlajši. Mlajši pogosto ne razumejo nevarnih okoliščin, v katerih so odraščali, zato odvzem še bolj doživijo kot travmatično izkušnjo. Poleg tega otroci pogosto minimalizirajo okoliščine, zaradi katerih so bili odstranjeni iz primarnega okolja. Kot travmo torej razumejo odvzem od staršev, ne pa okoliščin, v katerih so odraščali. Otroci pogosto upajo na ponovno vrnitev v primarno okolje. Kljub temu so vrnitve redke in se zgodijo šele po nekaj letih. Želja otrok po ponovni združitvi s primarnimi skrbniki vpliva na otrokovo sposobnost prilagajanja vsakdanjemu življenju v novem okolju (The National Child Traumatic Stress Network, 2016).

V odgovor na ločitev od staršev lahko otrok razvije vsiljive misli, nočne more, izogibanje opomnikom na dogodek, negativno samopodobo, spremembe v vedenju, samouničevalne misli in vedenje itd. Poleg tega lahko poskuša ohraniti čustveno razdaljo do ljudi ali razvije prepričanje, da je njihov odsotni skrbnik popoln (The National Child Traumatic Stress Network, 2016).

Poleg ločitve od staršev je za otroka travmatična tudi ločitev od sorojencev. Sorojenci pogosto predstavljajo najdaljši odnos, ki ga posamezniki vzdržujemo v življenju. Otrokom, ki se zaradi različnih razlogov ne morejo varno navezati na starše, je ta odnos še toliko pomembnejši. Če se sorojenci naučijo primarno zanašati drug na drugega, je lahko izguba brata ali sestre ob ločitvi za otroka še bolj travmatična kot izguba starša (Sheehan, 2005).

Otrok ni edini, ki lahko postopke sistema SVOD/zo doživi kot travmatične. Poleg travme, ki jo doživijo otroci, je v sistemu zaščite prisotna tudi možnost sekundarne travmatizacije strokovnih

delavcev. Ti lahko travmo doživijo v številnih okoliščinah: v času intervencije, ob poslušanju izkušenj otroka ter ob izpostavljenosti nepredvidljivim in strašljivim okoliščinam (npr. grožnjam, srečanju z nasilnimi starši itd.) (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019).

Zaradi povezave travme s postopkom zaščite otrok sta pri delu pomembni občutljivost in kompetentnost vseh vpletenih (Lang idr., 2016). Zavedanje otroškega doživljanja travme in njenega vpliva je vodilo v razvoj na razumevanju travme utemeljenega pristopa na področju zaščite otrok (angl. trauma-informed care). Gre za temeljno izhodišče, ki se prepleta s temeljnimi izhodišči postmodernega socialnega dela (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019). Ta pristop se osredotoča na usposobljenost socialnih delavcev, razvijanje spoštljivega in empatičnega odnosa do uporabnikov ter razumevanje povezave med revščino, zatiranjem in travmo (Levenson, 2017).

1.4.3 Vpliv institucionalizacije na travmo otroka

Otroci, ki odraščajo v instituciji, pogosto občutijo pomanjkanje fizičnih virov, stalno menjavanje kadra, nestabilne vzorce in nezadostno socialno-čustveno interakcijo med njimi in zaposlenimi. Ko se to zgodi, govorimo o strukturnem zanemarjanju (angl. structural neglect).

Posledice strukturnega zanemarjanja so resne. Povzroča zastoj na področju fizičnega, hormonskega, kognitivnega in čustvenega razvoja otroka (IJzendoorn idr., 2011).

To potrjujejo številne raziskave (Šelih idr., 2022; IJzendoorn idr., 2011; Wade idr., 2018).

- Vpliv na razvoj samopodobe:

Leta 2019 je bila objavljena raziskava o institucionalizaciji otrok v Ruandi, ki je pokazala, da odsotnost staršev močno zaznamuje otrokovo samopodobo, ne glede na razlog odsotnosti. Institucionalizirani otroci so kazali številne zunanje vedenjske težave, kot so agresija in kršenje pravil, ter nizko samopodobo (Nsabimana, Rutembesa, Wilhem in Martin-Soelch, 2019).

- Vpliv na fizično zdravje:

Otroci, ki dolgotrajno bivajo v institucijah, so pogosto fizično manjši in lažji. Poleg tega so študije pokazale netipične vzorce dnevne dejavnosti kortizola (hormona, ki se izloča ob stresnih situacijah) in zastoje v kognitivnem razvoju (IJzendoorn idr., 2011).

- Vpliv na možgansko dejavnost:

Wade, Fox, Zeanah in Nelson so leta 2018 v zborniku Nacionalne akademije znanosti (angl. National Academy of Sciences) objavili raziskavo o dolgotrajnih učinkih institucionalne vzgoje, rejniške oskrbe in možganske dejavnosti na spomin ter izvršilne funkcije. Rezultati so pokazali, da otroci, vzgojeni v institucijah, kažejo primanjkljaje na številnih področjih možganskih funkcij:

- vzdrževanju pozornosti in kratkoročnega vizualnega spomina,
- prostorskem načrtovanju in reševanju težav,
- prostorskem delovnem spominu ter
- vizualno-prostorskem spominu in učenju novih vsebin.

Težave pri razvoju teh možganskih funkcij se lahko pojavijo že pri osmih letih in se ohranijo ali povečajo v adolescenci. Namestitev otrok v rejniško družino pomaga izboljšati delovanje nekaterih naštetih možganskih funkcij, vendar je napredek, ki ga otrok lahko doseže po dolgotrajni namestitvi v institucionalno oskrbo, omejen – institucija povzroča trajne primanjkljaje, zato je zgodnja namestitev v rejniške družine iz institucij boljša za dolgoročne kognitivne izide (Wade idr., 2018).

Dolgotrajna namestitev v institucije lahko vodi v hiperaktivnost, težave s pozornostjo, nižji IQ, slabše izvršilne funkcije ter čustvene in vedenjske stiske otrok. Otroci so še posebej ranljivi na področju kognitivnega, čustvenega, socialnega in telesnega razvoja v zgodnjem otroštvu, saj takrat pride do sprememb v strukturi in funkciji možganov (Sherr idr., 2017).

- Vpliv na razvoj navezanosti:

Teorija navezanosti predpostavlja, da otrokove izkušnje s primarnim skrbnikom vplivajo na njegov čustveni in psihološki razvoj. Če se skrbnik ustrezno odziva na otrokove potrebe, ustvarja okolje, v katerem se lahko otrok nanj varno naveže (McLeod, 2009). Ob ponotranjenju vzorcev varne navezanosti lahko otrok razvije samozavest in občutek samonadzora. Poleg tega se nauči obvladovati čustva in vedenje. Prek občutka varnosti se otrok nauči zaupati sebi in drugim, raziskuje svet in razvija prilagodljivost (Bouwkamp in Bouwkamp, 2014).

Teorija navezanosti je osnova za delo z družino in se v socialnem delu uporablja kot element znanja za ravnanje. Razumevanje njenih procesov lahko podpre socialne delavke in družinske člane pri skupnem raziskovanju in sooblikovanju želenih odnosnih izkušenj. Razumevanje

teorije navezanosti je potrebno tudi pri ustvarjanju potrebnih sprememb (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019).

Študije kažejo, da bivanje v institucijah vedno negativno vpliva na razvoj navezanosti otroka (Lionetti, Pastore in Barone, 2015). Travma navezanosti pomembno vpliva na otrokovo raziskovalno vedenje, motiviranost in pro-socialno usmerjenost (željo po ugajanju drugim in iskanju socialnih nagrad) (Martins, Santos, Fernandes in Veríssimo, 2022).

Otroci, ki odraščajo v institucijah, imajo nižjo raven pozornosti, težave s koncentracijo in z izvršilnimi funkcijami. Poleg tega imajo slabše sposobnosti čustvene regulacije kot otroci, ki odraščajo v družinah. Kažejo tudi večjo čustveno reaktivnost in več negativnih čustev ob stresnih dogodkih (Figueiredo in Silvestre, 2025).

Vzpostavljeni vzorci navezanosti vplivajo na otrokove predstave o svetu in napovedi za prihodnje odnose – otrokove zaznave tvorijo pričakovanja za prihodnje odnose. Varna navezanost vpliva na razvoj otrokove sposobnosti toleriranja negotovosti in prilagajanja novim okoliščinam. Vzorci nevarne navezanosti lahko vodijo v izolacijo ali pretirano odvisnost (Holmes in Slade, 2019).

Pridobljeni podatki močno podpirajo politiko izogibanja institucionalnim namestitvam in zgodnjega nameščanja otrok v družinsko okolje kot prednostno alternativo. Za zdrav razvoj otroka, ki kaže vzorce nevarne navezanosti, morajo skrbniki razviti mreže čustvene podpore. Za kakovostno oskrbo otroka so pomembni dobri delovni pogoji ter znanje in veščine na področjih samoregulacije, razumevanja družinske dinamike, zagotavljanja stabilnosti in doslednosti oskrbe. Številni strokovnjaki se tega ne zavedajo (Lionetti idr., 2015).

V tem poglavju sem se posvetila posledicam, ki jih institucionalizacija pusti na predšolskih otrocih. Razložila sem, kako travma otroka spremlja že pred vstopom v institucijo, kot je KCO, in kako sistem SVOD/zo in dolgotrajno bivanje v instituciji k tej travmi le še prispevata. Omenila sem katastrofalne posledice, ki jih to ima za otroka in njegovo prihodnost.

Ob koncu poglavja se mi zdi pomembno izpostaviti, da tudi v prednostni alternativi, kot je rejništvo, otroci pogosteje razvijejo vzorce nevarne navezanosti kot varne. To je posledica travm, ki so jih doživeli v primarni družini, pa tudi travm, ki so jih doživeli v sistemu zaščite in drugod (npr. v šoli, skupnosti) (Šeme, 2025b).

Za razvoj otroka, ki kaže vzorce ne-varne navezanosti, morajo skrbniki razviti mreže čustvene podpore. Poleg tega otrokova družina potrebuje strokovno podporo, ki vključuje dobre delovne pogoje, znanje in veščine na področjih samoregulacije, razumevanja družinske dinamike ter zagotavljanja stabilnosti in doslednosti oskrbe (Lionetti idr., 2015).

Tema posledic dolgotrajne institucionalizacije je izjemno pomembna, saj se številni strokovnjaki ne zavedajo škode, ki jo otroci trpijo znotraj sistema podpore. Posledično spodbujajo sistem, ki otroku namesto pomoči povzroča dodatne travme.

1.5 INSTITUCIONALNA OSKRBA KOT OBLIKA ZANEMARJANJA IN NASILJA

V prejšnjem poglavju sem omenila, kako lahko sistem, ki je primarno namenjen zaščiti otrok, škoduje zdravju in razvoju posameznika ter njegovemu razvoju navezanosti. V tem poglavju bom to tematiko obravnavala podrobneje. Posvetila se bom ideji institucionalne oskrbe kot oblike zanemarjanja in nasilja, kar bom pojasnila z opredelitvijo nasilja po avtorjih Sherr, idr. (2017).

1.5.1 Teoretična opredelitev nasilja in njena povezava s kriznimi centri

Avtorji Sherr idr. (2017) nasilje delijo na dva vidika glede na način povzročanja škode:

Pri prvem vidiku škoda nastane zaradi opustitve oziroma neukrepanja (angl. omission). Gre za škodo, ki nastane zaradi zanemarjanja oziroma odsotnosti pozitivnih izkušenj, kar otroku onemogoča zdrav kognitivni razvoj (Sherr idr., 2017).

Pri drugem vidiku je škoda aktivno povzročena zaradi storitev, dejanj oziroma ravnanj (angl. commission). Ta škoda nastane zaradi zlorabe, psihološkega, fizičnega in spolnega nasilja itd. (Sherr idr., 2017).

Dolgotrajno bivanje v instituciji spada pod prvo obliko nasilja, saj vodi v pomanjkanje čustvene navezanosti in kognitivne stimulacije – dolgotrajna namestitev v institucijo je torej oblika zanemarjanja otroka (Sherr idr., 2017).

Poleg tega je vredno omeniti, da so institucije pogosto prostor, kjer se dogaja tudi druga vrsta nasilja, na primer fizično, psihično in spolno nasilje. Poznamo veliko dokumentiranih primerov

fizičnega in spolnega nasilja znotraj institucij. Ti dokumenti so omejeni predvsem na medije in sodne postopke, ki temeljijo na dokazih iz retrospektivnih spominov oziroma pripovedovanja in opisa dogodkov, ki so se zgodili v preteklosti (Sherr idr., 2017). Visoko stopnjo fizičnih zlorab v institucijah potrjujejo tudi organizacije, kot je UNICEF (UNICEF UK, 2014).

Veliko otrok je nameščenih v institucije zaradi zlorabe in nasilja, ki se dogajata v njihovi primarni družini. Posledično pride do nerešljivega paradoksa, ko so po odvzemu nameščeni v kraj, kjer se nasilje in zanemarjanje nadaljujeta (Sherr idr., 2017).

Ob zaključku se bom torej vrnila k misli, ki je začela to poglavje, in se ponovno vprašala: Ali je institucionalizacija otroštva lahko oblika nasilja? Menim, da je odgovor na to vprašanje pritrdilen. Gre za nasilje, ki povzroča škodo zaradi opustitve oziroma neukrepanja (Sherr idr., 2017). Otroci, katerih otroštva so institucionalizirana, se soočajo s strukturnim zanemarjanjem ter ne pridobijo pozitivnih izkušenj družinskih odnosov, razvoja varne navezanosti na skrbnike in odraščanja v skupnosti, kar pomembno vpliva na njihov kognitivni razvoj. Odsotnost teh izkušenj (kot opisano v prejšnjem poglavju) na posamezniku pusti katastrofalne posledice (IJzendoorn idr., 2011).

Poleg tega odraščanje otroka v instituciji posameznika pusti še posebej ranljivega tudi aktivnemu nasilju (Sherr idr., 2017). Otroci znotraj institucij nimajo veliko priložnosti, da bi izrazili nevarno situacijo, v kateri so se znašli. Življenje otrok je omejeno na institucijo, kar preprečuje stik z zunanjim svetom in odraslimi, ki bi jim otroci zaupali. Pogost odziv na razkritje nasilja znotraj institucije je za otroka negativen, tako zaradi pomanjkanja odziva kot tudi zaradi neustreznega odziva: na primer pristojne avtoritete niso obveščene, prav tako ne starši otrok. Krivda je preložena na otroka, otrok je zaradi razkritja nasilja kaznovan, zaposleni pa so osredotočeni na varovanje institucije pred otrokom (Ozanne, Ireland, Ireland in Thornton, 2026).

2 OPREDELITEV PROBLEMA

Moja prva izkušnja s KCO je potekala v okviru prakse v tretjem letniku študija na Fakulteti za socialno delo. V KCO Plačica sem se seznanila z vsakdanjim življenjem otrok v institucionalnem okolju. Ob zaključku prakse se mi je izoblikovala ključna refleksija: lepe igrače ne morejo nadomestiti toplih družinskih odnosov in varnosti, ki jo nudi družina. Ta refleksija je v ospredje mojih misli postavila vprašanja: Kaj se zgodi, ko otrokom, nameščenim v KCO, ne moremo zagotoviti življenja v rejniški družini, ker jih v sistemu primanjkuje? Kako otrok doživlja večmesečno bivanje v KCO? Kakšne so dolgoročne posledice večmesečnega bivanja v instituciji?

Praksa v tretjem letniku me je neposredno soočila z realnostjo predšolskih otrok, med njimi tudi novorojenčkov, dojenčkov in malčkov, ki so več mesecev nameščeni v institucije, kot je KCO. Večmesečna namestitev otrok je posledica sistemske pomanjkljivosti – čeprav so KCO-ji namenjeni kratkotrajni namestitvi (21 dni), otroci v KCO v Sloveniji bivajo vse dalj časa, lahko tudi do enega leta. In če se eno leto zdi dolgo že odraslim, si lahko le predstavljamo, kaj eno leto pomeni otroku, ki je star komaj štiri leta.

Čas, ki sem ga preživela v KCO Palčica, mi je omogočil dragocen vpogled v doživljanje otrok, ki so bili tam dolgotrajno nameščeni. Ob tem sem opazovala, kako je takšna namestitev povezana z njihovim čustvenim stanjem, vedenjski vzorci ter d splošnim dojemanjem varnosti in z odnosom do odraslih. To je tudi tema, ki jo raziskujem v okviru svojega diplomskega dela.

Teoretska izhodišča, na katerih temelji moje pisanje, vključujejo teorijo navezanosti, ki predpostavlja, da otrokove izkušnje s primarnim skrbnikom vplivajo na njegov čustveni in psihološki razvoj (Šeme, 2025a), ter na razumevanju travme utemeljen pristop na področju zaščite otrok. Ta izhaja iz spoznanja, da so postopki zaščite tesno povezani s travmatičnimi izkušnjami otrok (Leskošek, Kodele in Mešl, 2019) in posledično poudarja pomen ustvarjanja varnega, predvidljivega in empatičnega okolja (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019).

Poleg tega sem izhajala tudi iz socialnopolitičnih virov, kot so SVOD/zo v Sloveniji, opredeljenih na podlagi konceptualne opredelitve (Šeme, 2025b), vloga KCO kot del socialnovarstvenega sistema, opredeljena na podlagi preučevanja statističnih podatkov (CSD Ljubljana, 2024), ter socialnopolitični okvir zaščite otrok, ki vključuje razloge za

institucionalizacijo otrok (Šeme, 2025b) in posledice dolgotrajne institucionalizacije predšolskih otrok (IJzendoorn idr., 2011).

V diplomskem delu sem želela raziskati temo prikrite institucionalizacije predšolskih otrok v Sloveniji z razumevanjem dejavnikov, ki prispevajo k nastanku te problematike, ter njenih posledic za otroke KCO Palčica in zaposlene.

2.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

V diplomskem delu sem izhajala in naslednjih raziskovalnih vprašanj:

- Kateri organizacijski, sistemski, strukturni, politični in zakonodajni dejavniki po mnenju zaposlenih in zunanjih sodelavcev (študentov, ki redno delajo v KCO Palčica) prispevajo k podaljšanemu bivanju otrok v KCO Palčica?
- Katere posledice travme, povzročene v sistemu (vključno z dolgotrajno institucionalizacijo), prepoznavajo zaposleni in zunanji sodelavci (študenti) pri otrocih v zgodnjem otroštvu in na kakšen način lahko sistem otroke retravmatizira?
- Na kakšen način KCO Palčica po mnenju zaposlenih in zunanjih sodelavcev (študentov) prilagaja (če sploh) svoje delovanje otrokom, ki v KCO Palčica ostajajo dlje od zakonsko predvidenega obdobja 21 dni?

3 METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava, ki sem jo opravila v okviru diplomskega dela, je kvalitativna. Neposredno s spraševanjem sem pridobila informacije od strokovnih delavcev KCO Palčica in zunanjih sodelavcev, ki kot študenti redno delajo ali so delali v preteklih treh letih v tem KCO. Tako sem poglobila razumevanje izkušenj in praks zaposlenih ter zunanjih sodelavcev, analizirala te izkušnje in utemeljila ugotovitve na dejanskih podatkih (Mesec, Rape in Rihter, 2009).

Poleg tega je raziskava tudi eksplorativna. Z njo raziskujem novo področje z namenom odkrivanja in formuliranja problemov. Predstavlja osnovne značilnosti izbranega pojava (Mesec idr., 2009).

Raziskava je empirična, saj sem v njej zbirala novo izkustveno gradivo s spraševanjem. To gradivo sem uporabila za iskanje odgovorov na raziskovalna vprašanja in znanstveno dokazovanje (Mesec idr., 2009).

Teme raziskave vključujejo vedno daljše bivanje otrok v KCO Palčica, stiske otrok ob bivanju v KCO, način odražanja teh stisk, povezavo med daljšim bivanjem otrok v KCO in njihovim doživljanjem ter izražanjem stisk ter sistemske ovire pri iskanju rešitev. Ključni teoretični koncepti, na katerih temelji raziskava, so institucionalizacija, navezanost, travma, stres in sistemska neodzivnost kot strukturni obremenjujoč dejavnik.

3.2 MERSKI INSTRUMENT

Merski instrument, ki sem ga uporabila za zbiranje podatkov, je bil polstrukturiran intervju. Intervjuji so potekali po vnaprej pripravljenem vodilu – smernicah za intervju, ki so temeljile na odprtih vprašanjih in bile razdeljene na štiri tematske sklope: vpliv organizacijskih, sistemskih, strukturnih, političnih in zakonodajnih dejavnikov; posledice dolgotrajne institucionalizacije pri otrocih v zgodnjem otroštvu; znaki travme, povzročene v sistemu; ter prilagajanje delovanja KCO glede na čas bivanja otroka in potrebne spremembe. Vodilo je vsebovalo 14 ključnih vprašanj, prilagojenih ciljem raziskave, in mi omogočalo fleksibilnost pri postavljanju podvprašanj ter poglabljanju tem glede na potek pogovora (glej Prilogo 1). Okoliščine intervjujev (kdaj in kje) so bile z vsakim udeležencem dogovorjene vnaprej.

3.3 OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA

Populacijo moje raziskave sestavljajo vsi strokovni delavci v KCO Palčica in zunanji sodelavci, ki kot študenti redno delajo ali so v zadnjih treh letih redno delali v KCO Palčica. Končni vzorec raziskave je obsegal pet zaposlenih in tri zunanje sodelavce. Izbran je bil s priložnostnim (priročnim) vzorčenjem, saj je v raziskavi sodelovala meni najdostopnejša skupina ljudi. Značilnosti vzorca so raznolike. Intervjuvanci prihajajo iz različnih izobrazbenih profilov, imajo širok starostni razpon ter raznoliko količino in vrsto delovnih izkušenj. Vsi intervjuvanci so enakega spola, tako da je spolna struktura vzorca homogena.

3.4 ZBIRANJE PODATKOV

V raziskavi sem se osredotočila na iskanje odgovorov na zastavljena raziskovalna vprašanja, ki sem jih oblikovala že pred izvedbo intervjujev v vodilu. Možnost izvedbe intervjujev v KCO Palčica sem vodji centra omenila že nekaj mesecev prej in se z vsakim zaposlenim individualno dogovorila za njemu najprimernejši čas pogovora. Večina intervjujev je potekala v času dnevnih izmen v pisarni KCO Palčica. En intervju je bil izveden na domu intervjuvanke, eden v kavarni v Ljubljani, eden pa na daljavo, preko videokonferenčne platforme Zoom. Intervjuje z vsemi zaposlenimi sem izvedla med 30. aprilom 2026 in 7. majem 2026.

3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke sem analizirala s postopkom kvalitativne analize. Intervjuje sem prepisala v programu Word (transkripti so shranjeni v mojem zasebnem arhivu) in jih razdelila na kodirane enote. Nato sem opravila tri vrste kodiranja: odprto, osno in odnosno kodiranje. S slednjim sem iskala medsebojne povezave med kodami in kategorijami (Mesec, 2007).

Z uporabo teh metod sem pridobila konkretno znanje o razumevanju problematike dolgotrajne namestitve otrok v KCO Paličica s strani zaposlenih in zunanjih sodelavcev, ki kot študenti redno delajo ali so ta delali v bližnji preteklosti v KCO Palčica, o psihosocialnih posledicah dolgotrajne institucionalizacije predšolskih otrok in o predlogih za izboljšave sistema. Menim, da ti podatki ustrezajo raziskovalnim ciljem, saj odgovarjajo na vprašanja o sistemskih ovirah, omogočajo vpogled v doživljanje otrok in ponujajo strokovne predloge za spremembe.

Podatke sem tematsko analizirala in analizo zaključila z interpretacijo podatkov.

V tabeli 8 je prikazan primer odprtega kodiranja, na sliki 1 pa primer osnega kodiranja.

Tabela 8: Primer odprtega kodiranja

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A1	Lahko bi rekla zakonodaja, ampak z roko v roki skupaj s prakso	Preplet zakonodaje in prakse		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A2	ker je zelo odvisno od krajevne pristojnosti centra oziroma sodišča, ki vodi določen primer otroka.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A3	Zakonodaja prispeva k podaljšanjem bivanju otrok	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A4	ker ko je prišel družinski zakonik in so se pristojnosti za odločanje prenesle na sodišča, je spet tukaj neki postopek, ki mora biti izveden in zahteva svoj čas. Torej najprej čakaš, CSD, potem pa še čakaš sodišče.	Razlaga vpliva zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A5	Po eni strani je zakonodaja v redu, ni vse slabo,	Pozivna stran zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A6	ampak če se osredotočiva samo na dolgotrajne namestitve, je to eden od razlogov zanjo	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

PRVA TEMA: DEJAVNIKI, KI PRISPEVAJO K DOLGOTRAJNI INSTITUCIONALIZACIJI OTROK

- **Dejavniki**

Zakonodaja

- Povezava Družinskega zakonika z dolgotrajnostjo postopkov (A4)
- Pozivna stran zakonodaje (A5)
- Dejavnik zakonodaje (A3, A6, E4, F5, F8, G1, H1)

Sodišča

- Povezava delovanja sodišč z dolgotrajnostjo postopkov (B2, E5)
- Dejavnik delovanja sodišč (B1, D1, F6, G2, H3)

Dejavniki povezani z rejniškimi družinami

- Pomankanje rejniških družin (C4, D9, E3, F1, G4, H2)
- Pomankanje poznavanja namena rejniških družin (A19)

- Kriteriji rejnikov za otroke (C5)
- Trend vračanja otrok iz rejniških družin (C10, D10, F2)
- Posledice trenda vračanja otrok iz rejniških družin (D11)

Politični dejavniki:

- Neuspeh države pri spremembi trenda (C8, C9)
- Spregledanost teme (D17)
-

Praksa strokovnih delavcev

- Pravilni postopek namestitve otroka (A15)
- Trenutni postopek namestitve otroka (A16, A18)

- Izkušnje strokovnih delavcev na CSD-ju (C6, F7, F11)
- Pomankanje zaupanja in sodelovanja med strokovnjaki (G7)

Slika 1: Osno kodiranje

Odprto kodiranje prilagam v prilogi 2, osno kodiranje v prilogi 3, odnosno kodiranje pa v prilogi 4.

3.6 ETIČNA VPRAŠANJA RAZISKAVE

Etiko raziskovanja sem upoštevala pri vsakem koraku izdelave diplomskega dela. Raziskava je vključevala pridobitev informiranih soglasij pred izvedbo intervjujev. Udeležence sem obvestila, da bom pridobljene podatke uporabila izključno za namene diplomskega dela in jim zagotovila anonimnost podatkov. Pred izvedbo pogovora sem preverila, ali se intervjuvanci strinjajo z zvočnim snemanjem pogovora, in upoštevala njihov odgovor. Eden izmed intervjuvancev se ni strinjal z zvočnim snemanjem, zato je ta intervju zapisan na podlagi zapiskov, ki sem jih naredila med pogovorom, in mojega spomina. V primerih, ko so se intervjuvanci strinjali z zvočnim snemanjem, so bili posnetki uporabljeni izključno za namen diplomskega dela in po zapisu takoj izbrisani.

Če so med pogovorom intervjuvanci delili informacije, za katere niso želeli, da jih vključim v diplomsko delo, teh podatkov nisem zapisala ali vključila v kateri koli del diplomskega dela. Opravljanje intervjujev je potekalo v skladu s soglasjem udeležencev in z njihovim prostovoljnim sodelovanjem.

Anonimnost intervjujev je bila ohranjena v največji možni meri. Imen udeležencev nisem objavila, intervjuje sem označila s črkami A–H. Za zagotavljanje anonimnosti sem o vseh intervjuvancih pisala v moškem spolu. Bolj specifični osebni podatki (npr. starost udeleženca) niso bili zahtevani.

Imen otrok, omenjenih v pogovorih, nisem uporabila. Kjer se je zdelo potrebno za zagotavljanje anonimnosti otroka, sem v zapisu spremenila tudi njegovo starost ali spol.

4 REZULTATI

V tem poglavju predstavljam rezultate raziskave. Odgovore intervjuvancev sem razdelila na tri raziskovalne teme: dejavnike, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok, posledice dolgotrajne institucionalizacije in vpliv dolgotrajne institucionalizacije na vlogo KCO. Raziskovalne teme sem nato razdelila na kategorije in po potrebi tudi podkategorije.

Rezultate sem najprej opisala, nato pa ugotovitve podkrepila s točnimi izjavami sogovornikov. Te so zapisane v ležečem tisku in označene s črko od A do H ter oštevilčene.

4.1 DEJAVNIKI, KI PRISPEVAJO K DOLGOTRAJNI INSTITUCIONALIZACIJI OTROK

Temo dejavnikov, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji, sem razdelila v pet kategorij: dejavniki (v smislu osebnih, družinskih, organizacijskih in sistemskih okoliščin), začetni kazalniki dolgotrajne namestitve, preobremenjenost kapacitet KCO Palčica, vrnitev otrok v KCO Palčica ter sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav.

4.1.1 Dejavniki

Analiza kaže, da k dolgotrajni institucionalizaciji otrok prispevajo številni dejavniki, ki se med seboj prepletajo. Med te spadajo zakonodaja, sodišča, krajevna pristojnost sodišč in CSD-jev, praksa in delo strokovnih delavcev, dejavniki, povezani z rejniškimi družinami, politični dejavniki, dejavniki, povezani z delovanjem KCO Palčica, ter dejavniki posameznika in okolja. V nadaljevanju bom vsakega od teh dejavnikov podrobneje opisala.

Intervjuvanci so omenili, da dejavnika zakonodaje in sodišč pomembno prispevata k podaljšanemu bivanju otrok v KCO Palčica. Ob tem je bilo poudarjeno, da se je povezava teh dejavnikov z dolgotrajnostjo namestitev začela po sprejetju Družinskega zakonika. Uveljavitev nove zakonodaje je prenesla odločitve o odvzemih in namestitvah otrok s CSD-jev na sodišča. Posledično je to ustvarilo dolgotrajen in zahteven postopek, odvisen od velikega števila strokovnih delavcev. Čakanje na izpolnjevanje vseh zahtev tega postopka (na mnenja strokovnih delavcev CSD-jev, izvedencev itd.) in čakanje na odločitve sodišč vplivata na podaljševanje postopka, med katerim je otrok nameščen v KCO. *(Po mojem mnenju se je težava začela pojavljati ob sprejetju družinskega zakonika, (G1); Vsekakor, odkar sodišče izdaja*

sklepe o namestitvi, takrat se začne podaljševati obdobje namestitve (D1)); predvsem zaradi dolgotrajnega odločanja o predlogih in izdaje sklepov. Sodišča potrebujejo dodatne preiskave otrok in staršev. Otrok npr. iz strani specialnih pedagogov, staršev pa glede primernosti in varnosti. Zahtev je veliko, odločajo pa počasi (B2)).

Kot pomemben razlog za dolgotrajno institucionalizacijo so bili izpostavljeni tudi dejavniki, povezani z rejniškimi družinami. Med drugim sta bila omenjena pomanjkanje rejniških družin in kriza sistema, ki zaradi tega nastaja. Določeni sogovorniki so izpostavili, da poleg upada števila rejnikov predstavljajo težavo tudi merila, ki jih rejniki postavljajo za otroke. Rejniške družine se namreč odločajo, da določenih otrok ne želijo sprejeti medse, tudi če bi jih lahko, če otrok ne ustreza njihovim merilom. Poleg tega postaja vse pogostejši trend vračanja otrok iz rejniških družin nazaj v institucije, kot je KCO Palčica, zaradi odpovedi rejnikov. *(– rejniških družin ni. Oziroma so rejniške družine, a se rejniki pogosto ne odločijo za vsakega otroka, ki bi ga lahko sprejeli. Očitno imajo izdelane neke kriterije, koga bi pravzaprav sprejeli (C5); Ampak ne samo to, ampak tudi zahteve rejnikov glede otrok so visoke. Odpovedi rejnikov so vse pogostejše. Po eni strani to razumem, saj se moraš z otrokom povezati. Ampak zahteve so visoke (F2)).*

Zadnji izmed omenjenih dejavnikov, povezanih z rejniškimi družinami, je prepričanje strokovnih delavcev, da so rejniške družine namenjene izključno dolgotrajni namestitvi, čeprav rejništvo ni bilo zasnovano s tem namenom. Primernost rejniških družin strokovni delavci zato ocenjujejo glede na to, ali bo za otroka primerna dolgotrajna namestitev, čeprav je cilj rejništva, da se otroci sčasoma vrnejo v biološke družine. Kratkotrajnejši odvzemi pomenijo namestitev otrok v institucije in ne v rejništvo. *(rejniške družine pa preverjajo, kot da bo šel otrok za vedno tja. To ne bi smela biti vloga rejniških družin – otrok je lahko tam le tri dni (A19)).*

Analiza kaže, da je pomemben politični dejavnik neuspeh države pri spreminjanju trenda pomanjkanja rejniških družin. Kljub poskusom države z dvigovanjem plač rejnikov na tem področju ni sprememb. Poleg tega je bilo omenjeno, da kljub konstantnemu izpostavljanju neprimernosti dolgotrajnih namestitev otrok v KCO Palčica in opozarjanju na izjemne posledice, ki jih institucionalno življenje pusti na otroku, do dejanskih sprememb s strani vlade in države ne prihaja. *(Država je poskusila uvesti spremembe na področju rejništva z dvigom plačila in nagrad ter podobno, ampak vpliva ni bilo (C9); Čeprav se lahko tukaj še toliko oglašamo in izpostavljamo, dolgotrajne namestitve niso v redu, pa tudi argumentiramo, zakaj ni v redu, danes dejansko nihče ne posluša, vsi preberejo in potem spet izpustijo iz glave (D12)).*

Dejavnik prakse strokovnih delavcev je bil opisan z različnih vidikov. Pogosto je bilo omenjeno mnenje o nedejavnosti strokovnih delavcev na CSD-jih. To mnenje je bilo utemeljeno s prepričanjem nekaterih strokovnih delavcev, da je otrok ob vstopu v KCO na varnem, zato zamik pri iskanju rejniških družin za otroke ni problematičen. Poleg tega sta bila izpostavljena pasivni pristop k iskanju primernih rejniških družin in neenakost, ki nastaja med centri zaradi ažurnosti in strokovnosti nekaterih delavcev ter pasivnosti drugih. *(Nekateri svoje delo opravljajo bolj strokovno, so bolj ažurni, se povezujejo z rejniki itd. Na drugih centrih so morda nove zaposlene, ki ne vedo povsem, kaj bi naredile. To je ena sistemska razlika (F14)).*

Omenjeno je bilo, da izkušnje sodišč s centri za socialno delo vplivajo na zaupanje med tema dvema ustanovama. Sodniki, ki imajo slabe izkušnje s centri za socialno delo, pogosteje zaprosijo za dodatna izvedenska mnenja, s čimer podaljšajo postopke in namestitev otrok v KCO. *(Potem pa je treba napisati razlago, zakaj gre otrok v rejništvo ali, zakaj ne gre. Nekateri sodniki se zaradi izkušenj, ki jih imajo s CSD-ji, odločijo sami preiskovati, kaj je v ozadju otroka in njegove družine (G7)).*

Analiza je pokazala, da so bili nekateri sogovorniki bolj kritični do dela strokovnih delavcev na CSD-jih, medtem ko so drugi njihovo nedejavnost pojasnjevali s pomanjkanjem kadra in fluktuacijo zaposlenih. Na CSD-ju, kjer prihaja do prenasičenosti dela glede na razpoložljiv kader in velike fluktuacije delavcev, postopki čakajo dlje časa. *(Posledično prihaja do fluktuacije. Veliko ljudi je zaposlenih na centru le nekaj mesecev, nato odidejo. Postopki pa čakajo (F12)).*

Eden izmed pomembnih dejavnikov, ki so jih izpostavili intervjuvanci, je bila tudi krajevna pristojnost. Intervjuvanci menijo, da je dolžina namestitve v KCO Plačica povezana s krajevno pristojnostjo CSD-ja oziroma sodišča, ki vodi primer otroka. Ob tem je bila negativno izpostavljena Ljubljana – intervjuvanci so soglasnega mnenja, da odločitve v Ljubljani potekajo počasneje kot drugod. Na primer, namestitve otrok, za katere so pristojna sodišča v Kopru ali Celju, so krajše. Kot eden od možnih razlogov za to je bilo izpostavljeno nezaupanje ljubljanskih sodnikov do mnenj CSD-jev in posledično večja potreba po izvedenskih mnenjih. *(ker je zelo odvisno od krajevne pristojnosti centra oziroma sodišča, ki vodi določen primer otroka (A2)); (Predvsem po počasnih odločitvah znano Ljubljansko sodišče. Koper in Celje sta hitrejša (B2)); (V Ljubljani se mi zdi, da so sodniki veliko bolj previdni glede zaupanja mnenjem CSD-ja in presojajo tako, da potrebujejo več izvedenskih mnenj in podobno, zato se stvari vlečejo, preden pride do odločitve (A11)).*

Dejavnike kriznega centra Palčica je omenil samo eden izmed sogovornikov. Ta je izpostavil premajhen pritisk KCO Palčica na CSD-je. Poudarjeno je bilo, da je KCO Palčica uradno del CSD-jev in kot taka lahko pošilja urgence takoj, ko pride do neodzivnosti, z namenom opominjanja na roke. *(Mislim, da bi tukaj lahko bilo poslanih veliko urgenc. Čim, ko pride do neodzivnosti, se z urgencami lahko opomn, na roke. Na CSD-ju se ves čas pošiljajo urgence. Palčica je CSD. To se je potrebno zavedati (F4)).*

Analiza je pokazala, da so pomembni dejavniki v povezavi z dolgotrajno institucionalizacijo otrok tudi dejavniki posameznika in okolja. Intervjuvanci so med drugim omenili, da nacionalnost in poreklo otroka (določena nacionalnost in poreklo otroka odvrača rejnike), starost (višja, kot je starost otroka, težje zanj najdejo rejniško družino) ter število sorojencev (težje najti rejniške družine za večje število sorojencev) vplivajo na (ne)zaželenost otroka pri rejniških družinah. Rejniške družine bodo hitreje sprejele otroke, za katere menijo, da bo z njimi lažje delati, kot tiste, katerih okoliščine so privedle do več zapletov, težav in posledic. Poleg tega analiza kaže, da na zaželenost otrok pri rejniških družinah in stabilnost njihove namestitve v rejništvu zelo vplivajo tudi biološki starši. Na primer, angažiranost staršev glede odvetnikov in pravnih zastopnikov lahko občutno skrajša postopek in vpliva na to, da se otroci hitro vrnejo domov, tudi ko to ni v dobro otroka, ali pa podaljša postopek in otroka pusti v dolgotrajni negotovosti v KCO-ju. *(To je zdaj zelo na pamet rečeno, a dejstvo je, da se lahko zgodi, da tam, kjer so starši odvzetih otrok zelo angažirani in imajo dobre pravne zastopnike ali odvetnike, zadeve lahko potegnejo, kar pomeni, da so otroci dlje časa pri nas (C12); Ker je vse skupaj vizualno in določene pritožbe, ugovori, dokazovanja, izpodbijanja in tako naprej, lahko pa na ta račun otroci tudi zelo hitro nazaj v matične družine, čeprav to morda ne bi bilo najboljše za njih (C13)).*

Analiza kaže, da vsi našteti dejavniki ne delujejo ločeno, temveč so med seboj prepleteni in povezani. Del teh prepletov sem že zapisala med te rezultate. Več o nadaljnjih povezavah bom omenila pod točko 4.4.

4.1.2 Začetni kazalniki dolgotrajne nastanitve

Kategorijo začetni kazalniki dolgotrajne namestitve sem razdelila na dve podkategoriji: ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve in okoljski dejavniki.

4.1.2.1 Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve

Analiza je pokazala, da so mnenja sogovornikov o tem, ali je dolgotrajno institucionalizacijo otroka v KCO Palčica mogoče predvideti že ob namestitvi, deljena. Čeprav večina intervjuvancev meni, da je predvidevanje dolžine bivanja ob vstopu otroka v KCO Palčica nemogoče, se nekateri sogovorniki s tem mnenjem ne strinjajo popolnoma. *(Ne vem, ne morem reči, da bi lahko bilo to razvidno (E7)); (Žal predvidevamo, kako bodo stvari potekale (A30)).*

Okoljski dejavniki, po katerih bi bilo trajanje nastanitve otroka v KCO prepoznavno in na podlagi katerih je predvidevano iz strani intervjuvancev, so številni. Dolgotrajno bivanje je predvideno ob diagnozah posebnih potreb, slabšem bolezenskem stanju otroka, opaženih posledicah travme v otrokovem čustvovanju in vedenju, saj rejniki želijo otroke s čim manj vedenjskimi in čustvenimi posledicami travme, višji starosti otroka, večjem številu sorojencev, kompleksnejših družinskih situacijah, kulturi in nacionalnosti otroka itd. Ob tem je bilo omenjeno, da dejanska nastanitev ne poteka vedno v skladu s pričakovanji. Na primer, kljub doživljenjskemu bolezenskemu stanju otroka je bil ta iz KCO Palčica nameščen v rejništvo zelo hitro. Poleg tega so bila mnenja o pomembnosti otrokove kulture zelo deljena. Medtem ko nekateri sogovorniki menijo, da je povezava med poreklom romske kulture in dolgotrajnostjo namestitve pomembna in močna, se drugi s tem ne strinjajo. Izpostavljajo, da je predvsem pomembno delo strokovnih delavcev ter njihov odnos do otrok in kulture, iz katere prihajajo. Hitrost namestitve otroka v rejniško družino je torej manj odvisna od otrokove kulture kot od predsodkov in truda strokovnih delavcev. *(Otroci, ki so romskega porekla, ostajajo dlje v sistemu; tudi na centru to pravijo (D24)); (Imamo na primer eno strokovno delavko, ki je iz dolenjskega konca, kjer je veliko Romov, in je zelo optimistična, že dolgo dela na tem področju. Tudi ko sam nimaš upanja, ona lahko uredi prej kot za marsikaterega drugega otroka drugje (A27)).*

Kljub različnim mnenjem o kulturi se večina intervjuvancev strinja, da obstaja pomembna povezava med nacionalnostjo otroka in dolžino bivanja otroka v KCO Palčica. Izpostavljeno je, da v primerih otrok, ki prihajajo iz tujih držav, postopki namestitve niso odvisni le od slovenskih CSD-jev in sodišč, ampak tudi od tujih ambasad in varuha človekovih pravic. Poleg tega prihaja do večje količine birokracije, nestabilen status otroka pa lahko vpliva na njegovo zaželenost v rejniških družinah. *(Pri tujih državljanih je povsem različno – nekateri ostanejo zelo dolgo, drugi zelo kratek čas. Morda je odvisno tudi od ambasad, ki sodelujejo, in od tega, koliko varuhi človekovih pravic dosežejo v teh zadevah (D19)).*

Poleg tega so mnenja sogovornikov precej enotna pri predvidevanju dolgotrajnosti namestitve glede na družinske situacije otrok. Izpostavljajo, da okoliščine, kot je družinski član v zaporu, negativno vplivajo na zaželenost otroka v rejniški družini. *(Odvisno, kakšni so starši, kakšna je situacija. Če imaš očeta v zaporu zaradi umora, boš težje našel rejniško družino. Če ima otrok po novem vikend stike s starši, boš prav tako težje našel rejniško družino. Če so iz tujine, nimajo urejenih dokumentov, ne morejo čez mejo ali imajo navado hoditi na dopust na Hrvaško, je tudi zelo težko najti družino. To so realni primeri (A24)).*

Če pod to točko dodam krajši del analize odnosnega kodiranja, želim dejavnik delovanja bioloških staršev na otrokovo bivanje v rejništvu povezati z izjavami o preventivnih programih, ki bi lahko preprečili dolgotrajno namestitev v institucijo. V pogovorih je bilo omenjeno, da je s strani strokovnih delavcev na CSD-jih zelo potrebna preventivna podpora biološkim staršem otrok. To povezavo bi še razširila in predlagala, da manj, kot prejmejo biološki starši in rejniške družine podpore ob odvzemu in namestitvi otroka, večja je možnost, da se rejniške družine ne bodo mogle soočiti s težavnostjo dela, starši pa ne s situacijo, posledično je več možnosti, da bo otrok ponovno vrnjen v institucijo. Vrnitev otroka v institucijo dodatno prispeva k zahtevnosti primera. V intervjujih je bilo omenjeno tudi, da včasih zahtevnost primera vpliva na napovedi strokovnih delavcev glede dolgotrajnosti namestitve že ob prihodu otroka v KCO Palčica.

4.1.3 Preobremenjenost kapacitet kriznega centra Palčica

Analiza je pokazala, da se je preseganje normativa števila nameščenih otrok v KCO Palčica že dogajalo in da to preseganje škoduje otrokom. Čeprav preseganje normativa danes ni pogosto, so kapacitete KCO Palčica pogosto polne, sogovorniki pa ocenjujejo trenutni normativ kot previsok – preveč otrok na premalo zaposlenih. Poleg tega je eden od sogovornikov omenil, da so prihodi in odhodi otrok večinski, saj obstajajo obdobja, ko strokovni delavci množično nameščajo otroke v KCO Palčica, in obdobja, v katerih večina teh otrok sočasno odide v rejniške družine. *(V preteklosti smo naredili tudi kakšno izjemo, a to je na škodo otrok (C26)); (Meni se zdijo normativi že pri nas previsoki in so zaradi teh normativov tudi otroci oškodovani, enostavno jih je preveč ob premajhnem številu zaposlenih. Če je otrok še več in se naredi izjema, postane okolje ogrožajoče za otroke, ker je težko zagotavljati osnovno fizično varnost, kaj šele kaj drugega (C27)); (Pri nas je običajno, da ko gredo otroci Palčice, jih gre veliko, in ko pridejo v Palčico, jih pride veliko (A35)).*

Intervjuvanci so pogostost preobremenjenosti ocenjevali različno, pri čemer so omenili, da so zaradi polnih kapacitet že zavrnili vsaj 20 otrok in da se vsaj dvakrat ali trikrat na leto pojavi obdobje, ko je povpraševanje po prostoru za namestitev novih otrok pogosto. *(Kolikokrat se to zgodi, točno ne vem, ampak bi rekla, da vsaj dvakrat ali trikrat na leto imamo obdobje, ko pogosto kličejo glede sprejema (A40);) (Zagotovo smo zavrnili že vsaj 20 otrok (B13)).*

Izpostavljeno je bilo tudi, da se problematika preobremenjenosti kapacitet stopnjuje. Kljub temu je v zadnjih letih pri njenem reševanju pomagal obstoj KCO Palček. Analiza je pokazala, da prihaja do neenakosti med KCO-jema glede normativa – KCO Palček je pogosto manj zaseden kot KCO Palčica. Kljub temu je že prišlo do situacije, ko so bile kapacitete KCO Palček in KCO Palčica polne. *(Ironično je, da je drug priznan center (Palček) konstantno manj zaseden. (D31)); (Na primer decembra je bil primer, ko smo bili mi in Palček v Mariboru polni, in sprejemanje otrok ni mogoče, ker imamo normativ z razlogom A37)).*

Eden izmed intervjuvancev meni, da je preobremenjenost kapacitet v KCO Palčica povezana z dolgotrajnimi namestitvami, saj otroci, ki so v KCO nameščeni za daljši čas, zasedajo prosta mesta otrokom, ki bi morali biti na novo nameščeni. Posledično prihaja do preusmeritev otrok, ki bi morali biti nameščeni v KCO Palčica, drugam, med drugim v KCO Palček in druge institucije. *(Razlog za tem so dolgotrajne namestitve, saj s tem zasedemo mesta drugim otrokom (D30)); (Spomnim se, da so na začetku, ko sem začela delati leta 2021, strokovni delavci na CSD-jih v nekaterih primerih morali iskati druge oblike namestitve (G26)).*

4.1.4 Vrnitev otrok v krizni center Palčica

Kategorijo vrnitve otrok v KCO Palčica sem razdelila na štiri podkategorije: proces vračanja otroka, razlogi za vračanje, primeri in posledice vračanja ter neustrezne sistemske prakse pri ponovnih namestitvah.

4.1.4.1 Proces vračanja otroka

Več intervjuvancev je omenilo, da se otroci pogosto vračajo v KCO Palčica, pri čemer so pogostost vračanja opisali na različne načine. Eden izmed intervjuvancev je povedal, da se je v zadnjem času to zgodilo trem otrokom, drugi pa je dejal, da se mu že to, da se en otrok vrne, zdi preveč, tako da če se jih vrne pet, je to katastrofalno. Izpostavljeno je bilo tudi, da vračanje otrok v institucijo ne pomeni vedno vračanja otroka iz rejniške družine v znano okolje KCO

Palčica, ampak lahko pomeni namestitev otroka v drugo institucijo, kar se je v preteklosti že zgodilo. (*Verjetno je odvisno od interpretacije, ampak meni osebno se že eden zdi preveč. Pet je pa že katastrofa (F49)) (Poleg tega sta se v kratkem dva otroka vrnila (A45)); (kot tudi vračanje otroka iz rejniške družine v drugo institucijo. Vem, da je prvi fantek, za katerega sem skrbela, bil že drugič nameščen v institucijo (A43)).*

Razloženo je bilo, da rejniške družine podpišejo pogodbo, ki vključuje odpovedni rok. Odpovedni rok je namenjen preprečevanju takojšnjega nameščanja otrok v institucijo in omogoča čas za iskanje nove rejniške družine. Obstajajo primeri, v katerih je bil ta odpovedni rok prekršen s klicem policije, kar je povzročilo, da se je otrok takoj vrnil v KCO Palčica. *(V našem primeru je rejnica želela ta proces pospešiti, tako da je poklicala policijo in ni bilo drugega, kot da se takoj vrne k nam (A50))*

4.1.4.2 Razlogi za vračanje otroka

Intervjuvanci menijo, da k vračanju otrok v institucijo prispevajo tako biološke družine (otroci so bili vrnjeni k biološkim staršem, nato pa so bili ob ponovitvi okoliščin, ki so prvotno vodile v odvzem, ponovno nameščeni v institucijo) kot tudi rejniške družine. Slednje odpovedo zaradi različnih razlogov, med drugim zaradi dejanj in besed bioloških staršev, ker otrok, ki so ga sprejeli medse, ne ustreza njihovim pričakovanjem, zaradi neurejenih dokumentov otrok, kar preprečuje svobodno gibanje po in izven Slovenije, ter zaradi zahtevnosti dela. *(Ključna stvar je, da večina rejnikov verjame, da so ti otroci težavni, in jih zato vračajo nazaj (D40)); (zato ker nista imela urejenih dokumentov, kolikor je meni znano, in rejniška družina ni mogla iti čez mejo. Pa tudi, ker rejniška družina ni zmogla določenih stvari (A46)).*

4.1.4.3 Primeri in posledice vračanja otroka

Analiza je pokazala, da so bile situacije, v katerih se je otrok v preteklosti vračal v institucijo, drugačne od sedanjih. Medtem ko je bil otrok v preteklosti večkrat nameščen iz KCO Palčica nazaj v biološko družino in ob ponovitvi situacije, ki je prvotno vodila v njegov odvzem, ponovno nameščen v KCO, je danes vračanje otrok pogosteje posledica odpovedi rejnikov. *(Včasih je bil otrok bolj pogosto vrnjen domov k biološkim staršem (B14)); (V preteklosti so bili razlogi za vračanjem otrok v Palčico drugačni od teh sedaj (D35)).*

Eden izmed intervjuvancev je opisal, kako je odpoved rejnika negativno vplivala na samopodobo in čustvovanje otroka. Rejnik je namreč pred namestitvijo otroka nazaj v KCO

Palčica otroku povedal, da je odpoved njegova krivda, kar je otroka zaznamovalo in mu dalo občutek, da se mora spremeniti. *(Ena punčka mi je ravno danes rekla, če bo šla v novo družino, pa sem ji rekla, da ja, ampak ne v tisto, kjer je že bila v rejništvu. Rekla je: »Saj obljubim, tam bom pridna, ker ne želim, da bi me vrnili nazaj v Palčico.« Ko sem jo vprašala, kdo ji je povedal, da je kar koli naredila narobe ter je zato nazaj, je odvrnila, da rejnica. Očitno ji je povedala, da odhaja nazaj v KCO Palčica, ker je bila poredna (D38)).*

4.1.4.4 Neustrezne sistemske prakse pri ponovnih namestitvah

V intervjujih sta bili izpostavljeni tudi nestrokovnost nekaterih strokovnih delavcev pri razlagi razlogov za odpoved rejnikov in močna potreba po prenovi rejniškega sistema – v primeru, da je otrok vrnjen, bi morali rejnikom odvzeti vlogo rejnika. *(Tudi strokovni delavci včasih zelo nestrokovno povedo zgodbe, zakaj so otroci prišli nazaj v KCO (D42)); (Mislim, da rejniški sistem potrebuje prenovo, ko rejnik vrne otroka, bi mu morala biti funkcija rejnika odvzeta (D41)).*

4.1.5 Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav

Intervjuvanci so omenili številne pomanjkljivosti trenutnega sistema. Med drugim kritizirajo dvojno funkcijo strokovnih delavcev na CSD-jih, ki morajo zagotavljati pomoč biološkim družinam in hkrati groziti z odvzemom otroka, ter prepozno prijavo nekaterih strokovnih delavcev vrtcev in šol zaradi razumevanja, ki ga ti izkazujejo do bioloških staršev. *(Glede na to, kako trenutno zadeve funkcionirajo, imajo centri precejšnjo vlogo in dvojno vlogo, nekega korenčka in palice, kar ni najboljše (C34)); (Vzgojitelji razmišljajo o tem, kako so starši samo pod stresom in nočejo prijaviti. (E20)); (Je težko, vendar menim, da se pogosto osredotočamo le na korist otrok (F54)).*

Eden izmed intervjuvancev izpostavlja prepričanje, da problematika leži v nepripravljenosti bioloških staršev na spremembe v dobro otrok pred grožnjo z odvzemom *(Prav tako biološki starši pogosto ne naredijo sprememb, dokler se ne začne groziti z odvzemom (B18)).* Večja osredotočenost na delo z družino je bila omenjena kot eden izmed pomembnih preventivnih predlogov za izboljšavo sistema, skupaj s potrebo po delu z biološkimi starši. Izpostavljeno je bilo, da je delo s starši kljub težavnosti nujno, saj so ti zelo potrebni opolnomočenja ob prvem znaku težav v družini, ker se pogosto znajdejo v kompleksnih situacijah, med drugim tudi v ekonomski podhranjenosti, bolezenskih stanjih itd. *(Družinam je treba pomagati, ne glede na*

to, ali gre za nasilje, huda bolezenska stanja enega od staršev ali ekonomsko podhranjenost. Menim, da bi morali s temi družinami aktivno delati, že z otroki na ravni šolstva, saj so tam najhitreje opaženi, ali pa s strani zdravnikov (D44)).

Osredotočanje na delo z biološkimi družinami je bilo omenjeno predvsem v kontekstu preventivnih programov mobilnih služb, ki so prihajale do družin, pomagale na domu in preprečevale, da bi bil odvzem otroka sploh potreben. Odzivi strokovnih delavcev bi morali biti hitrejši in ne bi smeli biti omejeni na »gašenje požarov«, ko je edina preostala varna izbira odvzem otroka. *(Ampak sama bi mogoče izpostavila, da potrebujemo več mobilnih služb, ki bi prišle do družin, namesto da morajo družine priti do strokovnih delavcev (A51)); (Otroku je že sam odvzem travmatičen – ena najhujših oblik travme. Zato je treba biti previden. Potrebno je storiti vse, da do odvzema ne pride (F69)).*

Analiza prikazuje, da bi bilo našteto mogoče le ob večjem sodelovanju med institucijami CSD, nevladnimi organizacijami, šolstvom itd. ter krepitvi CSD ne le v njegovih prostorih, ampak tudi na terenu. *(Okrepitev centrov za socialno delo, precejšnja številčna okrepitev centrov za socialno delo, povečanje števila strokovnjakov: socialnih delavcev, psihologov, drugih profilov, pedagogov, socialnih pedagogov in tako naprej, ki bi se vključevali v sistem storitev že na samem terenu, ne samo v prostorih centra, ampak dejansko na področju ožjega in širšega socialnega okolja, naj bo to v tesnem sodelovanju s šolskim sistemom, nevladnimi organizacijami, da se dejansko, ko se naredi detekcija neke težave, res hitro pomaga, a ne pretirano vsiljivo (C33)).*

4.2 POSLEDICE DOLGOTRAJNE INSTITUCIONALIZACIJE OTROK

Temo posledic dolgotrajne namestitve otrok v institucijah sem razdelila na štiri kategorije: posledice dolgotrajne namestitve na vedenje in čustvovanje otrok, posledice dolgotrajne namestitve v povezavi s teorijo navezanosti, retravmatizacija otrok in prepoznavanje travmatičnih odzivov.

4.2.1 Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok

Več intervjuvancev je v tej kategoriji poudarilo, da dolgotrajna institucionalizacija pri otroku povzroča vedenjske in čustvene posledice. Med drugim se to kaže v izgubi občutka moči,

neupoštevanju pravil, čustvenem odmiku in stiski otrok. Poleg tega opažajo povezavo med dolgotrajno institucionalizacijo ter zaostankom v otrokovem razvoju in kognitivnem stanju. Kot pogosto obliko zaostanka intervjuvanci izpostavljajo težave z govorom. *(Na primer, pri šestih letih govorijo tako nerazločno, da jim desetkrat rečeš, naj ponovijo, pa ne gre, ali pa imajo še vedno težave z izgovarjavo (D64)).*

Razvojni zaostanki otrok lahko vodijo v odlog šolanja. Opažena je tudi povezava med dolgotrajno institucionalizacijo in potekom napredka otroka. Zaposleni opažajo, da napredek otrok, ki se pojavi ob začetku nastanitve, s časom uplahni *(Zdi se mi, da otroci, ko pridejo k nam, potrebujejo malo časa, da se navadijo, in nato zelo intenzivno napredujejo. Otroci zacvetijo, napredujejo, odvadijo se plenic, napredujejo v govoru itd. Vidi se, da smo spodbudno okolje (B25)); (Dlje časa, kot so tu, bolj začne to upadati in slabše je za njih (B26)).*

Analiza kaže, da okolje KCO Palčica socialno izolira otroke in jim preprečuje izkustvene možnosti v zunanjem svetu. Svet nameščenih otrok je vezan na KCO Palčica in obiske, ki prihajajo vanj. Konstantni prihodi in odhodi odraslih – tako zaposlenih kot obiskovalcev – otroke postavljajo v stanje trajne negotovosti. *(Posledično so v dolgotrajni negotovosti. Ne vedo, ali bodo imeli obisk, kdo pride, kdo bo delal, kdo je danes v nočni, kdo jutri v dnevni, jim lahko povemo, da imajo vsaj neko varnost. (A62)); (Poleg tega so otroci socialno izolirani – ne gre za predstavo, da se gremo neki eksperiment in ni ljudi okrog, ampak dejansko so socialno izolirani, odvzeta jim je izkustvena možnost v zunanjem socialnem okolju, obiskovalci so omejeni, praktično so vezani na to hišo (C53)).*

Odkloni v čustvovanju in vedenju otrok se povečajo ob stiski zaradi prihodov in odhodov drugih otrok. Intervjuvanci izpostavljajo, da je realnost otrok, ki živijo v KCO Palčica, drugačna od realnosti otrok, ki živijo v družinah. Živijo v okolju z velikim številom odraslih, kar jim daje občutek, da so vsi odrasli, ki jih srečajo, »varni«, zato se do neznancev obnašajo enako kot do zaposlenih v KCO Palčica. Poleg tega se njihov svet razlikuje od sveta drugih otrok že v besednjaku. Besede »nova družina« so otrokom v KCO Palčica nekaj povsem običajnega. *(Nekateri o tem malo spregovorijo, odvisno od starosti, ampak dejstvo je, da prihaja do odklonov v čustvovanju in vedenju ob prihodu novih otrok in ob odhodih (C44)); (Ko je besedna zveza »nova družina« za njih nekaj povsem normalnega, kar v resnici ni (D48)); (Ne bi rekla, da je vse posledica samo dolgotrajne namestitve, ampak odkloni so pogostejši, in dlje, kot so tukaj, več je teh odklonov (C52)).*

Eden izmed intervjuvancev meni, da otroci v KCO Palčica vstopajo s travmami, ki se ob dolgotrajni nastanitvi še poglabljajo. Čeprav je otrok v KCO Palčica nameščen z namenom odmika iz nevarnega biološkega okolja, po 21 dneh KCO Palčica zanj ni več varen – dolgotrajna nastanitev ustvarja sistemsko nasilje. Sistemsko nasilje v KCO Palčica je bilo omenjeno tudi v povezavi z neusklajenostjo smernic in metod dela. Meje, ki jih zaposleni postavljajo otrokom, predstavljajo varnost, vendar se zaradi neusklajenosti med zaposlenimi glede tega, kje te meje so, raven varnosti za otroke spreminja z vsako odraslo osebo. *(Meje, ki jih postavljamo otroku, predstavljajo varnost, in varnost, ki naj bi jo predstavljali odrasli, se spreminja z vsakim izmed nas (D53).*

Poleg tega dolgotrajna institucionalizacija otrok spremeni odnos med zaposlenimi in otroki. Nekateri intervjuvanci izpostavljajo, da je dolgotrajna nastanitev povezana z več globljimi pogovori, drugi pa poudarjajo, da trenutna praksa v KCO Palčica ne vključuje pogovorov, v katerih bi zaposleni pomagali otrokom predelati čustva zapuščenosti. Pogovor se omeji na informiranje otrok, da eden izmed njihovih prijateljev odhaja v novo družino in da tudi zanj iščejo družino. *(Dolgotrajnost vpliva tudi na to, da imamo z otroci vse več globljih pogovorov (B23)); (V Palčici se, razen osnov, kot so: »Ja, gre v novo družino, tudi zate jo iščejo,« ne pogovarjajo globlje. Dogodek se zgodi in ostane na tem. Otroci ostanejo sami s čustvi zapuščenosti. Nihče z njimi tega ne predela in jim ne pove, da so krasni in čudoviti (G40))*.

4.2.2 Posledice dolgotrajne namestitve v povezavi s teorijo navezanosti

Glede na analizo se intervjuvanci zavedajo pomembnosti referenčne osebe za otrokov razvoj varne navezanosti. Konstantno prekinjanje in vzpostavljanje navezanosti, ki se dogaja ob namestitvah otrok iz bioloških družin v KCO Palčica, v rejniške družine in občasno nazaj v institucijo, ni dobro za otrokov razvoj navezanosti. Možnosti za varen razvoj navezanosti pri otroku, ki odrašča znotraj sistema, so majhne. *(Otrok pride v Palčico, se naveže na nas, nato gre spet v rejništvo, kar je ponovno stiska. Včasih pride še do odpovedi rejništva in otrok se vrne v KCO. Kljub temu da nas pozna, se mora znova navaditi, nato pa gre spet v rejništvo ali kam drugam (A72)).*

Intervjuvanci izpostavljajo, da se otrokova navezanost na starše izraža predvsem skozi stisko otrok. Omenjeno je, da se pojavljajo razlike v izražanju te stiske: nekateri otroci po starših kličejo še dneve po namestitvi v KCO Palčica, drugi staršev skoraj ne omenjajo. Stiska otrok je očitna tudi v njihovem vedenju in čustvovanju zvečer ali po obiskih. Navezanost otrok na starše

se ne spremeni glede na dolgotrajnost bivanja v KCO Palčica. Sogovorniki menijo, da bi se večina otrok, ne glede na razloge, ki so jih pripeljali v KCO Palčica, želela vrniti domov. *(Če bi katerega koli od teh otrok vprašali, ali bi šel nazaj domov, bi vsi rekli da, ne glede na razloge, ki so jih pripeljali sem (E35)).*

Analiza je pokazala tudi, da odnos, ki ga ima otrok s staršem, vpliva na odnose znotraj skupine otrok ter na odnose med otroki in zaposlenimi. Otroci, ki nimajo obiskov, se počutijo pozabljene in so jezni na otroke, ki te obiske imajo, tako da stik enega izmed otrok s starši vpliva na dinamiko cele skupine.

Otroci, ki nimajo rednih stikov s starši, ta odnos bolj iščejo pri zaposlenih kot otroci, ki imajo redne stike. Tem zaposlenim manj zaupajo. *(Mislim, pa da je razlika med tem, kako nas doživljajo otroci, ki imajo redne stike s starši, in otroci, ki teh stikov nimajo. Otroci, ki imajo redne stike z nami, ne razvijejo tako pristnega odnosa kot tisti, ki imajo stike s starši, sploh če ti stiki niso pod nadzorom (D77)).* Kljub temu se sogovorniki strinjajo, da se otroci večinoma hitro in globoko navežejo nanje ter da se tudi sami navežejo na otroke. Nekateri izpostavljajo, da to ni zdravo, ker bodo otroci nekoč vseeno odšli iz Palčice in bo stik z njimi v celoti prekinjen. Poleg navezanosti, ki jo otroci čutijo do zaposlenih, se navezanost vzpostavi tudi med otroki. Eden izmed intervjuvancev poudarja, da so si med seboj kot bratje in sestre.

Sogovornik izpostavlja, da KCO Palčica vedno bolj dobiva obliko sirotišnice, kar je glede na posledice, ki jih institucionalno življenje pusti na otroku, nesprejemljivo. *(To je nesprejemljivo, ne bi se smelo dogajati. Z razlogom smo rekli, da sirotišnice niso okej, KCO-ji pa so vedno bolj podobni temu (A73)).*

4.2.3 Odziv otrok na institucionalno travmo

V okviru odziva otrok na institucionalno travmo sem sogovornike vprašala, ali so jim kateri izmed otrok še posebej ostali v spominu. Sogovorniki so opisali povezavo dolgotrajne institucionalizacije z vedenjem, s čustvovanjem, z razvojem in navezanostjo otrok, ki so trenutno ali so bili v preteklosti nameščeni v KCO Palčica. Analizo, ki jo je mogoče izvesti na podlagi teh podatkov, sem vključila v prejšnji dve točki tega poglavja. Kljub temu pridobljenih opisov otrok nisem želela popolnoma izpustiti. Pri raziskovanju rezultatov namreč hitro pozabimo, da za opisi in številkami stojijo dejanske osebe. Zato bi, preden nadaljujem z obravnavo rezultatov raziskave, besedo prepustila še sogovornikom.

(Prvi primer, ki je trajal dolgo, sta bila dva otroka, sorojenca, ki sta bila tu, več kot pol leta. Zdaj imamo štiri otroke, ki so skoraj dve leti v Palčici. Torej se zadeva ne popravlja, ampak slabša, kar je grozno in nedopustno (A64)); (Starejši bratec je bil ob prihodu tako nežen, ljubezniv in nezahteven otrok. Potem je na koncu imel samo še izpade. Otrok, ki ga ne bi prepoznal – kričal je, metal se je po tleh, bil je zelo silovit (A65)).

(Ampak eden še posebej, ker so bili to moji začetki. Fantek. Od začetka smo opazili določene vzorce in vedenja, ki so nakazovala na travmo, ampak je šlo vedno slabše. V Palčici je bil malo manj kot eno leto. Takrat je držal rekord in na določeni točki se je začel z glavo zaletavati v steno. Tako da ga je bilo treba fizično zadržati – močno. Ker se je pri tem iztrgal iz rok, te udaril, sebe ali druge otroke ... tako glasna stiska in klic na pomoč (F74)).

(V spominu sta mi ostali dve deklici. Ena je bila eno leto stara in se je tako navezala name, da sem jo morala iztrgati iz svojega naročja, ker se me je tako oklepala. Gledala me je, kot da jo bom zapustila (A74)).

(Ena izmed deklic pri šestih letih ponoči lula v posteljo, pa jo poskušamo odvaditi, da ne, pa gre v šolo in še vedno lula, ampak na koncu sploh ne veš, kaj vse je v ozadju (D66)).

(Spomnim se dečka, pri katerem se je poznalo, da se doma nekaj dogaja. Na začetku je bil zelo radoveden, zanimalo ga je vse, pravljice je rad poslušal, res je bil živahen. V Palčici je bil skoraj eno leto in v tem času je njegovo vedenje počasi začelo upadati, na koncu je postal čisto apatičen, vsak dan je bil isti. Potem so enkrat imeli predstavo, prišli so zunanji izvajalci, in on je bil tako vzhičen, kar tri dni je bil poln energije, v igralnici je bil živahen, potem pa spet nič, vse je bilo enako kot prej (H26)).

(Poleg tega imamo trenutno v Palčici deklico. Tu je že skoraj dve leti. Njena mama pride in gre vsakih nekaj mesecev, pojavi se za eno uro, in deklica na njen prihod močno reagira. Pred kratkim so jo obiskali tudi njeni bratje in smo ugotovili, da se deklica ne spomni več njihovih imen (D70)).

(Če se osredotočim na delo v Palčici, ne morem pozabiti fantka, ki je eno leto preživel tukaj. Prišel je vanj radoveden, bister, poln življenja. Star je bil štiri leta in svojo voljo je seveda poskušal uveljavljati, kot to običajno počnejo štiriletniki. Vse je spraševal, vse je želel vedeti, želel je brati knjige. V enem letu je počasi uvenel. Nič več ni želel delati, vedno manj ga je zanimalo skupno barvanje, risanje, ni več želel gledati knjig, ki jih je prej rad listal o dinozavrih,

vesolju itd. Na koncu ni bil več sposoben poslušati niti pravljic. Iz klasičnih trmastih izpadov je prešel v izpade, kjer je samo umikal stvari stran od sebe. Bil je prvi primer, ko je res dolgo časa ostal v Palčici. Bilo je grozno gledati, kako je iz veselega dečka postal nekdo, ki je samo še obstajal (G38)).

(Ja, deklici, ki sta trenutno še v Palčici in sta tu skoraj dve leti. Obe sta bili v KCO zelo dolgo, preden sta odšli v rejniški družini ter sta bili vrnjeni nazaj v Palčico. Ena po pol leta, ena pa po samo nekaj tednih. Obe odhajata naprej v institucije. Vsaka v svojo. Kar groza me je, ko razmišljam o njuni prihodnosti in ne vidim niti ene pozitivne stvari. Ne vem, kako lahko tako majhni otroci prenesejo vse to (E28)).

4.2.4 Retravmatizacija otrok

Kategorijo retravmatizacija otrok sem razdelila na dve podkategoriji: prva se imenuje Doživljanje otroka, druga pa Odziv zaposlenih.

4.2.4.1 Doživljanje otroka

Analiza kaže, da v sistemu SVOD/zo obstaja veliko postopkov, ki otroka retravmatizirajo. Intervjuvanci so med drugim navedli travmo, povzročeno ob ločitvi otrok od sorojencev in namestitvi v različne rejniške družine, ter travmatizacijo otrok zaradi obveznih stikov med njimi in njihovimi starši, četudi ti ne potekajo v dobro otroka.

Intervjuvanci se zavedajo, da k retravmatizaciji otrok prispevajo tudi postopki, praksa in delovanje KCO Palčica. Med drugim kot travmatično izpostavljajo že zgoraj omenjeno socialno izolacijo otrok, ki nameščenim otrokom preprečuje izkušnje v zunanjem svetu, ki so za druge otroke povsem običajne, na primer obiski prijateljev, trgovine, vrtca itd. To omejuje njihove izkušnje in svet na KCO Palčica ter preprečuje socializacijo otrok v zunanjem okolju. *(Socialno so izolirani in to se najbolj opazi, ko greš z njimi v trgovino ali kam drugam. Vidiš, da so tukaj v nekem mehurčku, in ko pridejo ven iz tega mehurčka, se sploh ne znajo normalno obnašati, ves čas jih moraš opozarjati (A83)).*

Kot potencialno travmatično izpostavljajo tudi stisko otrok ob stalnih odhodih in prihodih ter pomanjkanje pogovorov o doživljeni stiski, kar vpliva ne le na raven pozornosti, ki jo prejmejo od zaposlenih ob večjem ali manjšem številu nameščenih otrok, ampak tudi na to, koliko njihovih potreb bo zaposlenim uspelo zadovoljiti (ob večjem številu otrok le osnovne, ob

manjšem pa tudi potrebo po večjem stiku z odraslo osebo, ki ga otrok potrebuje za napredek). (*Ti kot delavec tukaj ne moreš zadovoljiti vseh potreb vseh otrok (A87))*, količina pozornosti, ki jo zaposleni lahko namenijo otrokom, se lahko spremeni čez noč.

Eden izmed intervjuvancev izpostavlja, da je za otroka travmatično tudi pomanjkanje skupnih metod in dela zaposlenih v KCO Palčica, ki bi temeljilo na razumevanju teorije navezanosti, kompleksne razvojne travme in vsega, kar zaznamuje otroka, ki odrašča v sistemu SVOD/zo. Omenja, da posamezno delo po najboljših zmožnostih ni dovolj za preprečevanje retravmatizacije. *(Imeti bi morali skupen pristop, ki temelji na razumevanju teorije navezanosti, razvojne kompleksne travme in vsega, kar otroka zaznamuje v procesu odvzema. Ni dovolj dobro, da vsak dela po svojih izkušnjah. Ti pristopi bi morali biti obvezno implementirani v delovanje Palčice (F93)).* Poleg tega trenutna praksa vsebuje nepredvidljiv urnik zaposlenih, ki postavlja otroke v stanje konstantne nestabilnosti in jih pripravlja k vprašanjem, kdo bo danes prišel v nočno izmeno, kdo bo jutri pripravil zajtrk, v želji po iskanju varnosti in stabilnosti. *(Otroci nenehno sprašujejo, kdo bo danes prišel v nočno, kdo bo jutri pripravil zajtrk (F87)).*

Poleg delovanja znotraj KCO Palčica in postopkov sistema SVOD/zo nekateri intervjuvanci izpostavljajo, da travmo povzroča delovanje strokovnih delavcev na CSD-jih. Omenjena je bila na primer prisotnost strokovnih delavcev iz CSD-ja le ob odvzemu in namestitvi otroka v rejniško družino, ne da bi otroka kadar koli obiskali v KCO-ju, kar lahko ob namestitvi v rejništvo pri otroku vzbudi negativne spomine; pogovori s kriminalisti in z zastopniki ter travmatiziranje otroka zaradi pomanjkanja znanja o na travmi utemeljenem pristopu. *(Mislim tudi, da je neprimerno, da strokovni delavci nimajo dovolj znanja; mislim, da bi vsi, ki delajo na tem področju, morali imeti veliko več znanja o travmi in razvoju otroka (H44).*

4.2.4.2 Odziv na otroka

V drugem delu te kategorije so intervjuvanci odgovarjali, kako se odzovejo na otroka, ko ta s svojim vedenjem izraža posledice travme. Intervjuvanci so opisali več odzivov, pri čemer je večina poudarila, da se z otrokom poskušajo pogovoriti in mu po najboljših močeh odgovoriti na vsa vprašanja, med drugim tudi na vprašanje, zakaj je otrok v KCO Palčica. Sogovorniki poudarjajo tolažbo otroka s ponavljanjem, da za dogodke, ki so pripeljali do njihove namestitve v KCO Palčica, niso oni krivi *(Treba jim je povedati, da niso oni krivi (A95)).* Če otrokovo vedenje v določenem trenutku ni bilo v skladu s pričakovanji ali pravili znotraj KCO Palčica, je pomembno, da se otroku poudari, da intervjuvanci niso zadovoljni z vedenjem, pri tem pa

otroku ne dajejo občutka, da je zaradi tega sam slab. *(Mislim, da je to pri vseh nas – ne smemo dajati občutka, da je otrok slab zaradi vedenja, ki ga uporablja. Pomembno je, da mu jasno pokažemo, da določeno vedenje ni sprejemljivo, a to storimo na ljubeč način, da ni ožigosan kot slab (C76)).* Enemu izmed intervjuvancev se zdi pomembno tudi preusmerjanje pozornosti otroka od konstantnega razmišljanja o travmatičnih spominih s spodbujanem različnih dejavnosti.

Intervjuvanci se zavedajo, da je pri odzivanju na otrokovo vedenje pomemben odnos, ki ga imajo z otrokom. V primerih, ko otrok doživlja situacije, ki so zanj lahko retravmatizirajoče, je pomembno, da ima ob sebi nekoga, pri katerem lahko poišče toplino in bližino. Zaposleni morajo otroku nuditi to varnost ne glede na svoje osebno doživljanje v situaciji. *(Ne glede na to, da imaš včasih vsega dovolj, moraš obvladati svoja čustva, da ne pride do tega, da zaradi otrokove čustvene in vedenjske stiske ne zmoreš ponuditi sprejetosti, čustvene bližine, objema, ljubezni, nežnosti (C78))*, in s pozornostjo na otrokovo čustvovanje in vedenje – na znake, kako se otrok odziva v določenih situacijah – oblikovati toplo in sprejemajoče okolje.

Analiza prikazuje, da se intervjuvanci zavedajo, da imajo med seboj različne predstave o tem, kakšen odziv na otroka je primeren. Delo v KCO Palčica opisujejo kot težavno. Omenjajo, da hitro postanejo utrujeni ter se ujamejo v rutino dela in omenjajo občutke brezupnosti ter nemoči, saj se problematike, kot je dolgotrajnost nastanitev, kljub njihovemu izpostavljanju ne spreminjajo. *(vendar nimam veliko vpliva na te stvari. Lahko opozarjamo na probleme in se pogovarjamo, če drugi ne upoštevajo, ne pomaga (D98)).* Poleg tega omenjajo, da bi bil za kakovostno delo potreben večji kader s širšim spektrom znanj; med drugim bi bili potrebni logopedi, klinični psihologi, strokovni delavci itd.

4.2.5 Prepoznavanje travmatičnih odzivov

Analiza kaže, da so bili odgovori na vprašanje o prepoznavanju travmatičnih odzivov otrok deljeni. Nekateri menijo, da je težko vedno prepoznati, ali je odziv otroka posledica travme ali običajnega čustvovanja in preizkušanja mej, drugi pa menijo, da je to mogoče predvidevati na podlagi okoliščin, na primer v primeru predhodnega stika otroka z biološkim staršem. Eden izmed intervjuvancev izpostavlja, da je zaradi travmatskega odziva otroka spolna zloraba hitro prepoznavna. *(Mislim, da je to včasih težko prepoznati (B37)); (To ali je vedenje posledica travme, lahko predvidevamo glede na okoliščine, npr. če je otrok pred kratkim imel stik, in ker*

po navadi poznamo razloge za njegovim prihodom. Da se predvidevati (E42)); (Glavna izjema temu je mogoče, ko so otroci spolno zlorabljeni, kar je po navadi opaženo dokaj hitro (B41)).

Analiza kaže, da ta razlikovanje otrokovega vedenja in prepoznavanje vedenja kot posledice travme s časom lažja ter da večina sogovornikov prilagaja svoje odzive na otroka, če prepozna, da je otrokovo vedenje posledica travme. Predvsem v tem primeru v odnos vstopajo z večjo mero potrpežljivosti. Eden izmed sogovornikov izpostavlja, da pri prepoznavanju, ali je vedenje otroka posledica travme ali preizkušanja mej, zaupa svojemu instinktu. *(Se mi pa zdi, da ti vsaj v določenem obsegu že sam instinkt pove, da začutiš, kdaj je trma in kdaj je res stiska (A101)).* Kljub temu se večina sogovornikov strinja, da je pozornost ob odzivu na otroka potrebna ne glede na izvor njegovega vedenja, saj je to vedno njegov način komuniciranja in mešanica različnih dejavnikov.

4.3 POVEZAVA MED DOLGOTRAJNO INSTITUCIONALIZACIJO IN VLOGO KRIZNEGA CENTRA PALČICA

Temo vloge KCO sem razdelila na tri kategorije: povezavo dolgotrajnih namestitev s strokovnim delom, strokovno podlago dela in dolgotrajno institucionalizacijo ter zanemarjanje in nasilje.

4.3.1 Povezava dolgotrajnih namestitev s strokovnim delom

V intervjujih so sogovorniki opisali različne načine, kako so dolgotrajne namestitve otrok v KCO Palčica spremenile njihovo delo. Predvsem so poudarili, da se z dolgotrajno institucionalizacijo spreminja odnos med njimi in otroki. Ta postaja vedno globlji in povzroča, da se tudi sami navežejo na nameščene otroke. Globlji odnos zaposlenim povzroča več skrbi glede prihodnosti otrok. Intervjuvanci opisujejo, kako se je njihova vloga spremenila iz zagotavljanja osnovnih potreb, kot sta hrana in prostor za spanje, v vse večje prevzemanje vloge starša v življenju otrok v KCO Palčica. Omenjajo, da z otroki vse pogosteje izvajajo dejavnosti, ki bi jih običajno počeli starši, kot so praznovanje rojstnih dni, božiča, obisk specialistov, vstop v šolo itd. Ob tem čutijo odgovornost, da otrokom predajo dobre izkušnje. *(Zdaj smo tukaj res deklice za vse, vse moramo delati, kot da bi imeli svoje otroke. Rešuješ teste zanje, greš z njimi*

na ocenjevanje za vstop v šolo, k zdravniku, v razvojno ambulanto, iščeš zdravila zanje, delaš vaje z njimi. Počutiš se odgovornega, da jih nekaj naučiš, da jim nekaj daš (D111)).

Zaposleni se strinjajo, da so zahteve dela zaradi dolgotrajne institucionalizacije otrok vedno večje. Izpostavljajo, da morajo otrokom nuditi vse več pomoči pri čustveni regulaciji in zagotavljati več varnosti, ki jo otroci pričakujejo in potrebujejo, ter da se vedno bolj soočajo s stiskami, z dilemami in s pomanjkanjem znanja ob odzivih na otroke.

Poleg omenjenega analiza prikazuje, da so spremembe v vlogi KCO Palčica povezane tudi s povečano socialno izolacijo otrok in ponavljajočo se rutino. Zaposleni se morajo zdaj truditi prekiniti rutino in zagotavljati raznolike izkušnje otrokom. *(Pogosto moram razmišljati, kaj naj z otroki sploh počnem; včasih sploh ne vem, kaj jim še ponuditi, katere vsebine vključiti v vsakdan. S tem imam težave, moram reči (C83)).*

Eden izmed intervjuvancev izpostavlja, da delovanje KCO Palčica ni prilagojeno dolgotrajnim institucijam, zato retraumatizirajoči postopki znotraj KCO Palčica puščajo dodatne posledice na otroku. Spremembe v načrtu dela KCO Palčica so torej nujno potrebne. *(Zato menim, da je potrebno znanje, ki sem ga omenjala prej. Delo se je spremenilo. Otroke se nehote uniči v sistemu (F115).*

4.3.2 Strokovna podlaga dela

Analiza prikazuje, da so znanja, na katera se intervjuvanci zanašajo pri delu v KCO Palčica, raznolika. Med drugim so intervjuvanci našteli: znanja, pridobljena na vzgojiteljski šoli, znanja, pridobljena na fakultetah (na primer Fakulteta za socialno delo in Pedagoška fakulteta), znanje, pridobljeno preko dodatnih izobraževanj, znanje, izhajajoče iz teorij razvojne in kompleksne travme, travme navezanosti ter na razumevanju travme utemeljenega pristopa in znanje, pridobljeno od drugih zaposlenih. Številni omenjajo, da se pri delu zanašajo na lasten občutek za delo z otroki, zanašajo pa se tudi na pretekle izkušnje v in izven Palčice. *(Ne vem, kaj bi lahko naštevala glede teoretične podlage. Uporabljam znanja, pridobljena na vzgojiteljski smeri – tako glede razvojne psihologije, kot tudi pedagogike E49)); (To je to, pa na koncepte, ki jim nekako skušamo slediti tekom let v okviru zaposlitve, neformalnih izobraževanj ali pa mogoče samo informacij, ki jih dobimo (C90)).*

Medtem ko je bilo omenjeno mnenje, da uporabljenega znanja ni treba prilagajati glede na dolgotrajnost nastanitve, je bilo tudi izpostavljeno, da intervjuvanci uporabo znanja prilagajajo

potrebam otroka, saj zaradi dolgotrajne institucionalizacije otrok prihaja do več situacij, v katerih je potrebno poglobljeno znanje za boljše razumevanje otrokovih potreb. *(– in da, zagotovo se spreminja. Čim dlje je otrok tam, več tem se odpira in bolj poglobljeno moraš razumeti otroka; več je situacij, v katerih moraš uporabljati to znanje (F121)).*

Eden izmed intervjuvancev je omenil tudi potrebo po razširitvi znanja zaposlenih v KCO Palčica, in sicer na primeru slabe prakse v KCO Palčica. Med drugim je bilo izpostavljeno, da je v KCO-ju še vedno razširjena praksa puščanja otrok, da se izjokajo, kar se opravičuje s pomanjkanjem kadra – v KCO Palčica preprosto ni mogoče, da bi imel vsak otrok ves čas nekoga ob sebi. *(Na primer to, da se otroke pusti izjokavati, kljub temu da že dolgo vemo, da to ni v redu za otroke. V Palčici se hitro izgovorijo na to, da se mora otrok navaditi, ker v Palčici ne more ves čas imeti nekoga ob sebi. Ampak ali si res želimo, da se tega navadi, še posebej otrok, ki je že bil travmatiziran? (G101).*

4.3.3 Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje

Analiza prikazuje, da se vsi intervjuvanci strinjajo z opredelitvijo dolgotrajne institucionalizacije kot oblike nasilja. Eden izmed njih izpostavlja, da se sicer strinja, da zanemarjanje nastaja zaradi pomanjkanja kognitivne stimulacije, vendar ne soglaša z idejo, da se otroci soočajo s pomanjkanjem navezanosti. Opozarja, da se otroci, ki odraščajo v institucijah, hitro in globoko navežejo na preveliko število ljudi, kar ustvarja pogoje za oblikovanje nevarne oblike navezanosti. *(Mislim, da je dolgotrajna institucionalizacija oblika zanemarjanja, ker manjka kognitivne stimulacije, ampak menim, da ne manjka čustvene. Otroci čutijo zelo veliko čustvene navezanosti – na nove otroke, na zaposlene, vendar jo morajo hitro odrezati (D116)).*

Nekateri dodajajo, da čeprav se strinjajo s trditvijo, v realnosti prihaja do vprašanja manjšega zla. Otroci se v institucionalnem življenju soočajo s strukturnim zanemarjanjem, vendar se z zanemarjanjem in zlorabo srečujejo tudi v bioloških družinah. Včasih se sprašujejo, katera izmed možnosti je za otroka res boljša. *(Tudi sama se kdaj vprašam – ne v vseh primerih, ampak pri tistih, kjer se res vidi, da imajo starši otroka radi in se trudijo – če je bolje, da bi bil otrok doma, kjer bi imel vsaj eno osebo in ne bi šel čez ločitev od starša in ostale travme. Včasih se res vprašam, kaj je huje. Ja, za nekatere otroke je nujno, absolutno, ker domače okolje ni primerno, ampak žal je pri večini primerov tako, da izbereš manjše zlo oziroma, kar manj škodi (A118)).*

Zadnja pomembna informacija, ki jo je pokazala analiza, je, da v KCO Palčica ne prihaja samo do nasilja zaradi sistema zlorabe, ampak tudi do aktivnega nasilja zaradi škodljivih verbalnih odzivov in dejanj zaposlenih ob zahtevnih situacijah. *(Ampak če si drznem biti malo provokativna, bi želela izpostaviti, da včasih pride do situacij, kjer je prisotno oboje (F126)); (V določenih primerih, ki so preprosto prezahtevni za zaposlene, se pojavlja tudi aktivno nasilje, preko škodljivih verbalnih odzivov (F127)).*

4.4 REZULTATI ODNOSNEGA KODIRANJA

V nadaljevanju bom razložila medsebojno primerjavo odnosov med kategorijami in pojmi, ki sem jo naredila na podlagi odprtega in osnega kodiranja; za boljšo preglednost sem v priloge dodala tudi grafični prikaz.

4.4.1 Dejavniki, ki so povezani z dolgotrajnostjo bivanja

V odnosnem kodiranju sem pogoje, povezane z dolgotrajnim bivanjem otrok v KCO Palčica, razdelila v dve kategoriji: pogoje, povezane z delovanjem sistema, in pogoje, povezane z delovanjem posameznika. V nadaljevanju bom predstavila, kako so ti dejavniki povezani drug z drugim in se med seboj prepletajo glede na informacije, ki so jih podali sogovorniki.

Intervjuvanci so v pogovorih izrazili različne dejavnike, za katere menijo, da pomembno prispevajo k dolgotrajnemu bivanju v KCO Palčica.

Omenjala sem že soglasnost mnenja intervjuvancev glede zakonodaje in družinskega zakonika ter sodišč. Eden izmed intervjuvancev je izpostavil povezavo med daljšanjem postopkov na sodiščih ter pomanjkanjem zaupanja in sodelovanja med strokovnjaki na centrih za socialno delo in sodiščih. Večja, kot je nedejavnost določenih delavcev, in bolj, kot je njihovo delo nestrokovno, manj bo zaupanja med strokovnjaki v njihovo delo. Izguba zaupanja sodišč v delo centrov za socialno delo pomeni vpletenost različnih strokovnjakov (npr. izvedencev) in posledično daljšanje postopka, kar vodi v dolgotrajnejšo namestitev otroka v KCO.

Stisko ob prihodih in odhodih lahko povežem tudi z nestabilnostjo urnika v KCO Palčica, saj so intervjuvanci omenjali otrokovo težnjo po iskanju stabilnosti s stalnim spraševanjem, kdo bo kdaj delal, ali se bo oseba vrnila in kdaj se bo vrnila. To lahko povežem tudi s pomanjkanjem referenčne osebe za navezanost. Eden izmed intervjuvancev je izpostavil negativen vpliv daljših nenapovedanih odsotnosti na razvoj otrokove varne navezanosti.

Na podlagi podatkov, ki so jih podali intervjuvanci, želim to povezavo še nekoliko razširiti. Večje nezaupanje med določenimi centri in sodišči po Sloveniji ustvarja neenakost glede na regije in krajevno pristojnost. Posledično je to lahko eden izmed možnih vzrokov za neenakost v številu nameščenih otrok v KCO Palčica in KCO Palček ter za neenakosti v hitrosti odhodov otrok med KCO-jema, kar so izpostavili nekateri sogovorniki.

Poleg zakonodaje in sodišč je bil pogosto omenjen tudi dejavnik pomanjkanja rejniških družin. S postavljenimi vprašanji sem poskušala raziskati povezavo med pomanjkanjem rejniških družin, nedejavnostjo strokovnih delavcev in predsodki strokovnih delavcev. Večina intervjuvancev meni, da ta povezava ne obstaja oziroma da vsaj ni močna. Čeprav so nekateri izpostavili vpliv predsodkov na dejavnost strokovnih delavcev in posledično dolgotrajnost nastanitve v KCO Palčica, večinsko mnenje sogovornikov temu nasprotuje. Bolj kot povezavo s predsodki strokovnih delavcev intervjuvanci izpostavljajo povezavo med nedejavnostjo strokovnih delavcev in pomanjkanjem razpoložljivih rejniških družin. Številni menijo, da dejavno iskanje rejniških družin in strokovnost dela zelo vplivata na to, ali bo otrok hitreje dobil mesto v družini in posledično ne bo dolgotrajno nameščen v KCO.

Naslednja izmed navedenih povezav pod to temo se nanaša na pomanjkanje kadra in fluktuacijo delavcev na centrih za socialno delo ter na neenakosti, ki nastajajo glede na krajevno pristojnost. Eden od intervjuvancev je izpostavil, da je neenakost glede na krajevno pristojnost lahko posledica velikega pomanjkanja in fluktuacije novih delavcev ter prenašanja postopkov med zaposlenimi v določenih CSD.

Zaradi pomanjkanja kadra in fluktuacije zaposlenih na centrih za socialno delo so intervjuvanci izpostavili tudi pomanjkanje mobilnih služb. To pomanjkanje je povezano s pomanjkanjem osredotočenosti na družinsko podporo, kar je povezano z nepripravljenostjo družine na spremembe. Nepripravljenost na spremembe je povezana s pritiskom bioloških staršev na rejniške družine, kar so izpostavili sogovorniki. To lahko prispeva k razlogom rejnikov za vračanje otrok v institucionalno oskrbo.

Povezav med izkušnjami intervjuvancev, njihovo izobrazbo, izkušnjami v KCO Palčica in mnenji o pogojih, ki vplivajo na dolgotrajno institucionalizacijo, nisem zaznala veliko. Čeprav ni vsak intervjuvanec omenil vseh dejavnikov, so se njihova mnenja prepletala in dopolnjevala. Razlika, ki sem jo opazila med mnenji intervjuvancev, je bila vezana na delovanje centrov za socialno delo. Intervjuvanci brez delovnih izkušenj na centrih za socialno delo so bili bolj

nagnjeni h kritiziranju nedejavnosti centrov, medtem ko so intervjuvanci z delovnimi izkušnjami na centrih za socialno delo bolj utemeljevali razloge za delovanje strokovnih delavcev, na primer pomanjkanje kadra in vpliv fluktuacije strokovnih delavcev na kakovost dela.

4.4.2 Osrednji pojav: dolgotrajna institucionalizacija

Menim, da lahko dolgotrajno institucionalizacijo obravnavamo kot obliko nasilja zaradi številnih prepletenih dejavnikov, praks in situacij. Ena od teh povezav je bila izpostavljena s strani intervjuvanca: povezava med stisko, ki jo otroci doživljajo ob odhodih in prihodih, ter pomanjkanjem pozornosti. Vsak prihod in odhod otroka namreč čez noč spremeni količino pozornosti, ki jo lahko zaposleni namenijo posameznim otrokom, posledično pa tudi dinamiko skupine. To prispeva k dolgotrajni negotovosti, ki jo čutijo otroci.

Eden izmed intervjuvancev je omenil tudi primerjavo med stisko ob prihodih in odhodih ter pomanjkanjem referenčne osebe za razvoj navezanosti. Otroci v KCO Palčica vzpostavljajo globoke odnose, saj ves čas preživljajo skupaj. Če je otrok dolgotrajno nameščen, doživi veliko menjav otrok in nenehno vzpostavljanje ter izgubljanje navezanosti.

Potrebo po kadru in strokovnih delavcih lahko razumemo v povezavi z nestabilnostjo urnika v KCO Palčica, nezadovoljenimi potrebami otrok in s polnimi kapacitetami. Eden od intervjuvancev je izpostavil, da je ob polnih kapacitetah težko zagotoviti že osnovne potrebe otrok, kaj šele kaj več, in pojasnil, da so kapacitete KCO Palčica pogosto polne. Omenjeno je bilo tudi, da je v takih razmerah delo zelo zahtevno. Poudarjam nadaljnjo povezavo – več zaposlenih v KCO Palčica omogoča stabilnejši urnik, manj je situacij, ko je posameznik sam z dvanajstimi otroki, in lažje je otrokom zagotoviti več kot le osnovne potrebe.

Večina intervjuvancev, ki je izpostavila zahtevnost dela v KCO Palčica, je omenila tudi večje zahteve zaradi dolgotrajne institucionalizacije.

To primerjavo bi nadaljevala s povezovanjem zahtevnosti dela, prisotnosti aktivnega psihičnega nasilja znotraj KCO Palčica ter potrebe po kadru in strokovnih delavcih. Intervjuvanci, ki so omenili zahtevnost dela, so poudarili, da se je včasih, kljub prizadevanjem za senzibilnost, težko na otroka odzvati na ustrezen in potrpežljiv način.

Eden izmed intervjuvancev je poudaril, da je ob polnih kapacitetah težko zagotavljati več kot osnovne potrebe otrok, in izpostavil prisotnost aktivnega psihičnega nasilja. Omenjeno je bilo, da so nekateri primeri preprosto prezahtevni za zaposlene, kar posledično vodi v pojav aktivnega nasilja zaposlenih skozi škodljive verbalne odzive. Prisotnost aktivnega nasilja je omenil še en intervjuvanec, ki je v pogovoru izpostavil tudi potrebo po pridobivanju bolj poglobljenih teoretičnih znanj zaposlenih v KCO Palčica. Večje kapacitete in dodatni strokovni delavci bi skupaj s teoretično podlago, ki bi krepila moč zaposlenih za ustrezno ravnanje v določenih situacijah, lahko pripomogli k manjši nagnjenosti k škodljivim verbalnim odzivom.

Nekateri intervjuvanci, ki so omenjali pomanjkanje kognitivne stimulacije in razvoj otrok, so v pogovorih izpostavili tudi socialno izolacijo otrok. Omenili so, da socialna izolacija vpliva na otrokov zaostanek na področju socializacije in splošnega znanja o svetu.

Dolgotrajno institucionalizacijo lahko obravnavamo kot obliko nasilja tudi zaradi dolgotrajne negotovosti, s katero se soočajo otroci. Glede na informacije, podane s strani intervjuvancev, menim, da številni izmed naštetih dejavnikov prispevajo k tej negotovosti, na primer nestabilnost urnika znotraj KCO Palčica (po mnenju intervjuvancev otroci nenehno iščejo informacije, ki bi jim dale občutek stabilnosti), stiska ob prihodih in odhodih (hitro izgubljanje pozornosti zaposlenih) ter vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti med otroki (hitro in nepredvidljivo izgubljanje globokih odnosov).

Eden od vzrokov, ki so jih omenili intervjuvanci in ga je nekoliko težje povezati z drugimi idejami, a še vedno pomembno prispeva k temu pojavu, je ideja manjšega zla. Gre za primerjavo, ali so posledice dolgotrajne institucionalizacije za otroka hujše od posledic, ki bi ga lahko doletele v biološki družini, in odločitev, da je nasilje, ki se dogaja znotraj dolgotrajne institucionalizacije, za otroka še vedno boljša izbira.

Razlika med intervjuvanci in njihovimi odgovori, ki sem jo opazila, je ponovno povezana z delovnimi izkušnjami. Tokrat sem opazila, da so tako intervjuvanci, ki so v moji raziskavi sodelovali kot zunanji sodelavci (študenti), bolj kritični do delovanja KCO; na primer, omenjali so retravmatizacijo otroka zaradi slabe prakse v KCO Palčica, kot intervjuvanci, ki so v moji raziskavi sodelovali kot zaposleni na KCO Palčica.

4.4.3 Pogoji, ki vplivajo na potek in dinamiko dolgotrajne institucionalizacije otrok

Kodiranje pogojev, ki omogočajo, zavirajo in pospešujejo problem, me je pripeljalo do kroga dejavnikov, za katere menim, da ustvarjajo začarani krog. Glede na informacije, pridobljene od intervjuvancev, dolgotrajna institucionalizacija otroka nanj vpliva z različnih vidikov, med drugim na vedenje, čustvovanje in kognitivno-razvojni zaostanek.

Otrokova osebnost in izražanje travm sta povezana z njegovo zaželenostjo pri rejniških družinah. Kot izpostavi eden izmed intervjuvancev, si rejniške družine želijo otroke s čim manj travm in negativnih vedenjskih vzorcev. Posledično otroci z več negativnimi vedenjskimi vzorci in izraženimi travmami težje dobijo rejniško družino in so tudi hitreje vrnjeni iz rejniških družin. Intervjuvanci so poudarili, da imajo rejniške družine do otrok visoke zahteve. Odpovedi rejnikov niso redke, saj številni ne zmorejo skrbeti za otroka s travmo.

Otroci so iz rejniške družine vrnjeni v institucijo, kjer ponovno ostanejo dlje časa, saj poleg dejavnikov, ki so vplivali na dolgotrajno institucionalizacijo pred prvo namestitvijo v rejništvo, nanje vplivajo še dodatni dejavniki. Otrok doživi novo travmo zaradi zavrnitve s strani rejniške družine in ponovne namestitve v institucijo, kar se odraža v njegovem vedenju. Težja namestitev otroka v rejništvo tako vodi nazaj k dolgotrajni institucionalizaciji.

5 RAZPRAVA

V tem poglavju diplomskega dela bom s pomočjo pridobljenih rezultatov odgovorila na zastavljena raziskovalna vprašanja. Kjer bo potrebno in mogoče, se bom opirala na teoretična izhodišča, opisana v uvodu, in dodatno literaturo.

Kateri organizacijski, sistemski, strukturni, politični in zakonodajni dejavniki po mnenju zaposlenih in zunanjih sodelavcev (študentov, ki redno delajo v KCO Palčica) prispevajo k podaljšanemu bivanju otrok v KCO Palčica?

Rezultati moje raziskave kažejo, da k podaljšanemu bivanju otrok v KCO Palčica prispevajo številni dejavniki, ki se med seboj prepletajo in krepijo. Preplet teh dejavnikov je pomemben, saj ne le ustvarja pogoje za dolgotrajno institucionalizacijo otrok, ampak tudi prispeva k prekritosti te tematike. To bom podrobneje razložila ob pregledu literature v povezavi s prakso, ki so jo opisali intervjuvanci.

Organizacijski dejavniki

Organizacijski dejavniki, ki so jih izpostavili intervjuvanci, vključujejo pomanjkanje poznavanja namena KCO, premajhen pritisk s strani KCO Palčica na CSD-je glede spoštovanja rokov pri nameščanju otrok, trend vračanja otrok iz rejniških družin in prakso strokovnih delavcev. Poznavanje namena KCO je nujno, saj je, kot je zapisano v teoretičnem uvodu, KCO Palčica ustanovljen za varno in kratkotrajno namestitev (do 21 dni) otrok v predšolskem obdobju (CSD Ljubljana, 2024). Poleg tega zakon določa prednostno nameščanje otrok v rejniške družine (Družinski zakonik, 2017). Kljub temu eden od intervjuvancev meni, da se strokovni delavci ob namestitvi otroka v KCO osredotočajo predvsem na to, da je otrok na varnem, zato ne upoštevajo kratkotrajnosti namestitve, temveč si vzamejo čas za iskanje drugih rešitev. Pomanjkljivo poznavanje namena KCO tako ne prispeva le k podaljšanju bivanja otrok v KCO Palčica, ampak tudi osvetljuje neenakost med formalnimi predpostavkami in dejansko prakso, ki skladno z ugotovitvami teoretičnega uvoda prispeva k prikritosti institucionalizacije otroštev.

To neenakost osvetljuje tudi naslednji organizacijski dejavnik pomanjkanja rejniških družin. Resnost tega dejavnika potrjujejo statistični podatki, ki jasno kažejo upadanje števila rejnikov (Direktorat za družino, b. d.). To je razvidno na primer iz primerjave statističnih podatkov za leti 2008 in 2025. Ti podatki prikazujejo, da je bilo leta 2025 v Sloveniji 273 rejnikov manj kot

leta 2008 (Tanja Oberski in Anita Bregar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, e-pošta). Kljub pomanjkanju rejniških družin v Sloveniji formalno prevladuje politika primarnega zagotavljanja rejniških družin (Družinski zakonik, 2017), kar ponovno ustvarja neenakost med zaželeno in dejansko prakso.

Upadanje števila rejniških družin predstavlja resno težavo, zlasti če ga povežemo z dejstvom, da vsaka rejniška družina ni primerna za vsakega otroka (Direktorat za družino, b. d.). Intervjuvanci so to temo naslovili tudi z omembo trenda vračanja otrok iz rejniških družin. Sogovorniki so poudarili, da se presenetljivo velik odstotek otrok vrne nazaj v institucijo. Kot glavne razloge za vrnitev so navedli pomanjkanje moči rejnikov za soočanje z izzivi, ki jih prinašajo stiske otrok, izražene v vedenjskih in čustvenih težavah, nemoč rejnikov zaradi pritiska, groženj in obtoževanj bioloških staršev, ter neskladje med predstavami o otroku in dejanskim otrokom.

To potrjujejo tudi tuji viri. Nestabilne namestitve (angl. placement instability) literatura (Maguire, May, McCormack in Fosker, 2024) definira kot večkratne spremembe namestitve oziroma skrbnika po vstopu otroka v sistem SVOD/zo. Raziskave kažejo, da 25 % otrok v Združenih državah Amerike doživi vsaj eno prekinitev namestitve v prvih 18 mesecih po vstopu v sistem, medtem ko ena tretjina rejniških otrok v Avstraliji doživi pet ali več premestitev v času svojega otroštva. Razlogi za prekinitev namestitve so številni, med drugim otrokova starost, vedenje, kakovost nastanitve, spremembe v rejniških družinah itd. Ne glede na razlog za prekinitev nastanitve je ta za otroka lahko travmatična ter negativno vpliva na njegov razvoj in navezanost (Maguire idr., 2024).

Čeprav se na prvi pogled zdi nekoliko manj povezan, je pomemben organizacijski dejavnik tudi praksa strokovnih delavcev. Sogovorniki so omenjali pomanjkanje kadra in fluktuacije zaposlenih na dolgotrajnost postopkov, pomanjkanje zaupanja med strokovnimi delavci na centrih za socialno delo in sodiščih ter nepripravljenost in nedejavnost zaposlenih na centrih za socialno delo. Pomen in povezavo tega dejavnika z ostalimi najbolje razumemo iz literature, ki poudarja, da kadrovske težave vplivajo na kakovost dela, odnos med strokovnimi delavci in družinami, pozornost do otrokove varnosti ter na trajanje odločitev o varnih in stabilnih namestitvah (DePanfilis in Zlotnik, 2008).

Zadnji pomemben organizacijski dejavnik, ki ga je izpostavil sogovornik in prispeva k podaljšanju bivanja v KCO Palčica, je pomanjkanje pritiska s strani KCO Palčica. Svoje mnenje

utemeljuje z dejstvom, da je KCO Palčica uradno enota CSD Ljubljana. To mnenje potrjuje tudi številna literatura, ki KCO obravnava kot organizacijsko enoto CSD (Leskošek idr., 2024). Intervjuvanec poudarja, da bi lahko zaposleni v KCO Palčica z urgencami opozarjali na roke v primeru neodzivnosti strokovnih delavcev, saj je to pogosto del dela na centrih za socialno delo.

Glede na mnenja intervjuvancev in pregled literature lahko predvidevam, da se omenjeni organizacijski dejavniki med seboj prepletajo in povezujejo. Na primer, slabe kadrovske razmere in omejeno znanje strokovnjakov na CSD-jih vplivajo na kakovost strokovnega dela, kar lahko prispeva ne le k dolgotrajnim namestitvam v KCO Palčica, ampak tudi k razmeram v rejniških družinah, predvsem k njihovemu občutku nemoči in trendu vračanja otrok v institucije. Poleg tega zgoraj omenjena neenakost med dolžino bivanja otrok v institucijah, določena z literaturo in normativnimi okvirji (CSD Ljubljana, 2024; Družinski zakonik, 2017; Direktorat za družino, b. d.), in dejanskim stanjem prakse, ki jo izpostavljajo intervjuvanci, vodi k prikritosti dolgotrajne institucionalizacije.

Sistemski dejavniki

Dejavnike, povezane s CSD-ji, sem v analizi razvrščala v več kategorij na podlagi izjav intervjuvancev, ki so v pogovorih omenjali različne vidike njihove vloge v sistemu SVOD/zo. Med organizacijske dejavnike sem uvrstila le prakso strokovnih delavcev, med sistemske dejavnike pa spreminjanje razmer na CSD-jih.

Intervjuvanci so izpostavili, da trenutna kadrovska situacija omogoča le usmerjenost strokovnih delavcev na tako imenovano »gašenje požarov« – pomoč in podpora družinam s strani CSD-ja sta nudeni šele, ko je za družine že prepozno. O tem poroča tudi literatura, ki izpostavlja neenakost med sodobnimi koncepti socialnega dela in dejanskim stanjem, ki nastaja zaradi pomanjkanja prostora in časa strokovnih delavcev na centrih za socialno delo. Literatura (Šeme, 2025b; Žnidar, Rape Žiberna in Rihter, 2019) opozarja na tveganje stopnjevanja izgorelosti, kar bo dodatno vplivalo na pomanjkanje kadra. Reorganizacija centrov za socialno delo, ki se je zgodila leta 2018, je kljub sloganu »na teren bližje ljudem« preslišala glasove številnih strokovnih delavcev in ni vključevala vsebinskih sprememb glede strokovnega dela (Žnidar, idr., 2019). Te podatke lahko povežemo s teorijo Šeme (2025b), ki navaja, da raziskave kažejo, da se socialni delavci in drugi strokovnjaki, zaposleni na CSD-jih, soočajo z izzivi. Njihovo delo se vse bolj oddaljuje od podpornih storitev v skupnosti in omejuje na reaktivne odzive, ki

se sprožijo šele v dolgotrajno kompleksnih in obremenjujočih okoliščinah družin, ko so situacije težje rešljive (Šeme, 2025b).

Poleg tega so kot pomemben sistemski dejavnik intervjuvanci izpostavili vpliv krajevne pristojnosti na neenakost dolžine bivanja v KCO-jih. Poudarili so, da na določenih območjih Slovenije postopki, povezani s sistemom zaščite otrok, potekajo občutno krajši čas kot drugod. Pogosto je bila izpostavljena Ljubljana kot okrožje z daljšimi namestitvami, medtem ko sta bila centra za socialno delo v Celju in Kopru omenjena kot centra s hitrejšimi odhodi otrok iz institucionalne oskrbe.

Na podlagi pogovorov z intervjuvanci menim, da je povezava med kakovostjo dela strokovnih delavcev in medsebojnim zaupanjem pomembna. Kot taka vsaj delno pojasnjuje nastanek neenakosti v dolžini bivanja v KCO-jih zaradi krajevne pristojnosti. Bolj, kot je delo strokovnih delavcev kakovostno, več bo medsebojnega zaupanja, ne le znotraj CSD-jev, temveč tudi med CSD-jem, KCO Palčica in sodišči. Medsebojno zaupanje skrajša dolgotrajnost namestitev otrok v KCO Palčica. Več, kot je kadrovskih sprememb in nestabilnosti znotraj posameznega pristojnega organa, manj bo medsebojnega zaupanja in daljši bodo postopki znotraj tega okrožja.

Politični dejavniki

Kot politični dejavnik so intervjuvanci izpostavili neuspeh države pri reševanju trenda pomanjkanja rejniških družin. Sogovornik je poudaril, da je država poskušala uvesti spremembe na tem področju z dvigom plačil, nagrad in s podobnimi ukrepi, vendar učinka ni bilo.

Kaj bi lahko država konkretno naredila na tem področju, omenjajo rejniki v končnem poročilu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2025), imenovanem Slovenija: perspektiva rejnic, rejnikov in oseb z izkušnjo rejništva ter oblikovanje predlogov za spremembe, pri čemer so nekateri predlogi že vključeni v zakonodajo. Treba bi bilo izboljšati finančni položaj rejnikov, zagotoviti boljšo strokovno podporo, supervizijo, brezplačno pravno pomoč, poglobljeno delo CSD z rejnicami ter razvoj in formalno ureditev rejništva (na primer specializirano rejništvo, krizno rejništvo, kratkotrajno rejništvo, vikend rejništvo itd.). Omenjeni so tudi preventivno delo prek zgodnje pomoči biološkim družinam, krepitev podpore pred odvzemom otrok in preprečevanje institucionalizacije.

Povezava med ugotovitvami intervjuvancev in literaturo prikazuje širok vpliv politike na trenutno stanje, ki ne vpliva le na eno vrsto dejavnikov, temveč na vse, saj oblikuje pogoje, v katerih lahko sistem SVOD/zo deluje, na primer delovanje CSD-jev, zgodnja pomoč biološkim družinam itd. Zaradi tega predvidevam, da politične odločitve preko svoje usmeritve in finančne podpore predstavljajo okvir delovanja sistema SVOD/zo, kot ga omenja Šeme (2025b). Te lahko povežem z zakonodajnimi dejavniki, predstavljenimi v nadaljevanju.

Zakonodajni dejavniki

Zakonodajni dejavniki, ki so jih navedli intervjuvanci, vključujejo predvsem vpliv zakonodaje in sodišč. Po mnenju sogovornikov se je podaljševanje postopkov in s tem dolgotrajne namestitve otrok v KCO Palčica začelo z uveljavitvijo Družinskega zakonika (2017), ko so se pristojnosti za odločanje prenesle na sodišča. Ta odgovor se ujema z informacijami Varuha človekovih pravic, zapisanimi v DPM-poročilu, omenjenem v točki 1.3.2, in z ugotovitvijo Šeme (2025b). Podaljševanje namestitev zaradi uveljavitve Družinskega zakonika je Varuh človekovih pravic prvič omenil leta 2020. Kljub sestankom ministrstev, namenjenim reševanju te problematike, soglasju, da mora bivanje v KCO-jih ostati kratkotrajno, in ustanovitvi KCO Palčica (Šelih idr., 2022) se po statističnih podatkih bivalna doba v KCO-jih še vedno podaljšuje (CSD Ljubljana, 2024).

Glede na intervjuvance je prenos pristojnosti na sodišča postal problematičen, ker postopki zahtevajo več vpletenih strokovnih delavcev, sodišča pa potrebujejo dodatne preiskave otrok in njihovih staršev. Zahtev je veliko, medtem ko odločitve potekajo počasi. Literatura (Sodni svet Republike Slovenije, 2024) nakazuje, da k daljšanju postopkov na sodiščih predvsem prispeva pomanjkanje sodnih izvedencev (kliničnih psihologov in psihiatrov), stanje na tem področju pa se ne izboljšuje. Postopki se zaradi čakanja na mnenja podaljšujejo. Na to problematiko opozarja tudi Vrhovno sodišče, ki poleg prezasedenosti izvedencev omenja tudi prezasedenost CSD-jev in povečanje števila prošenj za podaljšanje roka za izdelavo mnenj (Sodni svet Republike Slovenije, 2024).

Tako kot politični dejavniki tudi zakonodajni oblikujejo pogoje, znotraj katerih deluje sistem SVOD/zo. Uvedba Družinskega zakonika je na primer določila pogoje, v katerih je izjemno pomembna tako kakovost dela tako CSD-jev kot tudi sodišč in vseh strokovnjakov, ki so vključeni v postopek. Zaostanek na enem področju močno vpliva na celoten proces in prispeva k dolgotrajnosti namestitev v KCO Palčica.

Okoljski dejavniki – dodatno

Poleg dejavnikov, navedenih v raziskovalnem vprašanju, so intervjuvanci v odgovorih kot dejavnike, ki prispevajo k dolgotrajnim namestitvam otrok, izpostavili tudi okoljske dejavnike. Med drugim so omenili vpliv družinskih situacij otrok (npr. biološki starši v zaporu ali stiki z biološkimi starši vsak vikend, kar lahko vpliva na nezaželenost otrok pri rejnikih). Poleg tega lahko zelo angažirani starši, ki v postopke vključijo pravne zastopnike, vplivajo na podaljšanje namestitve otrok v KCO. Intervjuvanci so navedli, da na nezaželenost otrok pri rejnikih poleg bioloških staršev vplivajo tudi diagnoze posebnih potreb, starost otroka (postopek je hitreje izpeljan, če je otrok mlajši), zdravstveno stanje, travmatične izkušnje (rejniki si pogosteje želijo otroke z manj poglobljenimi negativnimi vzorci), otrokova osebnost (otroci, ki se hitro navežejo na rejnike, so bolj zaželeni) in socializacija (okolje, v katerem otroci odraščajo, vpliva na njihovo socializacijo, kar lahko odvrne rejnike).

Povezavo med dejavniki, povezanimi z otrokom, in otrokovo zaželenostjo opisuje tudi literatura. Na primer, študija Oosterman idr. (2007) nakazuje povezavo med starostjo otroka in verjetnostjo prekinitve njegove nastanitve v rejniški družini. Otroci, ki so v rejniško družino nameščeni v višji starosti, doživijo več kratkotrajnih in nestabilnih namestitev kot tisti, ki so nameščeni zelo zgodaj. Poleg tega študije kažejo povezavo tudi z drugimi dejavniki, kot je spol. Starejše deklice imajo večjo možnost doživljanja nestabilnih namestitev kot mlajše deklice ter starejši ali mlajši dečki. Študija Oosterman idr. (2007) prav tako kaže, da imajo otroci, ki so doživeli nasilje in zlorabo, manjšo verjetnost dolgotrajne stabilne namestitve v rejniških družinah.

Nezaželenost določenih otrok s strani rejniških družin lahko pojasnimo s številnimi študijami. Študija Goemans, Van Geel in Vedder (2018) med drugim kaže, da pretekle izkušnje otroka nanj vplivajo tudi po namestitvi v rejniško družino in vplivajo na njegov razvoj. Razvoj otroka je tesno povezan z ravnijo stresa rejnikov. Poleg tega pretekle negativne izkušnje vplivajo na izražanje navezanosti otroka in njegovo vedenje, kar lahko povzroči občutke nemoči pri rejnikih in posledično negativnost v družinskih odnosih. Višji, kot je stres rejnikov, več je problematičnega vedenja otrok. Stres lahko negativno vpliva na motivacijo rejnika za nadaljevanje vzgoje in odnosa ter lahko vodi v izgorelost (Goemans idr., 2018). Okoljski dejavniki, ki so jih omenili intervjuvanci, torej ne vplivajo le na zaželenost otroka pri rejniških družinah, ampak tudi na stabilnost namestitve otroka.

Med okoljske dejavnike spadajo tudi otrokova nacionalnost (dolžina nastanitve otrok v KCO je odvisna od sodelovanja ambasad, varuha človekovih pravic, statusa otroka in negotovosti njegove situacije), število sorojencev (ob večjem številu sorojencev strokovni delavci najprej iščejo rejniško družino, ki bi sprejela vse otroke, preden razmišljajo o njihovi ločitvi) in manjši pomen kulture (predvsem predsodki strokovnih delavcev).

Idejo, da otrokova nacionalnost pomembno vpliva na trajanje postopkov in posledično na namestitev otroka, opisujejo tudi tuji viri, ki omenjajo vpletenost različnih konzulatov in obvezno obveščanje med državami ob odvzemu otroka in namestitvi otroka v rejništvo (U.S. Department of Health & Human Services, 2015).

Povezava mnenj intervjuvancev in literature ustvarja kompleksno situacijo, ki nastane zaradi prepletanja dejavnikov, kot so družinska situacija, lastnosti otroka, pretekle izkušnje, vedenje otroka, nacionalnost itd. Ti dejavniki so povezani tako z zaželenostjo otroka pri rejniških družinah kot na stabilnost namestitve, ko je otrok že nameščen v rejništvo, in z delom strokovnih delavcev. Oblikujejo krog, v katerem drug drugega krepijo. Na primer, vrnitev otroka v institucijo je dodatni dejavnik, ki je negativno povezan z otrokovim občutkom stabilnosti ter posledično z njegovim vedenjem in pripravljenostjo drugih rejniških družin, da ga sprejmejo medse. Posledično aktivno oblikujejo situacijo, v kateri je otrokova nastanitev v KCO Palčica vedno daljša.

S strani sogovornikov neomenjeni dejavniki

Analiza rezultatov intervjujev je pokazala, da k podaljševanju bivanja otrok v KCO Palčica prispevajo številni organizacijski, sistemski, politični in zakonodajni dejavniki, ki so med seboj prepleteni. Kakovost delovnih razmer na CSD je povezana s kakovostjo dela strokovnih delavcev na CSD-jih, enako pa lahko trdimo za delo sodišč. Pomanjkanje kakovosti in počasnost delavcev lahko dalje povežemo s pomanjkanjem zaupanja, kar posledično poveča potrebo po izvedencih, ki so trenutno prezasedeni, in dodatno prispeva k dolgotrajnosti postopkov, skupaj s pomanjkanjem rejniških družin, ki se med drugim zaradi premajhne podpore bojijo sprejeti otroke z več vedenjskimi težavami, ob višjem stresu pa že nameščene otroke hitreje vrnejo. Poleg tega kombinacija številnih dejavnikov, na primer pomanjkanja poznavanja namena KCO, pomanjkanja rejniških družin, trenda vračanja rejniških družin in delovanja CSD-jev, vodi ne le do dolgotrajne institucionalizacije otrok, ampak tudi do prikrite

institucionalizacije otroštev preko ustvarjanja neenakosti med formalnimi predpostavkami in prakso.

Preden zaključim to temo, bi želela vse te dejavnike ponovno umestiti v okvir sistema SVOD/zo in poudariti, da so številni omenjeni dejavniki posledica sodobne usmeritve sistema SVOD/zo, ki se vse bolj nagiba k upravno-pravnemu modelu in zagotavlja pomoč družinam prepozno, predvsem v obliki obravnav v pisarnah socialnih delavk in nadzora nad njimi s spremljanjem družine. Tak model zmanjšuje možnost pravočasne in ustrezne pomoči ter je tudi sam dejavnik številnih odvzemov (Šeme, 2025b).

Katere posledice travme, povzročene v sistemu (vključno z dolgotrajno institucionalizacijo), prepoznavajo zaposleni in zunanji sodelavci (študenti) pri otrocih v zgodnjem otroštvu in na kakšen način lahko sistem otroke retravmatizira?

Posledice sistema

Posledice travme, povzročene v sistemu, ki jih prepoznavajo intervjuvanci, so številne. Med drugim izpostavljajo vedenjske in čustvene posledice, ki jih dolgotrajno bivanje pusti na otroku, skupaj z razvojno-kognitivnim zaostankom. Primeri tega so izpadi zaradi banalnih stvari, kot so napačen pribor, spremembe na čustveni ravni – čustveni odmik ob dolgotrajni namestitvi, izguba občutka moči, upad napredka in razvojni zaostanek, vključno z odlogom šolanja ali usmeritvijo v program nižjega izobraževalnega standarda.

Te podatke potrjuje tudi literatura, ki opisuje vpliv institucionalne oskrbe na otroka (Figueiredo in Silvestre, 2025; Lionetti idr., 2015). Med drugim viri (Wade idr., 2018) pojasnjujejo razvojno-kognitivni zaostanek otrok z omembo vpliva institucionalne oskrbe na otrokove možgane. Otroci, ki odraščajo v institucijah, kažejo primanjkljaje na številnih področjih, med drugim pri vzdrževanju pozornosti, reševanju težav, prostorskem delovnem spominu, učenju novih vsebin itd. (Wade idr., 2018). Dejstvo, da institucionalna oskrba vpliva na otrokove možgane, je pomembno imeti v mislih, ko govorimo o odlogu šolanja, usmeritvi k nižjemu izobraževalnemu standardu ali kognitivno-razvojnemu zaostanku otroka.

Posledice kognitivno-razvojnega zaostanka, ki nastane v institucijah, so sogovorniki opisovali v intervjujih. Omenjajo, da otroci ob nastanitvi v KCO napredujejo, ob dolgotrajnem bivanju pa ponovno nazadujejo. Pomemben kognitivno-razvojni zaostanek, ki so ga omenili nekateri

zaposleni, je tudi zaostanek na področju govora. Omenjeno je bilo tudi, da otroci niso sposobni izgovarjati besed na ravni, ki bi jo pričakovali za njihovo starost.

Intervjuvanci se zavedajo, da dolgotrajno bivanje v KCO pomeni življenje v stalnem stanju negotovosti. Otroci okoli njih prihajajo in odhajajo iz centra, odnosi med otroki se nenehno vzpostavljajo in prekinjajo. Poleg tega morajo svoje vedenje prilagajati zaposlenim. Vsak izmed zaposlenih, študentov in prostovoljcev ima svoje meje in pravila, zaradi česar se otrokom dnevno spreminja občutek varnosti. K nestabilnosti, ki jo čutijo otroci, prispeva tudi nepredvidljiv urnik zaposlenih. V KCO Palčica se pogosto menja veliko število zaposlenih, prostovoljcev in študentov, pri čemer otroci niso seznanjeni z odhodi na dopust ali bolniško, kar prispeva k razvoju nevarne navezanosti pri otrocih.

Te izkušnje negotovosti, ki jih navajajo zaposleni, je pomembno navezati nazaj k literaturi in podatkom o teoriji navezanosti, ki sem jih omenila že v teoretičnem uvodu. Ključen del te teorije je odnos med varnostjo in pro-socialnim vedenjem (Martins idr., 2022). Intervjuvanci se zavedajo, da dolgotrajna institucionalizacija negativno vpliva tudi na razvoj otrokove navezanosti. Otroci so postavljeni v situacije, kjer nenehno vzpostavljajo navezanost na zaposlene, druge otroke ali rejnike, nato pa je ta navezanost nenadoma prekinjena. To potrjujejo tudi študije, omenjene v teoretičnem uvodu, ki kažejo, da bivanje v institucijah vedno negativno vpliva na razvoj otrokove navezanosti (Lionetti idr., 2015). Ob tem je pomembno, da imamo v mislih posledice za otroka – travma navezanosti pomembno vpliva na otrokovo raziskovalno vedenje, motivacijo in prosocialno usmerjenost (željo po ugajanju drugim in iskanju socialnih nagrad) (Martins idr., 2022). Če to povežem z izjavo enega izmed intervjuvancev, lahko izpostavim, da otroci, ki pridejo v KCO Palčica s travmami in z nestabilnimi temelji za življenje, v nestabilnem okolju KCO-ja to travmo le še poglobijo.

Intervjuvanci so izpostavili tudi potrebo po širši strokovni podpori otrokom, saj institucionalna oblika oskrbe v KCO Palčica ne vključuje ustrezne podpore določenih strokovnjakov (npr. logopedov, psihoterapevtov itd.), ki bi jo dolgotrajno nameščeni otroci potrebovali za razvoj. Ta odgovor lahko povežem s pomanjkanji, opisanimi v literaturi (IJzendoorn idr., 2011), ki se pojavijo ob institucionalni oskrbi. Ta vir navaja, da otroci, ki odraščajo v institucijah, pogosto doživljajo pomanjkanje fizičnih virov, odraščajo ob stalnem menjavanju kadra, pogosto z nestabilnimi vzorci in nezadostno socialno-čustveno interakcijo med njimi in zaposlenimi. Ko se to zgodi, govorimo o strukturnem zanemarjanju (angl. structural neglect). Glede na literaturo

so posledice strukturnega zanemarjanja resne. Povzroča zastoj na področju fizičnega, hormonskega, kognitivnega in čustvenega razvoja otroka (IJzendoorn idr., 2011).

Preko razumevanja strukturnega zanemarjanja lahko ugotovimo, zakaj se dolgotrajna institucionalizacija lahko obravnava tudi kot oblika nasilja. Škoda, ki jo povzroča institucionalno življenje, nastaja zaradi zanemarjanja in odsotnosti pozitivnih izkušenj (Sherr idr., 2017). Kot pomembno odsotnost pozitivnih izkušenj so zaposleni v intervjujih izpostavili socialno izolacijo otrok v KCO Palčica – odvzeta jim je izkušnja zunanjega sveta. Intervjuvanci opažajo, da življenje v mehurčku KCO vpliva na obnašanje otrok, saj se, ko končno stopijo v zunanji svet, v njem ne znajdejo – nimajo splošnega znanja o svetu in o tem, kako se v določenih situacijah obnašati. Poleg tega pogosti prihodi in odhodi velikega števila zaposlenih povzročajo, da otroci dojemajo vse odrasle kot varne osebe, četudi so to popolni neznanci.

Poleg že navedenih katastrofalnih posledic institucionalne oskrbe za otroka so intervjuvanci izpostavili, da dolgotrajno bivanje v KCO Palčica vpliva tudi na otrokovo samopodobo, kar potrjuje tudi literatura, ki to razlaga preko vpliva odsotnosti staršev (Nsabimana idr., 2019). Sama bi tu še dodala, kar sem že zapisala v teoretičnem uvodu, da odraščanje v instituciji vpliva tudi na fizično zdravje otroka (otroci so pogosto manjši in lažji ter imajo netipične vzorce kortizola) (IJzendoorn idr., 2011).

Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok so resne in vplivajo na več vidikov njihovega življenja. Na podlagi literature (IJzendoorn idr., 2011; Lionetti idr., 2015; Martins idr., 2022) in podatkov intervjuvancev lahko sklepamo, da te posledice niso kratkotrajne, temveč jih bodo otroci nosili vse življenje. Poleg tega posledice dolgotrajne institucionalizacije vplivajo druga na drugo. Na primer, vpliv institucionalizacije na razvoj otrokovih možganov vpliva na otrokove sposobnosti v šolskem sistemu. Prav tako lahko en dejavnik institucionalizacije, na primer nestabilnost urnika, vpliva na več vidikov otrokovega razvoja, kot so občutek varnosti, navezanost in občutek izgube. Zato je pomembno zavedanje, da dolgotrajna institucionalizacija ne predstavlja varnosti otroka pred nasiljem, temveč je sama oblika nasilja, ki na otroku pusti dolgoročne posledice.

Načini retravmatizacije

Glede na literaturo je poleg travmatične izkušnje, s katero otrok vstopa v sistem SVOD/ZO, otrok lahko travmatiziran tudi zaradi izvedenega postopka zaščite otroka (Lang idr., 2016).

Intervjuvanci so izpostavili več načinov, kako lahko sistem otroke retravmatizira. Nekateri sogovorniki so v tem okviru ponovno omenili nestabilnost urnika in neenotne metode dela ter posledično prisilno hitro prilagajanje otrok (med drugim se mora otrok nenehno boriti za pozornost zaposlenih, pri čemer se količina pozornosti, ki jo prejme, spreminja z vsakim prihodom in odhodom; ob velikem številu namestitev zaposleni ne zmorejo zadovoljiti vseh potreb otrok). Omenjeni so bili tudi ločitev sorojencev, neprepoznavanje psihosomatskega stanja otroka in travme zaradi vztrajanja pri stikih med otroki in biološkimi starši, in sicer kljub stiski otrok.

Literatura (Sheehan, 2005) te podatke podpira in jih razlaga. Na primer, ločitev od sorojencev je za otroka travmatična, saj sorojenci pogosto predstavljajo najdaljši odnos, ki ga posamezniki vzdržujemo v življenju. Sorojenci, ki se naučijo primarno zanašati drug na drugega, izgubo tega odnosa doživijo kot izjemno travmatično (Sheehan, 2005).

Kljub temu literatura (Jafer idr., 2023; The National Child Traumatic Stress Network, 2016) retravmatizacijo otroka znotraj sistema SVOD/zo omenja že pred vstopom otroka v institucijo, ob samem odvzemu. Izpostavlja, da tudi, ko je ločitev otroka od staršev nujna, jo otrok lahko doživi kot travmatično (The National Child Traumatic Stress Network, 2016), saj je dogodek zanj stresen, nenaden in nepričakovan (Jafer idr., 2023).

Literatura (Lang idr., 2016) navaja, da sta za preprečevanje retravmatizacije ključni občutljivost in kompetentnost vseh vpletenih. To je pomembno tudi v primeru KCO Palčica, saj so nekateri intervjuvanci omenjali retravmatizacijo znotraj KCO zaradi ravnanja zaposlenih, na primer pomanjkanja pogovorov o stiskah, ki jih doživljajo otroci, in aktivnega psihičnega nasilja, ki se pojavlja prek škodljivih verbalnih odzivov.

Občutljivost in kompetentnost vseh vpletenih sta pomembni tudi zaradi omenjanja delovanja strokovnih delavcev kot travmatičnega za otroka. Na primer, vizualni učinek strokovnih delavcev, ki so prisotni le ob odvzemu otroka in njegovi namestitvi v rejništvo, sicer pa otroka nikoli ne obiščejo; pogovori otrok s kriminalisti in z zastopniki; ignoriranje otrokovega odziva na določene situacije, kot je stik s starši; siljenje otroka v te situacije in neprepoznavanje psihosomatskega stanja otroka.

Ugotovitve iz literature (Jafer idr., 2023; Lang idr., 2016; The National Child Traumatic Stress Network, 2016) in intervjujev kažejo, da je retravmatizacija posledica sistema SVOD/zo kot takšnega, preko postopkov, kot so odvzem od staršev, ločitev od sorojencev in dolgotrajna

institucionalizacija otroka, pa tudi posledica delovanja strokovnih delavcev znotraj sistema SVOD/zo. Posledično sistem, ki je primarno namenjen zaščiti, ustvarja pogoje, v katerih so otroci izpostavljeni nadaljnji travmi in nasilju.

Na kakšen način KCO Palčica po mnenju zaposlenih in zunanjih sodelavcev (študentov) prilagaja (če sploh) svoje delovanje otrokom, ki v KCO-ju ostajajo dlje od zakonsko predvidenega obdobja 21 dni?

Intervjuvanci so odgovorili, da dolgotrajna namestitev vpliva na njihovo strokovno delo. Večina je izpostavila večje zahteve dela, saj je to prešlo iz zagotavljanja osnovnih potreb otrok v vzgojo. Nekateri so svojo novo vlogo v KCO Palčica primerjali z vlogo starša. Njihovo delo v Palčici zdaj vključuje tudi vožnjo k specialistom, izpolnjevanje dokumentacije in izvajanje dejavnosti, ki jih otroci običajno doživljajo s starši, na primer praznovanje rojstnih dni, božiča, novega leta, obisk prvega šolskega dne itd. Izpostavljeni sta bili tudi vzpostavitev globljega odnosa z otroki in vedno večja navezanost ne le otrok na zaposlene, ampak tudi zaposlenih na otroke.

Ta ideja je v literaturi (Hollett, Hassett in Lumsden, 2022) omenjena v kontekstu rejniških družin, kjer je opisana zahtevnost dvojnega položaja profesionalnega delavca in starša. Rejnik ima po eni strani vlogo starša, po drugi strani pa ta vloga velja le do določene točke, kar vodi do občutkov frustracije. Posledično je v literaturi opisan povišan občutek frustracije in odgovornosti (Hollett idr., 2022).

Čeprav so intervjuvanci govorili v kontekstu KCO Palčica in ne rejniških družin, njihove odgovore lahko povezujemo z omenjeno literaturo. V intervjujih je bilo izpostavljeno, da otroci od zaposlenih pričakujejo več varnosti in pomoči pri čustveni regulaciji. Od zaposlenih se zahteva vedno večji trud za zagotavljanje pozitivnih izkušenj otrokom in vsaj delno prekinitev socialne izolacije otrok prek obiskov morja, Atlantisa itd. Poleg tega je izražena večja potreba zaposlenih po čustveni regulaciji za prenašanje čustvene nestabilnosti otrok. Intervjuvanci ob tem izražajo naveličanost nad rutino in vdanost v dolgotrajne postopke.

Intervjuvanci so izpostavili nujnost dopolnitve znanja in delovanja znotraj KCO Palčica zaradi dolgotrajnosti nastanitev, in sicer prek odpiranja globljih tem pogovora z otroki ter uskladitve načrta dela KCO Palčica s prakso in z zakonodajo. Omenjena je bila tudi potreba po širši teoretični podlagi zaposlenih v KCO Palčica. Sama bi tu omenila na primer pomen razumevanja

na travmi utemeljenega pristopa na področju zaščite otrok (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl & Možina, 2019), ki temelji na zavedanju otroškega doživljanja travme in njenega vpliva.

Kot že omenjeno so postopki zaščite otrok vedno povezani z izkušnjami, ki jih otrok doživlja kot travmatične. Zaradi povezave travme s postopki zaščite otrok sta pri delu pomembni občutljivost in kompetentnost vseh vpletenih (Lang idr., 2016).

Povezava med literaturo (Hollett idr., 2022) in mnenji intervjuvancev prikazuje dvojno vlogo, s katero se ti soočajo zaradi dolgotrajne institucionalizacije. Ugotovitve kažejo, da se vloga delavcev v KCO Palčica vse bolj približuje vlogi rejnikov v življenju institucionaliziranih otrok. Medtem ko prevzemajo vedno več odgovornosti staršev, so v svoji vlogi še vedno omejeni tako s profesionalnimi omejitvami kot z institucionalnim življenjem otrok. Dolgotrajna institucionalizacija otrok negativno vpliva ne le na otroke, temveč tudi na zaposlene, ki delajo z njimi, ter povečuje občutke frustracije, izčrpanosti in izgorelosti. Pomanjkanje znanja s področja na travmi utemeljenega pristopa, teorije navezanosti itd. je ključno ne le za preprečevanje retravmatizacije otrok v KCO Palčica, ampak tudi za podporo pri delu in preprečevanje izgorelosti zaposlenih ob soočanju z vedno večjo odgovornostjo.

6 SKLEPI

V tem poglavju bom predstavila temeljne ugotovitve oziroma sklepe, oblikovane na podlagi rezultatov pogovorov z intervjuvanci in razprave.

- Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajnim namestitvam otrok v KCO, so številni in se med seboj prepletajo. Po mnenju intervjuvancev so to: pomanjkanje storitev zgodnje podpore družinam v skupnosti pred in po odvzemu, uveljavitev Družinskega zakonika ter posledično delovanje sodišč, vpliv krajevne pristojnosti na neenakost dolžine bivanja v KCO-jih, pomanjkanje rejniških družin, trend vračanja otrok iz rejniških družin, praksa strokovnih delavcev, pomanjkanje poznavanja namena KCO Palčica, premajhen pritisk KCO Palčica na CSD-je glede spoštovanja rokov pri nameščanju otrok, neuspeh države pri reševanju trenda pomanjkanja rejniških družin in okoljski dejavniki, ki zadevajo otroka (npr. starost, število sorojencev, nacionalnost, kultura, diagnoze, delovanje bioloških staršev itd.).
- Ob namestitvi otroka v KCO Palčica ni mogoče z gotovostjo napovedati, kako dolgo bo otrok nameščen. Nekateri intervjuvanci to sklepajo na podlagi preteklih izkušenj s pristojnim CSD ter okoljskih dejavnikov, kot so družinske situacije (npr. starš v zaporu), kultura in nacionalnost otroka, število sorojencev, starost otroka, otrokova osebnost itd.
- Problematika preobremenjenosti kapacitet KCO-ja se stopnjuje. Zaradi večjih potreb po namestitvi glede na razpoložljiva mesta v KCO Palčica so otroci nameščeni v druge zavode ali v KCO Palček.
- Nekateri otroci, ki so bili iz KCO-ja že nameščeni v rejniške družine, se vanj ponovno vračajo. Po mnenju zaposlenih se to dogaja prepogosto, otroci, ki so bili vrnjeni iz rejniških družin, pa imajo še večje posledice na področju čustvovanja, vedenja in kognitivnega razvoja kot tisti, ki so v KCO-ju nameščeni dolgotrajno.
- Po mnenju intervjuvancev so za preprečitev odvzemov in posledično dolgotrajnih namestitev v KCO Palčica potrebne preventivne spremembe, ki vključujejo krepitev CSD-jev, vzpostavitev mobilnih služb za podporo družinam v skupnosti (storitev PDZD), pomoč biološkim staršem oziroma matični družini (pred odvzemom in po njem), več zgodnje pomoči in podpore družinam v skupnosti tudi s hitrejšimi odzivi in z večjo senzibilnostjo strokovnih delavcev ob delu z otroki in s starši pred, med in po odvzemu, poudarek na prednostnih alternativah (odvzem otroka bi moral biti skrajni ukrep, uporabljen le, ko so izčrpane vse druge alternative; zagotavljanje pomoči in

podpore v skupnosti bioloških družinam bi moralo biti prioritetno) ter osredotočenost na otroke.

- Intervjuvanci opažajo, da se negativne posledice dolgotrajne namestitve otrok v KCO Palčica kažejo pri otrocih v njihovem vedenju, čustvovanju in razvojno-kognitivnem zaostanku. V primeru dolgotrajne institucionalizacije zaznavajo upad napredka otrok. Sekundarna vikitimzacija otrok v sistemu se dogaja tudi zaradi nenehnega prekinjanja in vzpostavljanja globokih odnosov med otroki, ki dolgotrajno skupaj bivajo v KCO Palčica. Z vsakim prihodom in odhodom se ti odnosi prekinjajo, kar negativno zaznamuje otroke. Ob odhodih in prihodih doživljajo stisko. Nestabilnost življenja znotraj KCO Palčica se negativno odraža v otrokovem občutku varnosti in navezanosti.
- Otroci, ki živijo v KCO Palčica, so socialno izolirani. Primanjkujejo jim splošno znanje o zunanjem svetu, stiki z ljudmi izven KCO Palčica in socializacija.
- Intervjuvanci menijo, da lahko otroke retravmatizirajo tako postopki znotraj sistema SVOD/zo (na primer pomanjkljivi pogoji za vzpostavitev varne navezanosti ter nestabilnost namestitve oziroma premikanje otrok med rejniškimi družinami in institucijami zaradi odpovedi rejnikov) kot tudi praksa in delovanje strokovnih delavcev na CSD-jih in sodiščih (na primer prisotnost strokovnih delavcev iz CSD-ja v življenju otroka le ob odvzemu in namestitvi v rejniško družino, pogovori otrok z zastopniki in s kriminalisti ter pomanjkanje znanja strokovnih delavcev o vplivu travme na razvoj otroka).
- Retravmatizacija otroka se lahko pojavi tudi znotraj KCO Palčica zaradi verbalnih odzivov zaposlenih na otroke, prakse in delovanja strokovnih delavcev (na primer pomanjkanje pogovorov med zaposlenimi in otroki o občutkih ob množičnih odhodih in prihodih otrok), postopka znotraj sistema SVOD/zo, nestabilnosti pristopa in urnika znotraj KCO Palčica, vztrajanja pri stikih otrok z biološkimi starši, tudi kadar to ni v korist otroka, ločitve od sorojencev, nezadovoljenih potreb (npr. potrebe dojenčka po stiku, z odraslo osebo, ki bi mu omogočila varen razvoj in napredovanje) in socialne izolacije otrok.
- Senzibilnost ob odzivanju na otroka je pomembna, ne glede na to, ali je otrokovo vedenje posledica travme ali običajnega čustvovanja in učenja skozi preizkušanje mej.
- Dolgotrajna institucionalizacija je povezana tudi z delom intervjuvancev v KCO Palčica. Zaposleni imajo v življenju otrok vse večjo vlogo, z otroki vzpostavljajo globlje odnose in prevzemajo vedno več odgovornosti, ki bi jih običajno prevzeli starši ali rejniki, na primer odhode k specialistom, vpis otrok v šolo itd.

- Zaposleni v KCO Palčica nimajo enotne teoretične podlage, ki bi vključevala znanje teorije navezanosti, razumevanje travme utemeljenega pristopa ali zavedanje vpliva travme na otrokovo psihosocialno razvoj.
- Dolgotrajna institucionalizacija je oblika sistemskega zanemarjanja. To je razvidno iz odgovorov intervjuvancev, ki med posledicami dolgotrajne namestitve otrok navajajo vpliv na otrokovo čustvovanje, vedenje, kognitivni razvoj, razvoj navezanosti in zastoj v razvojnem napredovanju.
- Dolgotrajne namestitve otrok v KCO Palčica so oblika pasivnega nasilja, saj otroku povzročajo škodo zaradi neukrepanja, zanemarjanja in odsotnosti pozitivnih izkušenj. Vodijo v pomanjkanje čustvene navezanosti in kognitivne stimulacije otroka.
- V KCO Palčica se lahko zaradi zahtevnosti dela in pomanjkanja znanja pojavlja tudi aktivno psihično nasilje nad otrokom, in sicer s škodljivimi verbalnimi odzivi. Nasilje nad otrokom se izvaja tudi preko normaliziranja izjokavanja malega otroka (dojenčka), preko definiranja takega vedenja kot del institucionalnega odzivanja.

7 PREDLOGI

V tem poglavju sem na podlagi ugotovitev in sklepov zapisala predloge za spremembe, ki sem jih razdelila v dve kategoriji. Prva se nanaša na preprečevanje dolgotrajne institucionalizacije v prihodnosti, druga pa na preprečevanje dodatne travme otrok, ki trenutno preživljajo otroštvo v KCO Palčica.

Predlogi za preprečevanje dolgotrajne institucionalizacije otrok

Ugotavljam, da so za spremembe na področju dela centrov za socialno delo nujna podpora države, zagotovitev kadra, strokovna okrepitev in finančna podpora centrom za socialno delo.

Ob uvedbi potrebnega kadra in finančne podpore je na centrih za socialno delo potrebna izvedba preventivnih ukrepov, med drugim krepitev storitve pomoč družini na domu, ki naj bo čim bolj zgodnja in celostna (praktična, psihosocialna, materialna in finančna). Tak celostni pristop zgodnje pomoči in podpore družinam v skupnosti mora imeti prednost pred programi, ki se osredotočajo zgolj na spreminjanje starševskih vedenj, ne da bi upoštevali okoliščine in kontekst otroka, staršev in družin, o čemer piše tudi Šeme (2025b).

Poleg tega predlagam uvedbo obveznega izobraževanja na področju razumevanja travme utemeljenega pristopa CSD-jev. Izobraženost strokovnih delavcev na področju prepoznavanja travmatičnih postopkov in dejanj znotraj sistema SVOD/zo je ključna (t. i. travma, povzročena v sistemu zaščite otrok, o čemer pišeta Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019). Pomembno je zavedanje, da je odvzem iz biološke družine za otroka in njegove starše travmatičen. Če zadostujejo milejši ukrepi, kot je omejitev starševske skrbi, bi morali biti ti izvedeni prednostno. Raziskava je pokazala, da to ne drži vedno, saj so v določenih primerih najprej izvedeni odvzemi, šele nato postopki, ki bi bili za družino manj travmatični. Zato se mi zdi izobraževanje na zgoraj navedenih področjih nujno.

Ugotavljam, da se pojavlja trend vračanja otrok iz rejniških družin v institucije, kar pri otrocih povzroča globoke travmatične posledice in dodatno podaljšuje institucionalizacijo otrok. Potrebne bi bile poglobljene raziskave te tematike, ki bi se osredotočile na razloge in preprečevanje te problematike. V okviru raziskave, opravljene v tem diplomskem delu, bi priporočila več zgodnje podpore tako matičnim kot rejniškim družinam ter krepitev moči obeh skupin s strani CSD-jev, usklajevanje pričakovanj rejnikov z realnostjo dela z otroki s travmo, na primer preko izobraževanj rejnikov ob vstopu v rejniški sistem, ter uvedbo posledic, kot je

odvzem rejniškega statusa v primeru ponavljajočega se vračanja otrok pri določenem rejniki. Ob tem želim poudariti, da rejniki niso bili vključeni v populacijo mojega diplomskega dela. Menim, da bi morala poglobljena raziskava te teme v ospredje postaviti prav njih in njihove izkušnje, da bi prišli do natančnejših predlogov.

Natančnejša raziskava bi bila potrebna tudi glede neenakosti dolgotrajnih postopkov namestitve glede na krajevno pristojnost. Podatek, da so nastanitve otrok v KCO Palčica občutno daljše kot v KCO Palček, kapacitete pa pogosto polnejše, je dobra izhodiščna točka za primerjavo praks. Nadaljnje raziskovanje razlik v praksi se mi zdi pomembno za razumevanje in preprečevanje dejavnikov, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji. Ob tem je pomembna posebna osredotočenost na Ljubljano, saj je bila ta mnogokrat izpostavljena kot primer slabe prakse. Raziskati je treba razloge, zakaj do tega prihaja.

Predlagam uvedbo obveznega izobraževanja o posledicah dolgotrajne institucionalizacije otrok za vse zaposlene, ki delajo s to populacijo (od KCO-jev in CSD-jev do sodišč). Dolgotrajna institucionalizacija je kompleksna sistemska problematika, katere posledice so za otroke zelo resne.

Predlogi za preprečevanje retravmatizacije otrok v sistemu SVOD/zo

Ugotavljam, da trenutno obstaja neenakost med zakonodajo, ki KCO-je opredeljuje kot kratkotrajno namestitev, in prakso, kjer so otroci v KCO Palčica lahko nameščeni že več kot polovico svojega življenja, kar ustvarja pogoje za prikrito institucionalizacijo otroštva. Menim, da je pomembno, da se znanje o neskladju med prakso in zakonodajo razširi.

Ugotavljam, da je potrebna celovita reforma delovanja KCO Palčica in drugih KCO. Potrebne so spremembe znotraj KCO, ki bi preprečile nadaljnje travmatiziranje teh otrok. Te spremembe se morajo osredotočiti na izobraženost zaposlenih, uporabo enotnih metod dela, spremembe znotraj urnika in zagotavljanje kadrovske okrepitve. Specifično:

Ugotavljam, da zaposleni v KCO Palčica nimajo enotne teoretične podlage dela, ki bi vključevala znanje teorije navezanosti, razumevanje pristopa, utemeljenega na travmi, ali zavedanje vpliva travme na psihosocialni razvoj otroka ter na izide med odraščanjem in v odraslosti. Predlagam uvedbo obveznih izobraževanj za zaposlene, ki bi poglobila njihovo znanje o teh temah.

Ugotavljam, da zaposleni v KCO Palčica ne uporabljajo enotne metode dela, kar negativno vpliva na občutek varnosti otroka. Predlagam enoten na razumevanju travme utemeljen vzgojni pristop zaposlenih, ki bi omogočal enotne in ustrezne odzive zaposlenih na vedenje otrok z izkušnjo travme in posledično preprečil konstantno prilagajanje vedenja otrok odraslim osebam.

Prenova metode dela v KCO Palčica mora vključevati spremembe v urnikih zaposlenih, saj nepredvidljivo menjavanje osebja ter pomanjkanje transparentnosti glede dopustov in bolniške zaposlenih pred otroki povzročata stisko ter poglabljata njihovo travmo in vzorce negotove navezanosti.

Ugotavljam, da otroci, ki so dolgotrajno nameščeni v institucionalno oskrbo, ne prejemajo ustrezne podpore določenih strokovnjakov (npr. logopedov, psihoterapevtov itd.). Za ustrezen razvoj otrok bi bil potreben dostop do teh strokovnjakov, bodisi z zaposlitvijo teh profilov v KCO Palčica bodisi z večjim sodelovanjem med KCO Palčica in institucijami, kjer so ti strokovnjaki običajno zaposleni.

Te spremembe mora podpreti država z zagotavljanjem kadra in finančne podpore KCO Palčica. Posledice dolgotrajne institucionalizacije v KCO Palčica so za otroke številne in vključujejo med drugim: negativen vpliv na otrokovo vedenje, čustvovanje, kognitiven razvoj, samozavest in varno navezanost. Posledice dolgotrajne institucionalizacije za otroke niso kratkotrajne in na njih vplivajo celotno življenje. Čeprav so KCO-ji del sistema SVOD/zo in so primarno zasnovani z namenom zaščite otrok, tako namesto tega prispevajo k retravmatizacij otrok. To odpira vprašanje, ali je bivanje otrok KCO sploh etično ali dopustno. Trenutna praksa KCO-jev je nasprotju z okvirji in s predpostavkami Organizacije združenih narodov, ki usmerjajo države stran od institucionalne oskrbe ter bližje družinski in skupnosti oskrbi. S tem v mislih menim, da je nujno potreben razmislek o možnih alternativnih oblikah skrbi, kot je npr. krizno rejništvo za predšolske otroke.

8 VIRI

Bouwkamp, R., & Bouwkamp, S. (2014). *Blizu doma*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta UL, Inštitut za družinsko terapijo.

Browne, K. (2009). *The Risk of Harm to Young Children in Institutional Care* [pdf]. Pridobljeno 29. 1. 2026 s http://learn.viva.org/wp-content/uploads/2017/08/The_Risk_of_Harm.pdf

Browne, K., Hamilton-Giachritsis, C., Johnson, R., & Chou, S. (2006). Young children in institutional care in Europe. *Early Childhood Matters*, 105, 15–18. Pridobljeno 29. 1. 2026 s https://purehost.bath.ac.uk/ws/portalfiles/portal/145649111/124400.pdf

Center za socialno delo Ljubljana. (2024). *Letno poročilo 2024*. Pridobljeno 31. 5. 2026 s https://www.csd-slovenije.si/assets/documents/csd-ljubljana/Letno-porocilo-2024.pdf

Center za socialno delo Maribor. (2025). *Poslovno poročilo za obdobje od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024.* Pridobljeno 17. 11. 2025 s https://www.csd-slovenije.si/assets/documents/csd-maribor/Poslovno_porocilo_za_leto_2024.pdf

Committee on the Rights of the Child (2011). *General Comment No. 13: The right of the child to freedom from all forms of violence* (CRC/C/GC/13). Pridobljeno 5. 11. 2025 s https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/crc.c.gc.13_en.pdf

Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino: Soustvarjanje želenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2019). *Vzpostavljanje delavnega odnosa in osebnega stika.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

DePanfilis, D., & Zlotnik, J. (2008). Retention of front-line staff in child welfare: A systematic review of research. *Children and Youth Services Review*, 30(9), 995–1008. Pridobljeno 31. 5. 2026 s https://www.academia.edu/19099022/Retention_of_front_line_staff_in_child_welfare_A_systematic_review_of_research

Desmond, C., Watt, K., Saha, A., Jialin H., & Lu, C. (2020). Prevalence and number of children living in institutional care: Global, regional, and country estimates. *The Lancet Child &*

Adolescent Health, 4(5), 370–377 Pridobljeno 21. 11. 2025 s https://www.thelancet.com/journals/lanchi/article/PIIS2352-4642(20)30022-5/abstract

Direktorat za družino. (b. d.). *Rejništvo*. Pridobljeno 6. 8. 2024 s https://www.gov.si/teme/rejnistvo/

Družinski zakonik (DZ). (2017). Ur. I. RS, 15/17, 21/18.

Eurochild. (2012). *Deinstitutionalisation of Europe's children: Monitoring progress*. Pridobljeno 22. 3. 2026 s https://eurochild.org/uploads/2021/02/Opening-Doors-QA.pdf

Eurochild. (2025). *Child poverty and social exclusio:. Children's realities in Europe – progress & gaps.* Pridobljeno 19. 11. 2025 s https://eurochild.org/uploads/2025/03/Eurochild-2024-Flagship-Sub-report-on-Child-Poverty-and-Social-Exclusion.pdf

European Union Agency for Fundamental Rights. (2025). *Towards integrated child protection systems: Challenges, promising practices and ways forward*. FRA. Pridobljeno 22. 3. 2026 s https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2025-integrated-child-protection-systems_2.pdf

Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., Koss, M. P., & Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4), 245–258. Pridobljeno, 31. 5. 2026 s https://www.escap.eu/uploads/Resources-disorders/felitti-1998-relationship-of-childhood-abuse-and-household.pdf

Figueiredo, S., & Silvestre, P. (2025). Where Do Our Children Go? Understanding the Impact of Institutionalization on Emotion Regulation, Attention, and Sleep. *Children,* 12(4), 448. *Pridobljeno 24.11.2025 s https://www.mdpi.com/2227-9067/12/4/448*

Filipčič, K. (2024). Ogrožen otrok v labirintu pravnih pravil. V V. Leskošek, T. Kodele & N. Mešl (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 37–59). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. Pridobljeno 3. 12. 2025 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-LPBQGD01/53dbc5e2-5d2b-4820-a00c-522fa32b656c/PDF

Gajšek, I. (2011). Primerjava pravne ureditve rejništva med Slovenijo in Avstrijo. *Socialno delo,* 50(6), 379–388. Pridobljeno 11. 8. 2024 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-1XKFXSND

Goemans, A., van Geel, M., & Vedder, P. (2018). Foster children's behavioral development and foster parent stress: Testing a transactional model. *Children and Youth Services Review, 87*, 55–63. Pridobljeno 1. 6. 2026 s https://www.researchgate.net/publication/321088330_Foster_children's_behavioral_development_and_foster_parent_stress_testing_a_transactional_model

Hollett, M., Hassett, A., & Lumsden, V. (2022). Foster caring as »profesional parenting«: A grounded theory of the relationship between parent and profesional in long term foster care. *Adoption & Fostering,* 46(6), 413–436. Pridobljeno, 1. 6. 2025 s https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/03085759221139490

Holmes J. & Slade, A. (2019). The neuroscience of attachment: Implications for psychological therapies. *The British Journal of Psychiatry*, 214(6), 318–319. Pridobljeno 24. 11. 2025 s https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/A55A7E51A8C4676E9208B406AB68554A/S0007125019000072a.pdf/the-neuroscience-of-attachment-implications-for-psychological-therapies.pdf

IJzendoorn, M. H., Palacios, J., Sonuga-Barke, E. J. S., Gunnar, M. R., Vorria, P., McCall, R. B., LeMare, L., Bakermans-Kranenburg, M. J., Dobrova-Krol, N. A., & Juffer, F. (2011). Children in Institution Care: Delayed Development and Resilience. *Monographs of the Society for Research in Child Development,* 76(4), 8–10. Pridobljeno 6. 8. 2024 s https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25125707/

Inštitut za socialno varstvo. (2025). *Rejništvo v Sloveniji: Perspektiva rejnic, rejnikov in oseb z izkušnjo rejništva ter oblikovanja predlogov za spremembe – Končno poročilo*. Pridobljeno 4. 4. 2026 s https://irssv.si/wp-content/uploads/2026/03/Rejnistvo-v-Sloveniji_feb_2026.pdf

Jafer, U., Nasril, C. M., Ahmed, M. A., & Osman, R. A. H. (2023). Examining psychological distress in orphan children. *International Jurnal of Education, Psychology and Counselling*, 8(52), 759–772. Pridobljeno 6. 8. 2024 s

https://www.researchgate.net/publication/377968043_Examining_Psychological_Distress_in_Orphan_Children

Jereb, T. (2026). Kam z več kot za šest razredov odvzetih otrok? *Dnevnik*. Pridobljeno 4. 4. 2026 s https://www.dnevnik.si/novice/slovenija/kam-z-vec-kot-za-sest-razredov-odvzetih-otrok-2780237/?utm_source=copilot.com

Kazenski zakonik (KZ-1). (2012). Ur. l. RS 50/2012

Kiszka, M. (2021). Social orphanhood – twords learning and understanding to bring help. *Kultura – Społeczeństwo – Edukacjanr,* 19(1), 191–202. Pridobljeno 29. 1. 2026 s https://www.researchgate.net/publication/355704163_Social_orphanhood_-_towards_learning_and_understanding_to_bring_help

Konvencija o otrokovih pravicah. (1989). Generalna skupščina Združenih narodov, 20. november 1989.

Lang, J. M., Campbell, K., Shanley, P., Crusto, C. A., & Connell, C. M. (2016). Building capacity for trauma-informed care in the child welfare system: Initial results of a statewide implementation. *Child Maltreatment*, 21(2), 113–124. Pridobljeno 31. 10. 2025 s https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26928410

Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl, N. (2019). Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji. *Socialno delo*, 59(2/3), 133–148. Pridobljeno 15. 9. 2025 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-7RZAAVZ3?&language=eng

Leskošek, V., Miklič, N., & Sitar Surić, S. (2024). Postopki in ravnanja po prijavi zanemarjanja ali nasilja nad otrokom. V V. Leskošek, T. Kodele & N. Mešl (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 164–201). Pridobljeno 3. 12. 2025 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-LPBQGD01/53dbc5e2-5d2b-4820-a00c-522fa32b656c/PDF

Levenson, J. (2017). Trauma-Informed Social Work Practice. *Social Work*, 62(2), 1–9. Pridobljeno 2. 12. 2025 s https://www.researchgate.net/publication/312648705_Trauma-Informed_Social_Work_Practice

Lionetti, F., Pastore, M., & Barone, L. (2015). Attachment in institutionalized children: A review and meta-analysis. *Child Abuse & Neglect,* 42, 135–145. Pridobljeno 30. 10. 2025 s https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213415000587

Maguire, D., May, K., McCormack, D., & Fosker, T. (2024). A systematic review of the impact of placement instability on emotional and behavioural outcomes among children in foster care. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 17(2), 1–15. Pridobljeno 31. 5. 2026 s https://www.researchgate.net/publication/378548912_A_Systematic_Review_of_the_Impact_of_Placement_Instability_on_Emotional_and_Behavioural_Outcomes_Among_Children_in_Foster_Care

Martins, M. C., Santos, C., Fernandes, M., & Veríssimo, M. (2022). Attachment and the development of prosocial behavior in children and adolescents: A systematic review. *Children,* 9(6), 1–22. Pridobljeno 24. 11. 2025 s https://www.researchgate.net/publication/361247780_Attachment_and_the_Development_of_Prosocial_Behavior_in_Children_and_Adolescents_A_Systematic_Review

McLeod, S. A. (2009). *Attachment theory.* Pridobljeno 30. 10. 2025 s https://www.simplypsychology.org/attachment.html

Mesec, B. (2007). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B., Rape, T. & Rihter, L. (2009). Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: Načrtovanje raziskave. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

Mešl, N., & Drobnič Radobuljac, M. (2019). *Otroci z izkušnjo travme v postopkih zaščite*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mešl, N., & Kodele, T. (2025). Ten-year development of collaborative social work with families in complex problem situations in Slovenia: Thematic analysis of project documentation. *Social Sciences*, 14(6), 1–18. Pridobljeno 12. 9. 2025 s https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=169914&lang=slv

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2025). *Slovenija: perspektiva rejnic, rejnikov in oseb z izkušnjo rejništva ter oblikovanje predlogov za spremembe*.

Pridobljeno 31. 5. 2026 s https://podatki.gov.si/dataset/rejnistvo-v-sloveniji-perspektiva-rejnic-rejnikov-in-oseb-z-izkusnjo-rejnistva-ter-oblikovanje-predl?resource_id=630f9b12-2270-4e0e-9d54-0dd6ddb8c3f5

Nsabimana, E., Rutembesa, E., Wilhem, P., & Martin-Soelch, C. (2019). Effects of institutionalization and parental living status on children's self-esteem, and externalizing and internalizing problems in Rwanda. *Frontiers in Psychiatry*, 10, 442. Pridobljeno 21. 11. 2025 s https://www.researchgate.net/publication/333603097_Effects_of_Institutionalization_and_Parental_Living_Status_on_Children's_Self-Esteem_and_Externalizing_and_Internalizing_Problems_in_Rwanda

O'Neill, R. S., Boullier, M., & Blair, M. E. (2021). Adverse childhood experiences. *Clinics in Integrated Care*, 7, 1–7. Pridobljeno 2. 12. 2025 s https://www.researchgate.net/publication/353321292_Adverse_childhood_experiences

Oosterman, M., Schuengel, C., Wim Slot, N., Bullens, R. A. R., & Doreleijers, T. A. H. (2007), Disruptions in foster care: A review and meta-analysis. Children and Youth Services Review, 29(1), 53–79. Pridobljeno 31. 5. 2026 s https://www.researchgate.net/publication/222697864_Disruptions_in_foster_care_A_review_and_meta-analysis

Ozanne, R., Ireland, J. L., Ireland, C. A., & Thornton, A. (2026). Institutional child abuse: The role of disclosure, risk, and protective factors in understanding trauma responses. *Journal of Forensic Psychology Research and Practice,* 26(1), 49–76. Pridobljeno 3. 4. 2026 s https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/24732850.2024.2383923

Petrovčič, P. (2025). Vse več otrok v vzgojnih zavodih: zakaj je sicer preživeta praksa odvzemanja otrok iz družin in njihovega nameščanja v vzgojne zavode v Sloveniji tako zaživela? *Mladina*, 50, 52–53.

Sedlak, A. J., Mettenburg, J., Basena, M., Petta, I., McPherson, K., Greene, A., & Li, S. (2010). *Fourth National Incidence Study of Child Abuse and Neglect (NIS–4): Report to Congress.* Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families.

Sheehan, K. (2005). The sibling relationship in foster care: Policy imlications. *Families in Society*, 86(5), 17–25. Pridobljeno 4. 4. 2026 s https://journals.library.columbia.edu/index.php/cswr/article/view/1906

Sherr, L., Roberts, K. J., & Gandhi, N. (2017). Child violence experiences in institutionalised/orphanage care. *Psychology, Health & Medicine,* 22(1), 31–57. Pridobljeno 21. 11. 2025 s https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13548506.2016.1271951

Sodni svet Republike Slovenije. (2024). *Letno poročilo Sodnega sveta Republike Slovenije za leto 2023.* Pridobljeno 1. 6. 2026 s http://www.sodni-svet.si/doc/Letno%20poro%C4%8Dilo%202023.pdf

Sonuga-Barke, E. J. S., & Kreppner, J. (2012). The decelopment and care of institutionally reared children. *Child Develooment Perspectives*, 6(2), 174–180. Pridobljeno 28. 1. 2026 s https://www.researchgate.net/publication/278140211_The_Development_and_Care_of_Institutionally_Reared_Children

Šelih, I., Mazovec, N., & Drenik Bavdek, S. (2022). *Poročilo o izvajanju nalog DPM v letu 2021.* Pridobljeno 1. 8. 2024 s https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/DPM/Letna_porocila_DPM/Porocilo_DPM_za_leto_2021.pdf

Šelih, I., Mazovec, N., & Drenik Bavdek, S. (2023). *Poročilo o izvajanju nalog DPM v letu 2022.* Pridobljeno 1. 8. 2024 s https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/DPM/Letna_porocila_DPM/Poroc__ilo_DPM_za_leto_2022.pdf

Šeme, M. (2023). Otrok v rejništvu in kompleksna travma. *Rejniški Glasnik,* 59, 26–31. Pridobljeno 13. 9. 2025 s http://www.rejniskodrustvoslovenije.si/datoteke/rejniskiglasnik/REJNISKIGLASNIK_57.pdf

Šeme, M. (2025a). Navezanost in otrok v rejništvu s kompleksno razvojno travmo. *Rejniški Glasnik,* 59, 35–45. Pridobljeno 13. 9. 2025 s

http://www.rejniskodrustvoslovenije.si/datoteke/rejniskiglasnik/REJNISKIGLASNIK_59.pdf

Šeme, M. (2025b). Slovenski sistem socialnega varstva otrok in družin s podsistemom zaščite otrok: Konceptualna opredelitev in umestitev v mednarodne tipologije. *Socialno delo*, 64(4), 283–301. Pridobljeno, 4. 4. 2026 s https://www.revija-socialnodelo.si/mma/Socialno_delo_2025_4_1___eme.pdf/2026031608485899/

The National Child Traumatic Stress Network. (2016). *Children with traumatic separation: Information for professionals.* Pridobljeno 5. 8. 2024 s https://www.nctsn.org/sites/default/files/resources/children_with_traumatic_separation_professionals.pdf

U.S. Department of Health & Human Services. (2015). *FY 2015 Agency Financial Report*. Pridobljeno 31. 5. 2026 s https://www.hhs.gov/sites/default/files/afr/fy-2015-hhs-agency-financial-report.pdf

UNICEF UK. (2014). *Children in danger: Act to end violence against children* [pdf]. Pridobljeno 3. 4. 2026 s https://www.unicef.org.uk/wp-content/uploads/2023/11/Unicef_ChildreninDanger_ViolencereportW.pdf

Ustava Republike Slovenije (URS). (1991). Ur. l. RS 33/1991.

Van der Kolk, B. A. (1998). Trauma and memory. *Psychiatry and Clinical Neurosciences,* 51(S5), 97–109. Pridobljeno, 2. 12. 2025 s *https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1046/j.1440-1819.1998.0520s5S97.x*

Van der Kolk, B. A. (2005). Developmental trauma disorder: Toward a rational diagnosis for children with complex trauma histories. *Psychiatric Annals,* 35(5), 401–408. Pridobljeno, 2. 12. 2025 s https://www.ifemdr.fr/wp-content/uploads/2011/10/van-der-kolk-2005-Developmental-Trauma-Disorder-Psychiatric-annals.pdf

Van der Kolk, B. A. (2023). *The body keeps the score: Brain, mind, and body in the healing of trauma.* Viking.

Wade, M., Fox, N. A., Zeanah, C. H., & Nelson III, C. A. (2018). Long-term effects of institutional rearing, foster care, and brain activity on memory and executive

functioning. *Psychological and Cognitive Sciences,* 116(5), 1808–1813. Pridobljeno 21. 11. 2025 s https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1809145116

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD). (2002). Ur. l. RS, št. 110/02, 56/06, 114/06, 96/12, 22/19, 41/25.

Zakon o kazenskem postopku (ZKP). (2012). Ur. l. RS 32/2012.

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPP). (2013). Ur. l. RS 15/2013.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND). (2008). Ur. l. RS 16/2008.

Zakon o socialnem varstvu (ZSV). (1992). Ur. l. RS, št. 54/92, s spremembami.

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR). (2004). Ur. l. RS 69/2004.

Zaviršek, D., & Škerjanc, J. (2000). Analiza položaja izključenih družbenih skupin v Sloveniji in predlogi za zmanjšanje njihove izključenosti v sistemu socialnega varstva: poročilo o raziskavi. *Socialno delo,* 39(6), 387–419. Pridobljeno 19. 11. 2025 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-DAFZETPB/

Žnidar, A., Rape Žiberna, T., & Rihter, L. (2019). Reorganizacija centrov za socialno delo kot izziv za uporabo sodobnih konceptov socialnega dela. *Socialno delo,* 58(1), 5–22. Pridobljeno 1. 6. 2026 s https://www.revija-socialnodelo.si/mma/4___nidar__Rape___iberna__Rihter.pdf/2020062314035742/

9 PRILOGE

9.1 PRILOGA 1: SMERNICE ZA INTERVJU

Intervjuje bi želela deliti na 4. dele.

PRVO RAZISKOVALNO VPRAŠANJE:

Kateri organizacijski, sistemski, strukturni, politični in zakonodajni dejavniki po mnenju zaposlenih in zunanjih sodelavcev (študentov, ki redno delajo v KCO Palčica) prispevajo k podaljšanemu bivanju otrok v KCO Palčica?

1. Kateri organizacijski, sistemski, strukturni, politični ter zakonodajni dejavniki prispevajo k podaljšanem bivanju otrok v KCO Plačica?
2. Katere sistemske in strukturne razlike so opažene med primeri otrok, ki odidejo iz KCO Palčica v zakonsko predvidenem roku in primeri otrok, ki ostanejo v KCO dolgo časa?
3. Ali obstajajo primeri, pri katerih je že ob nastanitvi razvidno, da bo otrok verjetno v KCO Palčica ostal dlje časa? Po čem je to prepoznavno.
4. Ali opažate razlike v dolgotrajnosti institucionalizacije otrok v KCO, glede na okolje iz katerega otrok prihaja? Pojasnite.
5. Kako pogosto se zgodi, da otrok ne more biti sprejet v KCO Palčica zaradi preobremenjenosti in preseganja kapacitet?
6. V kakšnih primerih se otroci, ki so že bili nameščeni v KCO Palčica v preteklosti, vanj vrnejo?
7. Glede na vaše izkušnje, kakšne spremembe na področju dela z družino, bi bile potrebne za preprečevanje odvzemov otrok ter posledično nameščanja otrok v institucije?

DRUGO RAZISKOVALNO VPRAŠANJE:

Katere posledice travme, povzročene v sistemu (vključno z dolgotrajno institucionalizacijo), prepoznavajo zaposleni in zunanji sodelavci (študenti) pri otrocih v zgodnjem otroštvu in na kakšen način lahko sistem otroke retravmatizira?

1. Glede na vaše opažanje, kako je dolgotrajna institucionalizacija v KCO (več kot 21. dni) povezana z vedenjem, čustvovanjem in drugimi vidiki (npr. spanje, odvajanje od plenic,

opravljanje potrebe na stranišču) predšolskih otrok v KCO Palčica. Ali obstajajo kakšni primeri otrok, ki vam ob pogovoru o tej temi še posebej ostanejo v mislih? Pojasnite.

2. Glede na vaše opažanje, kako otroci, ki so v KCO Palčica dlje časa (več kot 21 dni), izražajo svojo navezanost na starše, vzgojitelje in druge otroke v skupini? Kako se njihovo izražanje navezanosti spreminja glede na trajanje bivanja v KCO Palčica? Pojasnite. Ali obstajajo kakšni primeri otrok, ki vam ob pogovoru o tej temi še posebej ostanejo v mislih? Pojasnite.
3. Poleg dolgotrajne institucionalizacije, kateri postopki znotraj sistema SVOD/zo lahko po vašem mnenju retravmatizirajo otroka? Kako si prizadevate zmanjšati možnost retravmatizacije otroka?
4. Kako prepoznate, ali je otrokovo vedenje posledica travme ali običajnega čustvovanja? Se vaše odzivanje na otrokovo vedenje spremeni, če ga prepoznate, kot posledico travme? Če se, kako?

TRETJE RAZISKOVALNO VPRAŠANJE:

Na kakšen način KCO Palčica po mnenju zaposlenih in zunanjih sodelavcev (študentov) prilagaja (če sploh) svoje delovanje otrokom, ki v KCO ostajajo dlje od zakonsko predvidenega obdobja 21 dni?

1. Kako se je spremenila vaša vloga in delo v KCO Palčica zaradi dolgotrajne institucionalizacije otrok?
2. Katera znanja in teoretično podlago uporabljate pri delu z otroki, ki so v KCO Palčica nameščeni dlje časa, v primerjavi z otroki, ki KCO zapustijo v zakonsko predvidenem roku?
3. Nasilje lahko delimo glede na povzročeno škodo. Poznamo *škodo zaradi neukrepanja* (zanemarjanje in odsotnost pozitivnih izkušenj) in *aktivno povzročeno škodo* (fizično, psihično, spolno nasilje itd.) Dolgotrajno bivanje v instituciji spada pod prvo obliko nasilja, saj vodi v pomankanje čustvene navezanosti in kognitivne stimulacije - dolgotrajna namestitev v institucijo je torej oblika zanemarjanja otroka (Sherr, Roberts in Gandhi, 2017). Kakšno je vaše mnenje glede te trditve?

9.2 PRILOGA 2: ODPRTO KODIRANJE INTERVJUJEV

Tabela 9: Odprto kodiranje intervjujev

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A1	Lahko bi rekla zakonodaja, ampak z roko v roki skupaj s prakso	Preplet zakonodaje in prakse		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A2	ker je zelo odvisno od krajevne pristojnosti centra oziroma sodišča, ki vodi določen primer otroka.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A3	Zakonodaja prispeva k podaljšanjem bivanju otrok	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A4	ker ko je prišel družinski zakonik in so se pristojnosti za odločanje prenesle na sodišča, je spet tukaj nek postopek, ki mora biti izveden in zahteva svoj čas. Torej najprej čakaš, CSD, potem pa še čakaš sodišče.	Razlaga vpliva zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A5	Po eni strani je zakonodaja v redu, ni vse slabo,	Pozivna stran zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A6	ampak če se osredotočiva samo na dolgotrajne namestitve, je to eden od razlogov zanjo	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A7	Poleg tega pa prispeva tudi praksa oziroma organizacija dela	Razlaga vpliva neaktivnosti centrov za socialno delo	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A8	Ker na primer vidimo razlike v hitrosti reševanja teh primerov glede na krajevno pristojnost.	Neenakost glede na krajevno pristojnost		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A9	po naših izkušnjah, najdlje trajajoči postopki v povprečju v Ljubljani.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A10	Verjetno, če bi vprašali centre, bi te povedali, da so drugod sodišča manjša, imajo manj sodnikov na teh področjih, ni toliko fluktuacije in so stalni sodniki, ki že več let delajo na tem področju, sodelujejo s centri in bolj sledijo predlogom, ker CSD spremlja družino.	Fluktuacija zaposlenih	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A11	V Ljubljani se mi zdi, da so sodniki veliko bolj previdni glede zaupanja mnenjem CSD-ja in presojajo tako, da potrebujejo več izvedenskih mnenj in podobno, zato se stvari vlečejo, preden pride do odločitve.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A12	poleg tega se mi zdi, da prihaja do pomanjkanja razumevanja oziroma poznavanja namena KCO-ja in namena rejniških družin	Pomankanje poznavanja namena KCO Palčica	Dejavniki kriznega centra Palčica	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A13	KCO Palčica je namenjen krizni namestitvi, kadar center nima rejniške družine na voljo. Če center ima rejniško družino, se naj otroka namesti v rejniško družino, ker je ta bolj primerna oblika varstva za otroke, sploh za	Namen KCO Palčica	Dejavniki kriznega centra Palčica	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	predšolske otroke, ki potrebujejo strukturo in referenčno osebo.				
A14	Nepoznavanje pomena in namena vodi do predvidevanja, da je otrok v KCO Palčica "na varnem" in da imajo čas za iskanje drugih rešitev	Pomankanje poznavanja namena KCO Palčica	Dejavniki kriznega centra Palčica	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A15	a v resnici bi morali najprej poiskati rejniško družino. To je prva stvar, ki bi jo morali poiskati – rejniška družina, kamor se otroka namesti, da ima resnično varnost, in potem rešuješ vse ostalo, postopke in druge stvari.	Pravilni postopek namestitve otroka	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A16	Zdaj pa se kar primerja, kam se otroka namešča, ali bi bila rejniška družina vredu ali ne.	Trenutni postopek namestitve otroka	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A17	Če je otrok odvzet, mora iti v varno okolje; mi smo zadnja možnost.	Pomankanje poznavanja namena KCO Palčica	Dejavniki kriznega centra Palčica	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A18	Zdaj namesto tega, mi izvajamo rejniško dejavnost.	Trenutni postopek namestitve otroka	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A19	rejniške družine pa preverjajo, kot da bo šel otrok za vedno tja. To ne bi smela biti vloga rejniških družin – otrok je lahko tam le tri dni	Pomankanje poznavanja namena rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A20	Torej, največje probleme vidim v zakonodaji glede postopkov (ki so se zdaj podaljšali, ker sta dva organa, ki o tem odločata)	Več bistvenih dejavnikov		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	in v praksi (kot sem rekla, nepoznavanje namena KCO-ja, rejniških družin in pomena tega za otroka). Ter krajevne pristojnosti				
A21	– zelo zanimivo je, da sodišče v Celju zelo hitro reši stvari, v Ljubljani pa ne. Razliko v hitrosti reševanja primerov lahko vidimo že vidi v razliki med trajanjem bivanja otrok v KCO Palček in KCO Palčica.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A22	Menim, da je pomembna krajevna pristojnost, pa tudi primer družine.	Neenakost glede na krajevno pristojnost		Krajevna pristojnost	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A23	mislim, da ko center išče rejniško družino, predstavi okvirno zgodbo otroka, in za določene primere je težje najti rejnike.	Neenakost glede na krajevno pristojnost		Krajevna pristojnost	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A24	Odvisno kakšni so starši, kakšna je situacija. Če imaš očeta v zaporu zaradi umora, boš težje našel rejniško družino. Če ima otrok po novem vikend stike s starši, boš prav tako težje našel rejniško družino. Če so iz tujine, nimajo urejenih dokumentov, ne morejo čez mejo ali imajo navado hoditi na dopust na Hrvaško, je tudi zelo težko najti družino. To so realni primeri	Družinske situacije	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A25	Odvisno je od primera in od strokovnega delavca, ki vodi primer.	Delo strokovnih delavcev	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A26	Ampak glede tega, da bi kultura iz katere otroci prihajajo vplivala na dolgotrajnost npr. romski otroci - ne.	Majhen pomen kulture	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A27	Imamo na primer eno strokovno delavko, ki je iz dolenjskega konca, kjer je veliko Romov, in je zelo optimistična, že dolgo dela na tem področju. Tudi ko sam nimaš upanja, ona lahko uredi prej, kot za marsikaterega drugega otroka drugje.	Delo strokovnih delavcev	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A28	Zato je zelo težko reči, da bi samo okolje vplivalo. Je zelo kompleksna zadeva in ne vpliva samo ena stvar.	Kompleksne okoliščine	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A29	Vpliv krajevne pristojnosti	Predvidevanje ob namestitvi	Okoljski dejavnik	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A30	Žal predvidevamo, kako bodo stvari potekale.	Predvidevanje ob namestitvi	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A31	Včasih pa te presenetijo. Otroci lahko prihajajo iz izjemno zahtevnega okolja, in strokovni delavci še vedno najdejo rejniško družino zelo hitro	Občasne izjeme	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A32	Težko je napovedati, kako bo, ampak ponavadi predvidevaš na podlagi preteklih izkušenj.	Pomen krajevne pristojnosti	Okoljski dejavnik	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A33	Ne govorim, če je to en primer, ker verjamem, da so nekateri primeri res zakomplicirani in jih je težko rešiti. Nočem, da se sliši, kot da podcenjujem delo na centru – tudi oni so v stiski, vsak dan morajo reševati, pa to ni edini primer, o tem ne govorim	Kompleksne okoliščine	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A34	Le če nek način dela postane vzorec.	Predvidevanje ob namestitvi	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A35	Pri nas je običajno, da ko gredo otroci iz Palčice jih gre veliko, in ko pridejo v Palčico jih pride veliko	Večinski prihodi in odhodi		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A36	Nedolgo nazaj smo imeli res veliko klicev za namestitev.	Pogostost klicev za namestitev		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A37	Na primer decembra je bil primer, ko smo bili mi in Palček v Mariboru, polni, in sprejemanje otrok ni mogoče, ker imamo normativ z razlogom	Preseganje normativa obeh KCO-jev		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A38	Jaz, kot strokovna delavka ne bom prevzela odgovornosti, ob preseganju normativa, ker če se karkoli zgodi, bom jaz odgovarjala za to.	Mnenje o trenutni praksi		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A39	Tako, da smo že zavrnili sprejem nekaterih otrok.	Preusmeritve zaradi preseganja normativa kriznega centra		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A40	Kolikokrat se to zgodi, točno ne vem, ampak bi rekla, da vsaj dvakrat ali trikrat na leto imamo obdobje, ko pogosto kličejo, glede sprejema	Pogostost klicev za namestitev		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A41	Problem je, da se vedno pogosteje zgodi, da smo polni tako mi, kot tudi Maribor, in potem prihaja do krize	Stopnjevanje problema		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A42	Odkar sem tukaj, torej približno sedem let.	Izkušnje v kriznem centru Palčica		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A43	Vem, da je prvi fantek, za katerega sem skrbela, bil že drugič nameščen v institucijo,	Vrnitev v drugo institucijo	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A44	samo ne vem razloga	Splošni razlog za vrnitev	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A45	Poleg tega sta se v kratkem dva otroka vrnila,	Vrnitev otroka v KCO Palčica	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A46	zato ker nista imela urejenih dokumentov, kolikor je meni znano, in rejniška družina ni mogla iti čez mejo. Pa tudi, ker rejniška družina, ni zmogla določenih stvari;	Splošni razlog za vrnitev	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A47	ponavadi je tako, da ne zmorejo, da jim je vzgoja prenaporna, in potem kdaj odpovejo.	Splošni razlog za vrnitev	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A48	To, da rejnica ni zmogla, se je zgodilo, tudi pri eni drugi deklici v zadnjem času.	Vrnitev otroka v KCO Palčica	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A49	Rejniške družine podpišejo pogodbo, ki ima odpovedni rok. Namen tega roka je, da lahko CSD v tem času najde drugo rejniško družino.	Odpovedni rok	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A50	V našem primeru je rejnica želela ta proces pospešiti, tako da je poklicala policijo in ni bilo drugega, kot da se takoj vrne k nam.	Odpovedni rok	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A51	Ampak sama bi mogoče izpostavila, da potrebujemo več mobilnih služb, ki bi prišle do družin, namesto, da morajo družine priti do strokovnih delavcev.	Potreba po mobilnih službah		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A52	Potrebovali bi tudi več sodelovanja med institucijami	Potreba po večjem sodelovanju		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A53	in hitrejše odzivanje.	Potreba po hitrejših odzivih		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
A54	Zdaj nekako zaznavamo, da se otrok v prvem tednu ali prvih dveh tednih navaja na okolje, potem pa se udomači, naveže na okolje in mu postane zelo zabavno. Po enem, dveh ali treh mesecih pa se že vidi, da jim je že malo preveč	Potek napredka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A55	takrat se začnejo pojavljati izpadi, včasih zaradi povsem banalnih stvari, kot je napačen pribor, krožnik ali kaj podobnega	Vedenjske posledice		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A56	To je seveda odvisno od otroka in od tega, kaj se dogaja v ozadju	Edinstvenost odziva		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A57	Če gledam naše otroke, ki jih imamo nameščene, so res dolgo tukaj, nekateri sploh ne upoštevajo pravil, npr. ignorira vse.	Vedenjske posledice		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A58	Nekateri začnejo izgubljati moč,	Čustvene posledice		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A59	zaradi fluktuacije otrok, ker prihajajo novi in odhajajo drugi, kar je spet stiska.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A60	Sprašujejo, kdaj bodo šli, kdaj bodo v novi družini. Velikokrat prav vprašajo, ali jih kdo ne mara	Dolgotrajna negotovost otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A61	, ta vprašanja so zelo na mestu, ker se sprašujejo, kdaj bodo šli in mi nimamo odgovora.	Dolgotrajna negotovost otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A62	Posledično so v dolgotrajni negotovosti. Ne vedo, ali bodo imeli obisk, kdo pride, kdo bo delal, Kdo je danes v nočni, kdo jutri v dnevni, jim lahko povemo, da imajo vsaj neko varnost.	Dolgotrajna negotovost otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A63	Ampak informacij o obiskih in odhodih jim ne moramo dati in take stvari se najbolj poznajo na čustvenem delu	Dolgotrajna negotovost otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A64	Prvi primer, ki je trajal dolgo, sta bila da otroka, sorojenca, ki sta bila tu, več kot pol leta. Zdaj imamo štiri otroke, ki so skoraj dve leti v Palčici. Torej se zadeva ne popravlja, ampak slabša, kar je grozno in nedopustno	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A65	Starejši bratec je bil ob prihodu tako nežen, ljubezniv in nezahteven otrok. Potem na koncu imel samo še izpade. Otrok, ki ga ne bi prepoznal – kričal je, metal se je po tleh, bil je zelo silovit.	Primer otroka		Posledice na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A66	Tudi to, da bi nekateri izmed teh otrok morali hoditi v šolo, ni okej.	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A67	In ko kakšen gre, vidiš, kako zamudijo ti otroci razvojno in kognitivno	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A68	Mislim, zdi se mi da danes o teoriji navezanosti veliko govorimo, ker gre za trajno namestitev. Absolutno je pomembna, sploh ko pride do dojenčkov, ki potrebujejo referenčno osebo, da sploh razvijejo varno navezanost.	Pomembnost referenčna osebe		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A69	To je nujno, pomembno in potrebno, ampak so tudi drugi vidiki.	Drugi vidiki navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A70	Če grem čisto splošno: otroci so prvo odvzeti iz domačega okolja. Ne glede na to, kaj se dogaja v okolju, je to edino okolje, ki ga poznajo. To povzroči travmo, stisko, še preden pridejo k nam. Potem se tu udomačijo. V treh mesecih se človek zelo navadi, kje biva, v pol leta še bolj, v enem letu pa še ekstra. Tako kot se mi na njih navadimo, se tudi oni na nas, oziroma še bolj, ker smo edine odrasle osebe, na katere se lahko navežejo, in jim predstavljamo varnost. Potem, po treh mesecih, pol leta ali enem letu gre otrok v rejništvo.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A71	Zdaj si predstavljaj, kako to razložiti otroku. Petletniku še nekako obrazložiš, enoletniku pa težko razložiš, da bo šel drugam.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A72	Pride v Palčico, se naveže na nas, potem gre spet v rejništvo, kar je spet stiska. Včasih pride še do odpovedi rejništva, in otrok pride nazaj v KCO. Kljub temu, da nas pozna, se mora znova	Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	navaditi, in potem gre spet v rejništvo ali kam drugam.				
A73	To je nesprejemljivo, ne bi se smelo dogajati. Z razlogom smo rekli, da sirotišnice niso okej, KCO-ji pa so vedno bolj podobni temu.	Krizni centri, kot sodobne sirotišnice		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A74	V spominu sta mi ostali dve deklici. Ena je bila eno leto stara in se je tako navezala name, da sem jo morala iztrgati iz svojega naročja, ker se me je tako oklepala. Gledala me je, kot da jo bom zapustila.	Primer otroka			Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A75	Vsak odhod je za otroka težak,	Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A76	tudi novorojenček se naveže – naveže se na vonj, glas in dotik.	Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A77	Že to je problem, ker nas je tukaj toliko, otrok pa potrebuje samo eno referenčno osebo. Iz strani varne navezanosti, je to problematično.	Pomembnost referenčne osebe		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A78	Tako imajo vsi težave ob odhodu, razen če gredo domov	Zaželen odhod domov		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A79	Ena romska deklica, stara 7 let, ki je sama povedala da se noče vrniti nazaj k njeni mami.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A80	Njeno mnenje ni bilo upoštevano	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A81	Mislim, da zaradi dolgotrajne namestitve pride do določenih dodatnih težav.	Dodatne težave	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A82	Otroci v Palčici nimajo širšega stika s socialnim življenjem v Sloveniji. Večinoma so tukaj v Palčici. Trudimo se, da jih vozimo ven, ampak to ni isto, kot če bi živeli doma in šli s starši v trgovino, v vrtec, na obisk itd. – oni tega nimajo.	Socialna izolacija otrok	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A83	Socialno so izolirani in to se najbolj opazi, ko greš z njimi v trgovino ali kam drugam. Vidiš, da so tukaj v nekem mehurčku, in ko pridejo ven iz tega mehurčka, se sploh ne znajo normalno obnašati, ves čas jih moraš opozarjati.	Posledice socialne izolacije otrok	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A84	Počutiš se kot da so po krivem v zaporu in imajo enkrat na teden stik z zunanjim svetom (starši, rejniki), če sploh.	Socialna izolacija otrok	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A85	Mogoče gredo kdaj malo na sprehod, v Atlantis.	Socialna izolacija otrok	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A86	Če jih je veliko, vpliva tudi to, da se morajo ves čas boriti za pozornost.	Pomankanje pozornosti	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A87	Ti kot delavec tukaj ne moreš zadovoljiti vseh potreb vseh otrok,	Nezadovoljene potrebe	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A88	sploh če imaš dojenčke. Starejši otroci izsilijo tvojo pozornost, pri dojenčku pa je pomembno predvsem to, da je nahranjen in previt, ni pa tistega stika, ki bi ga moral imeti, ki bi ga razvojno potreboval, da napreduje.	Pomankanje pozornosti	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A89	Poleg dela z otroki morajo zaposleni kuhati, opravljati druge naloge, pisati poročila, sprejemati klice – toliko je teh stvari, da v enem dnevu ne moreš vsega narediti.	Pomankanje pozornosti	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A90	Otroci pa imajo premalo spodbudnih dražljajev in stimulacije, da bi lahko napredovali tako kot v vrtcu ali doma.	Posledice socialne izolacije otrok	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A91	Poleg tega, če so tu predolgo, gledajo, kako drugi otroci prihajajo in odhajajo, kar je nova stiska.	Stiska otroka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A92	Gledajo tudi stike – ti imaš stike, jaz jih nimam – to je spet nova stiska.	Stiska otroka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A93	Že samo to, da ne vedo, kaj bo z njimi, je stiska.	Stiska otroka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A94	Jaz osebno s pogovorom poskusim obrazložiti, zakaj so tukaj. Ne razlagam konkretno, ampak v smislu: starši imajo določene stvari, ki jih morajo urediti, in zato so tukaj. Ko bodo starši to uredili, boš lahko šel domov.	Pogovor z otrokom	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A95	Treba jim je povedati, da niso oni krivi	Odvzemanje krivde	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A96	Je pa odvisno, čez kakšno stisko hodijo.	Prilagajanje odziva	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A97	Pogovor jim da prostor, da lahko predelajo čustva. Lahko jih izrazijo z izpadom in potem, ko se malo umirijo, predelava pravi vzrok v ozadju. Takrat se veliko govori, o tem kaj je bilo in kaj manjka in o situaciji doma. Objamem jih ko to potrebujejo. To je začetek, poleg tega poskušam narediti, da ne razmišljajo toliko o tem.	Potek tolažbe	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A98	Otroci se sami po sebi poskušajo zamotiti po naravi, ampak ja, to spodbujamo z raznimi dejavnostmi.	Preusmerjanje pozornosti	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A99	Čisto na začetku, ko otrok pride, še ne veš.	Nepoznavanje otroka		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A100	Potem pa ga spoznaš in ugotoviš, na kakšen način deluje, kdaj in kako odreagirati. Potem veš, kaj je – ali je to zaradi tega, ker je trmast in hoče nekaj doseči, ali pa ima res stisko.	Spoznavanje otroka		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A101	Se mi pa zdi, da ti vsaj v določenem obsegu že sam instinkt pove, da začutiš, kdaj je trma in kdaj je res stiska	Pomen instinkta		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A102	Tvoje vedenje do otroka se spremeni, če ugotoviš to razliko – v primeru travme ali v primeru trme.	Prilagajanje vedenja izvoru		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A103	Nobene od teh stvari nočem ignorirati, ker se mi zdi, da tudi če je trma ali karkoli drugega, otrok išče tvojo pozornost	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A104	Če bo on trmaril zaradi tega, ker sem mu dala en piškot in hoče še enega, pa bo čez pol ure kosilo, mu obrazložim: "Glej, dala sem ti že en piškot, ali pa ne moreš jesti sladkarij, ker bo čez pol ure kosilo." Mu obrazložim, in če bo hotel še trmariti, naj trmari, tako se počuti, naj se izrazi. Če ima pa res stisko, pa grem do njega, in je včasih dovolj samo, da ga objamem.	Primer vedenja zaposlenega		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
A105	Zdi se mi, da imam tak odnos do otrok, da najdejo pri meni ravno to bližino in se radi stiskajo z mano. Včasih se samo igrajo, pridejo k meni, se stisnejo, potem grejo naprej. Zdi se mi, da že veliko	Primer odnosa zaposlenega		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	teh stisk skupaj predelamo, da jim pomagam na ta način, da jim dam prostor, da se lahko čustveno nahranijo, se stisnejo, pocrkljajo in se potem bolje počutijo.				
A106	Resnica je predvsem ta, da potrebuješ veliko več svoje čustvene regulacije in stabilnosti, da lahko preneseš otrokovo nestabilnost in kaos, ki se jim dogaja, ter jim zagotoviš čustveno varnost, če jo potrebujejo. Če si ti njihova edina oseba, je to še toliko bolj pomembno.	Poudarek na čustveni regulaciji zaposlenih		Vpliv dolgotrajnih namestitev na strokovno delo	Vloga kriznega centra Plačica
A107	Glede na razvoj možganov sami niso sposobni te regulacije, zato je naša naloga, da jim jo nudimo.	Več pomoči pri čustveni regulaciji otrok		Vpliv dolgotrajnih namestitev na strokovno delo	Vloga kriznega centra Plačica
A108	Zdi se mi, da dlje kot so otroci tukaj, bolj nas potrebujejo in bolj pričakujejo od nas to varnost	Več potrebe po varnosti		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
A109	ne v slabem smislu, ampak enako kot jo otrok pričakuje od starša, da ga bo zaščitil. Ko bi bile me njihove nadomestne mame.	Več potrebe po varnosti		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A110	Na to močno vpliva dolgotrajnost bivanja otroka v KCO-ju; če je otrok tukaj 21 dni, si še vedno neka oseba, ki bo poskrbela zanj, potem pa gre naprej in se naveže na svoje starše. Če pa so tukaj dlje časa, ti prevzameš vlogo starša. Otrok se navezuje nate in pri tebi išče varnost.	Prevzemanje vloge starša ob dolgotrajnosti bivanja otrok		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
A111	Uporabljam znanja srednje šole (vzgojiteljske), pridobljene v vrtcu in	Znanje vzgojiteljske srednje šole		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
A112	znanje iz faksa (pedagogike, socialne pedagogike), izkušnje	Znanje pridobljeno na fakulteti			Vloga kriznega centra Plačica
A113	izkušnje tukaj	Izkušnje v Palčici			Vloga kriznega centra Plačica
A114	ter izkušnje iz drugih področij kjer sem delala.	Pretekle izkušnje			Vloga kriznega centra Plačica
A115	Čisto odvisno kaj otrok rabi. Ampak ne bi zares ločevala znanje glede na trajanje namestitve. Odzivam se na potrebe otrok.	Uporaba znanja glede na potrebe otroka		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A116	Po eni strani bi se strinjala, ker otroku ne daš vsega, kar potrebuje	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
A117	po drugi strani pa je pri teh primerih otrok vedno na izbiro manjše zlo.	Izbira manjšega zla		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
A118	Tudi sama se kdaj vprašam (ne v vseh primerih, ampak pri tistih, kjer se res vidi, da imajo starši otroka radi in se trudijo) če bolje, da bi bil otrok doma, kjer bi imel vsaj eno osebo in ne bi šel čez ločitev od starša in ostale travme. Včasih se res vprašam, kaj je huje. Ja, za nekatere otroke je nujno, absolutno, ker domače okolje ni primerno, ampak žal je pri večini primerov tako, da izbereš manjše zlo oziroma kar manj škodi.	Primer vprašanja manjšega zla		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
A119	Zdi se mi, da bi res vsi morali upoštevati to, kar družinski zakonik poudarja – koristi otroka.	Trenutna praksa		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
A120	V praksi pa pride do tega, da so v ospredju koristi staršev ali centra, pred koristmi otroka.	Trenutna praksa		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A121	Kako lahko počitnice vplivajo na hitrost odločanja? Kako lahko bližina naslova staršev vpliva na to kam boš otroka namestil? Na primer, imamo deset otrok, Maribor pa le nekaj. In dojenčka namestijo k nam, zaradi bližine staršev in ne v Maribor, kjer bi dojenček lahko dobil več pozornosti. Kje pa je tu otrok, kje se je izgubila korist otroka? V redu, če imamo mi enega otroka in Maribor enega otroka, razumem. Če pa je to edini za namestitev v za otroka slabše okolje?	Trenutna praksa		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
A122	Če bi res vsi gledali na korist otroka, se mi zdi, da bi se marsikatera zadeva spremenila. Ampak to naju spet vrne na čisto prvo vprašanje, ker se mi zdi, da veliko ljudi, ki odločajo o teh zadevah, ne razume oziroma ne pozna pravega namena kriznega centra za otroke.	Trenutna praksa		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B1	Sodišča.	Dejavnik delovanja sodišč	Sodišča	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B2	predvsem zaradi dolgotrajnega odločanja o predlogih in izdaje sklepov. Sodišča potrebujejo dodatne preiskave otrok in staršev. Otrok npr. iz strani specialnih pedagogov, staršev pa glede primernosti in varnosti. Zahtev je veliko, odločajo pa počasi	Povezava delovanja sodišč z dolgotrajnostjo postopkov	Sodišča	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B3	Predvsem po počasnih odločitvah znano Ljubljansko sodišče. Koper in Celje sta hitrejša	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B4	Pri primerih ko otroci ostanejo v kriznem centru dlje časa, prihaja do zavlačevanja postopkov,	Sistemska neenakost zaradi dolgotrajnih postopkov	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B5	To se lahko dogaja tako iz strani CSD-jev, kot tudi na sodišču	Sistemska neenakost zaradi dolgotrajnih postopkov	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B6	Na začetku ne.	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B7	Je pa odvisno od centra in tega kako je aktiven in kako hitro stopi v kontakt z nami.	Vpliv krajevne pristojnosti	Okoljski dejavnik	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B8	Če je otrok tu že nekaj časa in zaposleni na centru niso klicali niti enkrat glede tega kako mu je tu, lahko predvidevaš da otrok ne bo odšel od tu prav hitro	Pomen krajevne pristojnosti		Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B9	Ja so razlike	Pomen krajevne pristojnosti	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B10	Primorska regija je hitra. Izjema temu je mogoče Logatec. Maribor je prav tako zelo hiter.	Pomen krajevne pristojnosti	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B11	Mislim, da gre za boljše sodelovanje med institucijami, ki sprejemajo odločitve glede otrok. Posledično so tudi otroci v Palčici, nameščeni manj časa.	Povezava sodelovanja med institucijami in krajevno pristojnostjo	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B12	Zadnjih 6 mesecev, zelo pogosto	Preseganje normativa KCO v določenem obdobju		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B13	Zagotovo smo zavrnili že vsaj 20 otrok	Preseganje normativa KCO razloženo preko števila otrok		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B14	Včasih je bil otrok bolj pogosto vrnjen domov k bioloških staršem.	Primerjava vračanja otrok domov v preteklosti in sedanjosti	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B15	Ko je ponovno pristal v Palčici, je bilo to zato, ker so starši dobili priložnost, ter jo ponovno izgubili.	Biološke družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B16	Danes je tega malo, vse več otroke vračajo rejniške družine, ki dajo odpoved.	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B17	Iskreno ne vem.	Brez idej za spremembe		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B18	Mislim, da dokler se CSD z družino ne začne ukvarjati, ne moramo prav veliko narediti.	Potreba po večji obravnavi družine		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B19	Prav tako biološki starši pogosto ne naredijo sprememb, dokler se ne začne groziti z odvzemom.	Problem v bioloških starših		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
B20	Mislim, da se otroci ob prihodu velikokrat prvič srečajo z mejami, na kar se ko se sprostijo pogosto odzovejo z uporom.	Potek napredka		Posledice na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B21	Mislim, pa da dolgotrajnost vpliva na to, da otroci vse več doživljajo stisko.	Čustvene posledice		Posledice na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B22	Opazno je tudi, da njihov napredek uplahni npr. pri govoru.	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B23	Dolgotrajnost vpliva tudi na to, da imamo z otroci vse več globljih pogovorov.	Odnos med zaposlenim in otrokom		Posledice na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B24	Ja, fantek. Star je bil 5 let in ob prihodu je bil zelo miren, priden. Dlje časa, kot je bil tu, bolj je od ostalih otrok pobiral neko negativne vedenjske vzorce. Prihajalo je do potlačene jeze, metanja stolov, delincev, kuhinjskih pripomočkov, nasilen je bil do mlajših otrok	Primer otroka		Posledice na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B25	Na nas mislim, da se otroci navežejo s časom preveč.	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B26	Še mi se navežemo na njih.	Navezanost zaposlenih na otroke		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B27	Na ostale otroke se tudi zagotovo zelo navežejo, saj so ves čas skupaj.	Navezanost otrok med seboj		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B28	Za starše pa večinoma nimam občutka da se navezanost spreminja s časom.	Konstantna navezanost otrok na starše		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B29	To rečeno, imajo opazno več stiske zvečer ali po obisku.	Stiske zaradi navezanosti na starša		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B30	Ja, kar nekaj	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B31	Spomnim, se deklice, ki je bila tu in je imela namišljenega prijatelja. Včasih, si lahko poslušal kako se z njim pogovarja. Včasih se je z njim celo prepirala	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B32	Poleg tega mi je v spominu ostal tudi deček, star 5. let, ki je bil zelo zasvojen s televizijo.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B 33	Zaposleni smo imeli zelo različna menja, kaj narediti glede tega. Nekateri so menili, da naj ne ukrepamo, saj televizija pomaga otroku, da ne razmišlja o svojih starših in vsemu	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	kar se mu je zgodilo.				
B34	Mislim, da je veliko postopkov, ki travmatizirajo otroka.	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B35	Postopki bi morali vključevati precej več delavcev, ki so izobraženi za to delo. Potrebovali bi logopede, klinične psihologe, več strokovnih delavcev, medicinsko sestro itd.	Potreba po kadru in strokovnih delavcih		Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B36	Retravmatizacijo poskušam zmanjšati z tolaženjem in pogovori.	Pogovor z otrokom		Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B37	Mislim, da je to včasih težko prepoznati.	Težko prepoznavanje travmatičnih odzivov		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B38	Če opaziš se odziv spremeni., pride do več pogovorov z otrokom.	Prilagajanje odziva		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B39	Ko otrok prvo pride k nam potrebuje kakšen teden da se sprosti.	Nepoznavanje otroka		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B40	Travma se ne pokaže vedno hitro ali jasno	Nepoznavanje otroka		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B41	Glavna izjema temu je mogoče ko so otroci spolno zlorabljeni, kar je ponavadi opaženo dokaj hitro	Spolna zloraba hitro prepoznavna		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B42	V teh primerih sem opazila, da otroci doživijo veliko olajšanje že če vedenje prilagodiš z manjšimi dejanji npr. če ko jih tuširaš uporabiš rokavice. To jim pomeni zelo veliko.	Primer vedenja zaposlenega		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
B43	Otroci več preizkušajo meje, prihaja do precej več ponavljajoče rutine,	Ponavljajoča se rutina		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
B44	več razočaranja nad dolgotrajnimi postopki, nesodelovanja centrov (npr. da vodja primera, otroka ne pride pogledati v času, ko je otrok nameščen), več je dodatnega dela.	Več vdanosti nad postopki		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
B45	Mislim, da se predvsem zanašam na znanja pridobljena na fakulteti ter prakso.	Znanje pridobljeno na fakulteti		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B46	Uporabljeno znanje se ne spreminja z dolgotrajnostjo bivanja.	Uporaba znanje se ne spreminja s dolgotrajnostjo nastanitve glede na dolgotrajnost bivanja		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
B47	Ja, strinjam se. Dolgotrajna institucionalizacija otrok, je vrsta sistemskega zanemarjanja otrok.	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
C1	Jaz sem tukaj v Palčici približno šest let. Pred tem sem bila dolgo na CSD-ju in v kriznem centru za mlade.	Izkušnje		Dejavniki	Vloga kriznega centra Plačica
C2	Posledično sem imela možnost spremljati, kako se podaljšujejo namestitve v samih KCO-jih in v kriznih centrih za mlade.	Izkušnje v Palčici	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C3	Do največje spremembe je prišlo z uveljavitvijo družinskega zakonika, saj so pristojnosti odločanja prešle na sodišče in so postopki precej bolj dolgotrajni.	Dejavnik zakonodaje		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C4	Poleg tega je ena bistvenih zadev tudi kriza na področju izvajanja rejništev	Pomankanje rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C5	– rejniških družin ni. Oziroma so rejniške družine, a se rejniki pogosto ne odločijo za vsakega otroka, ki bi ga lahko sprejeli. Očitno imajo izdelane neke kriterije,	Kriteriji rejnikov za otroke	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	koga bi pravzaprav sprejeli				
C6	Tudi na enotah bi znal marsikdo povedati marsikaj na to temo, sploh strokovni delavci, ki delajo na področju rejništva.	Izkušnje strokovnih delavcev na CSD-ju	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C7	Ampak sama mislim, da sta to dva bistvena razloga	Zakonodaja in rejništvo, kot bistvena razloga		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C8	Nič ne kaže, da bi se trend obračal ali da bi prišlo do kakšnega obrata.	Neuspeh države pri spremembi trenda	Politični dejavniki	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C9	Država je poskusila uvesti spremembe na področju rejništva z dvigom plačila in nagrad ter podobno, ampak vpliva ni bilo.	Neuspeh države pri spremembi trenda	Politični dejavniki	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C10	Tukaj sem zdaj šest let in še vedno se preveč otrok vrača iz samih rejniških družin, in to po zelo kratkem času.	Trend vračanja otrok iz rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C11	To, kar bom zdaj rekla, je na pamet in lahko komu delam krivico, ampak dejstvo je, da otroci iz določenih delov Slovenije odhajajo veliko prej kot iz drugih.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C12	To je zdaj zelo na pamet rečeno, a dejstvo je, da se lahko zgodi, da tam, kjer so starši odvzetih otrok zelo angažirani in imajo dobre pravne zastopnike ali odvetnike, zadeve lahko potegnejo, kar pomeni, da so otroci dlje časa pri nas.	Dejavnik bioloških staršev na dolgotrajnost postopkov	Dejavniki posameznika in okolja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C13	Ker je vse skupaj vizualno in določene pritožbe, ugovori, dokazovanja, izpodbijanja in tako naprej, lahko pa na ta račun otroci tudi zelo hitro nazaj v matične družine, čeprav to morda ne bi bilo najboljše za njih.	Dejavnik bioloških staršev na dolgotrajnost postopkov	Dejavniki posameznika in okolja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C14	Tako da, strokovni delavci, ko je otrok nameščen v Palčico, občasno že ob prihodu povedo kdaj in koliko časa bodo otroci pri nas.	Delo strokovnih delavcev	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C15	Poleg tega lahko da bodo otroci ostali dlje časa, če gre za večje število sorojencev, ker enota najprej išče rešitve za vse skupaj, do otroke ne bi ločevali. Potem pa narazen, če ne gre drugače.	Število sorojencev	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C16	Zanimivo je, da je veliko romskih otrok odšlo hitreje iz Palčice. To je dejstvo	Majhen pomen kulture	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C17	Verjetno se to povezuje s tistim, kar sem prej omenila. Opažam, da je odvisno, iz katerega konca Slovenije otroci prihajajo in po kateri poti pridejo v center.	Pomen krajevne pristojnosti	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C18	Če bi gledala stereotipno, kot nekdo, ki ni zaposlen tukaj, bi rekla, da romski otroci iz Prekmurja ostajajo tam več kot eno leto.	Pomen krajevne pristojnosti	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C19	Dejstvo je, da med romskimi otroki, z redkimi izjemami, načeloma hitro odhajajo,	Majhen pomen kulture	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C20	čeprav so bili tudi otroci, ki so bili zelo dolgo.	Velik pomen kulture	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C21	Nekateri strokovni delavci imajo tudi določene predsodke in zadržke, ko gre za otroke določenih etničnih pripadnosti. Nekateri, ne vsi.	Starost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C22	Trenutno imamo v Palčici dve Romski deklici, v ozadju za njunim dolgotrajnim bivanjem je več dejavnikov: številčnost družin, družinskih članov, otrok, vsa teža problematike, ki se v ozadju skriva, čustveno marsikaj, konec koncev tudi angažma v družini. Mogoče	Kompleksne okoliščine	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	se na teh področjih zadeve odvijajo počasneje.				
C23	Na enoti pravijo tudi, da je etnična pripadnost velik problem, čeprav bi morala biti na zadnjem mestu, jaz pa niti ne bi izpostavljala, res ne igra nobene vloge.	Kompleksne okoliščine	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C24	V lanskem letu je bilo tega kar precej. Nekaj mesecev smo bili polni, tako pri nas v Palčici kot v KCO Palček	Preseganje normativa KCO v določenem obdobju		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C25	V Palčici so bili res pogosti telefonski stiki z enotami in interventnimi službami, dejansko prostora ni bilo.	Pogostost klicev za namestitev		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C26	V preteklosti smo naredili tudi kakšno izjemo, a to je na škodo otrok.	Izjeme v preseganju normativa na škodo otroka		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C27	Meni se zdijo normativi že pri nas previsoki in so zaradi teh normativov tudi otroci oškodovani, enostavno jih je preveč ob premajhnem številu zaposlenih. Če je otrok še več in se naredi izjema, postane okolje ogrožajoče za otroke, ker je težko zagotavljati osnovno fizično	Mnenje o trenutni praksi		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	varnost, kaj šele kaj drugega.				
C28	Lansko leto je bilo tega kar nekaj, v preteklosti tudi, ampak lansko leto je še posebej izstopalo.	Preseganje normative KCO v določenem obdobju		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C29	Informacije običajno dobimo s strani centra, vendar so pogosto preveč skope in osnovne.	Delo strokovnih delavcev na centri za socialno delo	Neustrezne sistemske prakse pri ponovnih namestitvah	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C30	Rejniki preprosto nimajo dovolj moči, da bi se soočali z izzivi, ki jih prinašajo stiske otrok, izražene v vedenjskih in čustvenih težavah.	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C31	Izpostavljena je bila tudi nemoč rejnikov zaradi pritiskov s strani staršev nameščenih otrok, grožnj, obtoževanj, nenehnih sodnih postopkov in podobno.	Biološke družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C32	Potreben bi bil premik k družinam. Absolutno področje preventive,	Potreba po mobilnih službah		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C33	/okrepitev centrov za socialno delo, precejšnja številčna okrepitev centrov za socialno delo, povečanje števila strokovnjakov: socialnih delavcev,	Pomembnost krepitve centrov za socialno delo		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	psihologov, drugih profilov, pedagogov, socialnih pedagogov in tako naprej, ki bi se vključevali v sistem storitev že na samem terenu, ne samo v prostorih centra, ampak dejansko na področju ožjega in širšega socialnega okolja, naj bo to v tesnem sodelovanju s šolskim sistemom, nevladnimi organizacijami, da se dejansko, ko se naredi detekcija neke težave, res hitro pomaga, a ne pretirano vsiljivo				
C34	Glede na to, kako trenutno zadeve funkcionirajo, imajo centri precejšnjo vlogo in dvojno vlogo, nekega korenčka in palice, kar ni najboljše	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C35	Detekcija in vstop v družino bi bila res potrebna že zdaj.	Potreba po mobilnih službah		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C36	Dejstvo je, da na terenu, v centrih za socialno delo, teh kapacitet primanjkuje, in je tudi težko socialno delo graditi na centrih.	Pomembnost krepitve centrov za socialno delo		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C37	O tem znajo več povedati na enotah. Velikokrat samo gasijo požare.	Potreba po hitrejših odzivih		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C38	Tako da res tiste preventive je premalo, centri so premalo na terenu, pri družinah, in to je problem. Vedela sem, da moraš veliko svojega časa nameniti temu, program zahteva ogromno časa.	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C39	Ko sem bila jaz na centru za socialno delo, je bilo res ogromno zelo dragocenih sodelavcev med nevladniki, ogromno jih je, ker zaznavajo zadeve, sodelujejo s centri, opozarjajo, ampak se prepozno začne, ne zato ker človek ne bi hotel, ampak ker je včasih enostavno nemogoče določene stvari speljati.	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C40	Centrom sektor nalaga toliko nalog, da na tem področju zadeve šepajo, premalo je storitev, premalo vsega, marsikdaj se ponuja prepozno.	Pomembnost krepitve centrov za socialno delo		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C41	Dejstvo je, da so otroci nameščeni tu res zelo, zelo dolgo in da se v času njihove namestitve izmenja res veliko število otrok.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
C42	Velikokrat sem se spraševala, ali že pri vedenju opazimo, kako nameščanje vpliva na otroke, kaj ti majhni v svojih glavicah premlevajo, kaj se dogaja z njihovo	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	samopodobo, koliko se sprašujejo: "Sem jaz v redu? Očitno nisem v redu, ne?"				
C43	Pri otrocih se stiska pojavlja na različne načine, pri nekaterih tudi na precej destruktiven način, kar vodi v čustvene in vedenjske težave.	Vedenjske posledice		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C44	Nekateri o tem malo spregovorijo, odvisno od starosti, ampak dejstvo je, da prihaja do odklonov v čustvovanju in vedenju ob prihodu novih otrok in ob odhodih.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C45	Sama struktura ostalih otrok močno vpliva – zdaj govorim res na dolgi rok – tudi na odnos, ki ga vsak od nas zaposlenih vzpostavi z vsakim od otrok. Vidim, da kadar je veliko otrok, se pri tistih, ki so že dolgo nameščeni, odnos, ki sva ga vzpostavila, preoblikuje.	Odnos med zaposlenim in otrokom		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C46	Pogosto opažam, da so otroci, nič krivi, primorani večkrat soočati z nenadno zmanjšano pozornostjo, z nenadnim zmanjšanim odzivom na njihovo dejavnost, obnašanje in potrebe.	Odnos med zaposlenim in otrokom		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C47	To ima velik vpliv in si ne znam predstavljati, kakšno škodo to prinaša.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C48	Že v funkcionalni družini je prihod dojenčka težak za starejšega sorojenca, ker prinaša nove vloge, ki so lahko kaotične.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C49	Tukaj je lahko 12 otrok, poleg tega pa smo odrasli v nenehnem menjavanju, nismo vedno prisotni, odhajamo na dopuste, bolniške, okolje je slabo strukturirano in nepredvidljivo	Negotovo okolje		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C50	Da en malček toliko mesecev preživi v takem okolju, je res katastrofalno in ne vpliva dobro na otroke.	Negotovo okolje		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C51	Kar se tiče lulanja – pa se dogaja, da kdo začne ponovno lulati, ampak tega ni toliko. Največkrat gre v smer, da nekdo osvoji osebno toaletno higieno, ponavadi to rešimo in obdrži.	Vzpon in padec drugih vidikov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C52	Ne bi rekla, da je vse posledica samo dolgotrajne namestitve, ampak odkloni so pogostejši, in dlje kot so tukaj več je teh odklonov	Vzpon in padec drugih vidikov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C53	Poleg tega so otroci socialno izolirani – ne gre za predstavo, da se gremo nek eksperiment in ni ljudi okrog, ampak dejansko so socialno izolirani, odvzeta jim je izkustvena možnost v zunanjem socialnem okolju, obiskovalci so omejeni, praktično so vezani na to hišo.	Socialna izolacija otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C54	Gremo na kakšen sprehod, v kino, v Atlantis, ampak to je absolutno premalo za otroka.	Socialna izolacija otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C55	Dogaja se, da otrok, ki je pri nas že večkrat, ne ve, kaj je žemljica (pozna le določene vrste kruha), saj je izkustveno zelo prikrajšan zaradi pomanjkanja zunanjih dražljajev in socialnih izkušenj, ki bi jih morali pridobivati v ožjem in širšem socialnem okolju	Socialna izolacija otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C56	Ja, v bistvu je bilo kar nekaj otrok, nekaj naših malih uporabnikov, ki so bili zelo dolgo tukaj.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C57	Njihovo neprestano preverjanje in spraševanje, kdaj bom prišel, zakaj sem še vedno tukaj, zakaj ne jaz, zakaj vsi odidejo, zakaj pa jaz ne – otroci se med	Negotovo okolje		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	seboj primerjajo, kar je normalno.				
C58	Eden izmed fantkov, mi je posebej ostal v mislih. Pri njemu je to izstopalo, ker je videl toliko prihodov, toliko odhodov in tako naprej. Ne bom rekla, da se pri nas ni dobro počutil – saj se je – ampak je imel vsega dovolj, naveličan, premalo novih izkušenj, res preveč tega menjavanja. To je moje doživljanje, ampak res, prevečkrat je prišlo do odtegnitve pozornosti čez noč.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C59	Potem opažam tudi spremembe pri otrocih na čustvenem nivoju: marsikdaj čustven odmik. Tega je precej.	Čustvene posledice		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C60	Pa še en deček mi ostaja v spominu, ki je trpel pri nas že od vsega začetka, pa je bil strašno dolgo pri nas, in ne glede na naša prizadevanja, bom rekla, da je eden redkih otrok, ki se pri nas res ni dobro počutil. Res je bil dolgo časa pri nas. Slučajno sem bila nekaj časa po njegovem odhodu, v telefonskem kontaktu z	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	njegovo mamico, ker je prišlo do neke pomote pri telefonskih klicih, pa je povedala, da je tam zraven in ga je vprašala, če bi želel govoriti z mano. Imela sva dober odnos in še vedno nikakor ni želel. Zanj je bilo bivanje v Palčici res travmatično.				
C61	Kar se tiče navezanosti na nas, me je presenetilo, kako hitro se otroci sprostijo in spustijo odrasle osebe blizu sebe, ko sem prišla v KCO Palčica.	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C62	Ni treba, da gre za dolgo časovno obdobje, dejstvo pa je, da se na dolgi rok še bolj sprostijo, več upajo, bolj preizkušajo meje, izkušajo in preizkušajo neko varnost.	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C63	Ne vem, kako bi se izrazila – ti si rekla občutek navezanosti pri otrocih in njihova varnost. Pri nas poiščejo varnost že zelo hitro, lahko po treh tednih ali enem mesecu.	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C64	Tudi ko gre za dolgotrajne namestitve, otroci ob odhodu niso v nekem blaznem oklepanju, tudi po enem letu ne – otroka sicer stisneš, pa gre, ampak ni tistega občutka, da te ne bo zmogel spustiti.	Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C65	Meni se je samo enkrat zgodilo, da nisem mogla punčke od sebe odlepiti, res redko se zgodi hudo oklepanje	Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C66	Tukaj se prepleta to, kar sem prej omenila – verjetno bi bilo drugače, če bi šlo za majhno stanovanjsko skupino s štirimi ali petimi otroki in tremi ali štirimi konstantnimi osebami, kot pa tukaj, kjer se zadeve vlečejo za sabo na daljši rok.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C67	Otroci upajo povedati več, ne samo v smislu preizkušanja meja, ampak tudi zaupajo kakšno stvar ali upajo kaj vprašati– gre za stvar zaupanja.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C68	Ne gre vedno samo za negativne plati dolgotrajne namestitve; dolgotrajna namestitev lahko prinese tudi kakšen plus, na primer otroku, ki pride popolnoma neoborožen z določenimi veščinami, ki bi jih moral v določenih letih že imeti, pa ima možnost tukaj pridobiti in se malo adaptirati, potem pa lažje zdrsne v okolje rejniške družine.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C69	Ja fantič, ki je neprestano spraševal, zakaj je toliko časa tukaj, kdaj bo šel, in tako naprej. Po informacijah, ki jih imamo, je imel srečo in dobil podporno družinsko okolje. Rejnica se nam oglasi vsake toliko časa. Povedala je da je fant izrazil željo, da bi prišel sem na obisk. Ne glede na vse ostalo, se nas očitno spomni na lep način. Nek odnos je vendarle ostal – marsikateri otrok tukaj dobi izkušnje, ki jih nikdar v življenju ni, tudi pozitivne.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C70	Dolgotrajna oskrba je povezana z drugimi vidiki. Npr. nezmožnostjo oziroma pomanjkanjem pogojev za vzpostavitev stabilnega odnosa, ki bi otroku res ponudil dolgoročnejšo varnost. To je absolutno nekaj, kar se ponavlja;	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C71	da ne govorim o tem, da se vsi otroci nameščajo v rejniške družine, ko pride do odpovedi, pa se otroci ponovno vračajo. To je absolutno tisto, kar bode v oči, kar dejansko izstopa.	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C72	Sistem mora tehtno premisliti, kako zmanjšati možnost ponovne retravmatiizacije otrok	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C73	Otroke skušam začutiti, ne izenačiti, tudi v določenih zahtevah, ki jih postavim, se odzivati na njihove stiske toliko, kolikor jih zaznam	Prilagajanje odziva	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C74	– se pa absolutno premalo. Na momente postajam utrujena ali preveč ujeta v rutino, a se trudim, da določene izkušnje, ki jih do zdaj niso imeli ponujam postopoma in na neagresiven način.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C75	Pri otroku je res treba biti pozoren na verbalno komunikacijo, saj otrok sprva reagira predvsem na tak način. Pomembno je, da okolje pri nas deluje čim manj grozeče, čim bolj toplo, in da ima otrok, kljub vedenju, ki ni družbeno sprejemljivo, občutek sprejetosti.	Pomembnost oblikovanja toplega okolja in sprejemanja	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C76	Mislim, da je to pri vseh nas – ne smemo dajati občutka, da je otrok slab zaradi vedenja, ki ga uporablja. Pomembno je, da mu jasno pokažemo, da določeno vedenje ni sprejemljivo, a	Potek tolažbe	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	to storimo na ljubeč način, da ni ožigosan kot slab.				
C77	To je tisto, kar se moram neprestano opominjati, ker se mi marsikdaj zgodi, da ne reagiram dovolj jasno, da premalo postavljam meje.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C78	Ne glede na to, da imaš včasih vsega dovolj, moraš obvladati svoja čustva, da ne pride do tega, da zaradi otrokove čustvene in vedenjske stiske ne zmoreš ponuditi sprejetosti, čustvene bližine, objema, ljubezni, nežnosti.	Ponujanje varnosti, kljub osebnemu doživljanju	Odziv na otroka	Rezreavmatizacija	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C79	Meni se zdi bistveno, da pogledamo celostno, da se zavedamo, kaj vse ima otrok za sabo, in da znamo narediti tudi čustveni odmik ter vzpostaviti odnos s starši	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C80	Marsikdaj tega ne prepoznam	Težko prepoznavanje travmatičnih odzivov		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C81	Če pa prepoznam se moj odziv na otroka zagotovo spremeni odziv otroka, ali če se mi dozdeva, da bi lahko bilo vedenje posledica neke travme, absolutno pristopim z večjo	Prilagajanje odziva		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	mero potrpežljivosti.				
C82	Več kot je razumevanja vzrokov otrokove reakcije, lažje pristopim na čustveno racionalen način, ki je sprejemljiv za otroka in tudi zame	Prilagajanje odziva		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
C83	Pogosto moram razmišljati, kaj naj z otroki sploh počnem; včasih sploh ne vem, kaj jim še ponuditi, katere vsebine vključiti v vsakdan. S tem imam težave, moram reči.	Ponavljajoča se rutina		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
C84	Pravim, da je to predvsem zato, ker smo toliko zaprti in ker gre dejansko, kot sem rekla, za socialno izolacijo, pravzaprav za 24-urno bivanje tukaj v tej hiši, z omejenostjo na dva ali tri kilometre.	Povečanje socialne izolacije		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
C85	Marsikdaj zmanjkuje vsebin, ki bi jih našla, mogoče kakšnih novih izkušenj in podobno.	Ponavljajoča se rutina		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
C86	Pri otrocih na dolgi rok prihaja do naveličanosti, prenasičenosti z vsem tem okoljem in prometom, moram reči.	Ponavljajoča se rutina		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C87	Drugače pa so mi marsikdaj otroci vedno bolj pri srcu, a se sprašujem, kaj bo v njihovi prihodnosti.	Vedno večja navezanost na otroke		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
C88	Pravzaprav specifičnih teoretičnih znanj ne uporabljam. Zanašam se na tisto, kar sem dobila v času študija,	Znanje pridobljeno na fakulteti		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
C89	pa svoj notranji občutek in empatijo.	Lasten občutek za delo z otroci		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
C90	To je to, pa na koncepte, ki jim nekako skušamo slediti tekom let v okviru zaposlitve, neformalnih izobraževanj ali pa mogoče samo informacij, ki jih dobimo.	Znanja pridobljena preko dodatnih izobraževanj		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
C91	Danes se na fakulteti pogovarjate več npr. o temi varne navezanosti, ko sem sama študirala pogovora o tem ni bilo.	Primerjava pridobljenega znanja v preteklosti in danes		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
C92	Enostavno se zanašam na vse izkušnje, ki sem jih nabrala v okviru svoje zaposlitve, od prvega dne do danes.	Znanje pridobljeno na fakulteti		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
C93	Ja, absolutno.	Dolgotrajna institucionalizacija je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C94	Marsikdaj me res vleče v to smer, postavitve trditve: da včasih glede na sistemske možnosti in na to, kaj lahko država na sistemski ravni dejansko ponudi, bi bilo za kakšnega otroka manj škodljivo, če bi ostal v matični družini. Morda bi otrok tam utrpel manj škode kot v trenutni situaciji. Ne bom rekla, da je to že trditev. Ampak še malo, pa bom prišla do tega, da bom to tudi trdila.	Izbira manjšega zla		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
D1	Vsekakor odkar sodišče izdaja sklepe o namestitvi, takrat se začne podaljševati obdobje namestitve.	Dejavnik delovanja sodišč	Sodišča	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D2	Sodišča ne obravnavajo prioritetno otrok nameščenih v KCO in si vzamejo zelo veliko časa, da sprejmejo odločitve	Razlaga vpliva sodišča		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D3	Po mojem mnenju je druga težava neaktivno delovanje centrov, saj zelo pasivno pristopajo – ko enkrat oddajo otroke v KCO, imajo občutek, da so nalogo opravili.	Neaktivno delovanje CSD-jev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D4	Otroci niso v nevarnosti in v bistvu v narekovajih malo pozabijo nanje, ali pa sploh ne ukrepajo. Traja dokler se primer znova ne začne.	Neaktivno delovanje CSD-jev		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D5	V ozadju za dolgotrajnostjo nastanitev je tudi poreklo otrok oziroma njihova nacionalnost – žal ne bi smela vplivati	Vpliv porekla otroka		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D6	a se mi zdi, da določena nacionalnost ali poreklo odvrača rejniške družine.	Dejavnik porekla otroka	Dejavniki posameznika in okolja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D7	Poleg tega višja kot je starost otrok, težje jih namestijo,	Dejavnik starosti otrok	Dejavniki posameznika in okolja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D8	prav tako je težje najti družine za več otrok	Dejavnik števila sorojencev	Dejavniki posameznika in okolja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D9	Rejniške družine se težje najdejo, in vse to skupaj ustvarja začaran krog	Pomankanje rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D10	Še ena težava je, da se otroci vračajo nazaj iz rejniških družin, ko so že dolgo v novem okolju, potem pa se spet vrnejo k nam	Trend vračanja otrok iz rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D11	To se mi zdi največja negativna posledica za te otroke – boljše bi bilo, da bi bili ves čas pri nas, oziroma dlje časa pri nas, saj vračanje v prejšnje okolje ni dobro zanje	Posledice trenda vračanja otrok iz rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D12	Spet je odvisno od primera do primera.	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D13	Zdaj, ko gre za zapleten primer, otroci ostanejo bistveno dlje, npr. kadar so starši izjemno ogrožajoč dejavnik. To pomeni, da bodisi grozijo strokovnim delavcem na centru bodisi so grožnje celo usmerjene proti nam.	Dejavnik bioloških staršev na dolgotrajnost postopkov	Dejavniki posameznika in okolja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D14	Poleg tega centri v nekaterih regijah delujejo hitreje, vse postopke izpeljejo in po njihovih informacijah tudi zelo dobro sodelujejo s sodišči.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D15	Znano je, da se v Ljubljani vse ustavi, ampak ne vemo zakaj. Zanimiva je vzporednica s KCO Palčkom – pri njih otroci odhajajo izjemno hitro.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D16	Meni se zdi, da je vse spet povezano s primerom in centrom.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D17	Čeprav se lahko tukaj še toliko oglašamo in izpostavljamo, dolgotrajne namestitve niso v redu, pa tudi argumentiramo, zakaj ni v redu,	Spregledanost teme	Politični dejavniki	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	danes dejansko nihče ne posluša, vsi preberejo in potem spet izpustijo iz glave.				
D18	Ko ti ga pripeljejo in ti strokovni delavec reče, da je zdaj na varnem. Takrat veš, kaj to pomeni. Ko uporabi te besede, imaš občutek, da so ga dali v sistem in se zdaj z otrokom jim ni treba več ukvarjati.	Delo strokovnih delavcev	Okoljski dejavnik	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D19	Pri tujih državljanih je povsem različno – nekateri ostanejo zelo dolgo, drugi zelo kratek čas. Morda je odvisno tudi od ambasad, ki sodelujejo, in od tega, koliko varuhi človekovih pravic dosežejo v teh zadevah	Nacionalnost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D20	Zdi se mi, da ima otrok, ki je še v pleničkah, večjo možnost, da bo postopek hitreje izpeljan in da bo hitreje našel rejniško družino.	Starost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D21	Mogoče tudi centri pri mlajših otrocih hitreje ukrepajo kot pri starejših predšolskih otrocih	Starost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D22	Imeli smo tudi primere, ko so otroci prišli z bolezenskimi stanji, za katere si vedel, da bodo doživljenjska, in sem si mislila, da se bodo temu vsi rejniki izogibali,	Bolezensko stanje	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	pa so ti otroci šli zelo hitro naprej – zelo nelogično. To je velika odgovornost, da prevzameš otroka, ki ima poleg zgodovine še zdravstvene težave. Ampak tudi taki otroci se hitro premestijo.				
D23	Mogoče je poleg centrov največja predpostavka, da ostajajo dlje, tudi matična družina – koliko se vpleta, ali takoj najamejo odvetnike in gredo v bitke. Če je matična družina problematična, je to velik dejavnik, da bo otrok pri nas ostal dlje.	Družinske situacije	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D24	Otroci, ki so romskega porekla, ostajajo dlje v sistemu; tudi na centru to pravijo.	Velik pomen kulture	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D25	Ko vprašaš, zakaj ni rejniške družine za določene otroke, rečejo, da so to romski otroci, saj je populacija zelo nastrojena proti njim.	Starost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D26	Pri nas se vidi, da se tuji državljani načeloma hitreje vračajo v matične države	Nacionalnost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D27	kar je lahko tudi razlog zakaj jih rejniške družine ne želijo sprejeti. Verjamem, da je zaželeno iz strani rejnikov da so otroci pri njih dlje časa, še posebej če	Nacionalnost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	je njihov končni cilj posvojitev.				
D28	V zadnjem času zelo pogosto. V zadnjem letu smo bili skoraj ves čas pri zgornji meji kapacitet, torej imeli nameščenih enajst ali dvanajst otrok.	Preseganje normativa kriznega centra v določenem obdobju		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D29	Zdi se, da je vsako leto več otrok ogroženih, ki jih moramo sprejeti.	Stopnjevanje problema		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D30	Razlog za tem, so dolgotrajne namestitve, saj s tem zasedemo mesta drugim otrokom.	Zasedanje mest drugim otrokom zaradi dolgotrajnih namestitev		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D31	Ironično je, da je drug priznan center (Palček) konstantno manj zaseden.	Neenakost med KCO-jema, pri preseganju normativa		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D32	Zdaj, ne vem, mislim, da tudi KCO Palček nima razlage za tem. Verjetno strokovni delavci čakajo, da se sprostijo prostori, in zaradi lažjega dostopa do KCO Palčica raje pripeljejo otroke k nam, saj je vožnja lažja in starši lažje pridejo.	Neenakost med KCO-jema, pri preseganju normativa		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D33	To se mi zdi nesmiselno; ni treba prilagajati dela staršem, treba je delati v korist otrok, starši pa se bodo znašli po svoje.	Mnenje o trenutni praksi		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D34	Jaz sem že veliko let v Palčici.	Izkušnje v Palčici		Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D35	V preteklosti so bili razlogi za vračanjem otrok v Palčico drugačni od teh sedaj.	Primerjava vračanja otrok domov v preteklosti in sedanjosti	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D36	In sicer, včasih so otroke večinoma vračali otroke nazaj v matične družine, in če se je situacija spet poslabšala in smo otroke dobili nazaj. Jaz vem za tri primere, ki so to doživeli.	Biološke družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D37	Zdaj pa se pojavlja, da jih iz rejniških družin vračajo nazaj, ker pravijo, da večina otrok ni takšnih, kot smo jih mi predstavili in da otrok povzroča težave.	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D38	Ena punčka mi je ravno danes rekla, če bo šla v novo družino, pa sem ji rekla, da ja, ampak ne v tisto, kjer je že bila v rejništvu. Rekla je: "Saj obljubim, tam bom pridna, ker ne želim da bi me vrnili nazaj v Palčico« Ko sem jo vprašala kdo ji je povedal, da je	Primer posledic vračanja otroka v KCO Palčica	Primeri in posledice vračanja	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	karkoli naredila narobe, ter je zato nazaj je odvrnila, da rejnica. Očitno ji je povedala, da odhaja nazaj v KCO Palčica, ker je bila poredna.				
D39	Ena rejnica je poklicala policijo, da je punčka, ki je bila pri njej v rejništvu odšla nazaj k nam.	Primer vračanja otroka v KCO Palčica	Primeri in posledice vračanja	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D40	Ključna stvar je, da večina rejnikov verjame, da so ti otroci težavni, in jih zato vračajo nazaj.	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D41	Mislim, da rejniški sistem potrebuje prenovo, ko rejnik vrne otroka, bi mu morala biti funkcija rejnika odvzeta.	Potreba po prenovi rejniškega sistema	Neustrezne sistemske prakse pri ponovnih namestitvah	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D42	Tudi strokovni delavci včasih zelo nestrokovno povedo zgodbe, zakaj so otroci prišli nazaj v KCO.	Delo strokovnih delavcev na centri za socialno delo	Neustrezne sistemske prakse pri ponovnih namestitvah	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D43	Otroci, ki so nameščeni, bi morali biti v prvi vrsti deležni izjemne podpore, še posebej tisti, ki že izhajajo iz matičnih družin, ki so socialno, finančno ali kako drugače ogrožene.	Potreba po osredotočanju na otroke		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D44	Družinam je treba pomagati, ne glede na to, ali gre za nasilje, huda bolezenska stanja enega od staršev ali ekonomsko podhranjenost. Menim, da bi	Potreba po večji obravnavi družine		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	morali s temi družinami aktivno delati, že z otroki na ravni šolstva, saj so tam najhitreje opaženi, ali pa s strani zdravnikov.				
D45	Strokovni delavci, socialni pedagogi in drugi bi morali spremljati življenje teh družin in obveščati ostale institucije, da se nekaj dogaja.	Potreba po večjem sodelovanju		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
D46	Razmišljala sem o tej temi, ker sem zadnje čase opazila en problem: otroci tukaj nimajo normalnega otroštva, socialno so zelo izolirani.	Socialna izolacija otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D47	Klasično otrok gre z mamo v trgovino, k zdravniku, v lekarno, na izlete, kamorkoli, tukaj pa so vezani na to hišo in le občasno izstopajo iz nje.	Socialna izolacija otrok		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D48	Socialno in vedenjsko zaostajajo za svojo starostjo, živijo samo z omejenim številom odraslih in zanje so vsi odrasli, ki vstopijo v te prostore, super – ne morejo biti nevarni. Vse odrasle tukaj doživljajo kot »ta je pa top«, ker je že prišel v KCO. Do njih se obnašajo na enak način kot se obnašajo do nas, ki nas vidijo skoraj vsak dan.	Realnost otrok v kriznem centru Palčica		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D49	Dejstvo je, da otroci konstantno doživljajo negotovost, ko opazujejo druge otroke, ko prihajajo in odhajajo.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D50	Ko je besedna zveza "nova družina" za njih nekaj povsem normalnega, kar v resnici ni.	Realnost otrok v kriznem centru Palčica		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D51	Poleg tega so prišli sem med petnajst različnih zaposlenih, ker so to študenti, prostovoljci, mi zaposleni in vsak od nas ima malo drugačen pristop	Negotovo okolje		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D52	. Otrok je zmeden, podivjan, se afna.	Negotovo okolje		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D53	Meje, ki jih postavljamo otroku predstavljajo varnost in varnost, ki naj bi jo predstavljali odrasli, se spreminja z vsakim izmed nas	Negotovo okolje		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D54	Sami otroci ne znajo ubesediti, koliko jim je v resnici grozno.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D55	V sobi se jim lahko zamenja deset otrok..	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D56	Oni imajo ves čas, kratkotrajna prijateljstva, ki so zelo intenzivna, ker so 24 ur skupaj	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D57	Ves čas doživljajo občutek izgube, kar jim mora biti grozno	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D58	Poleg tega zamujajo izkušnje, ki jih drugi otroci pridobijo v vsakdanjem življenju.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D59	Lahko se še tako trudimo, tudi na te načine, da jih učimo pisati, risati, ne vem, otrok pri tej starosti bi doma že v kuhinji pomagali, perilo bi lahko zlagal.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D60	Tukaj se pa glede na število otrok to ne da, ker se ne moreš toliko posvetiti enemu, ko pa so zraven še štiri, s celo skupino pa ne moraš.	Odnos med zaposlenim in otrokom		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D61	Saj se trudiš, ampak, izgubljajo na osnovni izobrazbi.	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D62	Palčica predstavlja varno okolje, ampak na koncu ugotoviš da je to, to. Na ostalih področjih pa otroci izgubljajo	Varnost KCO, kot edini pozitivni vidik		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D63	Do tega, da smo šele zdaj veliko bolj intenzivno začeli hoditi k raznim specialistom – pedagogom, psihologom, logopedom, v razvojne ambulante.	Dodatno obiskovanje specialistov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D64	. – v preteklosti tega sploh ni bilo. Zdaj, ko so otroci toliko časa pri nas, smo morali začeti s tem	Primerjava sodobnega vidika dela s preteklostjo		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D65	Ker na primer pri šestih letih govorijo tako nerazločno, da jim desetkrat rečeš, naj ponovijo, pa ne gre, ali pa ima še vedno težave z izgovorjavo.	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D66	Ena izmed deklic pri šestih letih, ponoči lula v posteljo, pa jo poskušamo odvaditi, da ne, pa gre v šolo in še vedno lula, ampak na koncu sploh ne veš, kaj vse je v ozadju.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D67	Prejšnji teden oziroma vsaj vsakih deset dni je šlo pet otrok . Po mojem mnenju je to res veliko. Otroci sami pravijo, da ni več nikogar.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D68	Ko pride kdo nov, so ta prijateljstva sicer kratkotrajna, a zelo intenzivna, in se mi zdi, da otroke zelo prizadene, ko otroci odidejo, oni pa ostanejo.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D69	Imam v mislih fanta, ki je imel na začetku zelo močne izbruhe agresije, ko je prišel k nam, potem pa se je to umirilo. Zelo dolgo časa je bil pri nas in zdi se mi, da vse, kar sva govorila, so vse njegove stiske močno vplivale na njegove izbruhe, ki so bili na začetku desetkrat močnejši, potem pa so postali drugačni, manj intenzivni. Mislim, da je vse skupaj psihološko.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D70	Poleg tega imamo trenutno v Palčici deklico. Tu je že skoraj dve leti. Njena mama, pride in gre vsakih nekaj mesecev, pojavi se za eno uro, in deklica na njen prihod močno reagira. Prekratkim so jo obiskali tudi njeni bratje in smo ugotovili, da se deklica ne spomni več njihovih imen.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D71	Iz Palčice bo deklica poslana naprej v institucijo in zanjo mi je zelo žal	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D72	Je zelo pametna, lahko bi dosegla zelo veliko. Če otrokom damo kakšne vaje, bo vedno rešila zelo dobro, zagreta je za učenje, uganke bo vedno rešila prva. Ampak pri psihološkem testu pred vstopom v	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	šolo, je bila ocenjena, da spada v poseben program...				
D73	Mislim, da je bilo na dan ocenjevanja ponovno samo preveč sprememb in je zmrznila	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D74	To se lahko zgodi že otrokom, ki prihajajo iz varnih družinskih okolji, kaj šele našim otrokom, ki so že od samega začetka izpostavljeni negativnim faktorjem, stresu in travmi.	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D75	Tako, da zdaj menijo da je njeno razumevanje slabo, kljub temu da pri nas vedno prva reši vse uganke	Razvojni in kognitivni zaostanek		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D76	Otroci imajo svoje starše vedno radi, ne glede na to, v kakšnih situacijah in okolju so odraščali.	Konstantna navezanost otrok na starše		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D77	Mislim, pa da je opazna razlika med tem kako nas doživljajo otroci, ki imajo s starši redne stike in otroci, ki teh stikov nimajo. Otroci, ki imajo redne stike z nami ne razvijejo tako pristnega odnosa, kot tisti, ki imajo stike s starši, sploh če ti stiki niso pod nadzorom.	Stiske zaradi navezanosti na starša		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D78	Dejstvo je da velikokrat starši otroku govorijo stvari s katerimi slabo vplivajo na otroka: »da oni sami (starši) niso nič krivi, nalagajo jim brezvezne prepovedi, da ne smejo povedati, da ne smejo narediti tega ali onega«	Stiske zaradi navezanosti na starša		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D79	in se mi zdi, da se otrok avtomatsko zapre. On nas običajno čuti varnost, ter se sprosti, do določene točke, vendar nikoli ni popolnoma sproščen, in vedno se bo postavil na stran starša.	Stiske zaradi navezanosti na starša		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D80	Poleg tega stiki le nekaterih izmed otrok, zelo vplivajo na odnose med otroci.	Navezanost otrok med seboj		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D81	Tisti, ki nimajo stikov se počutijo pozabljene.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D82	Posledično postanejo jezni na otroke, ki imajo stike.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D83	Zdi se mi, da imajo potem skrhane odnose, kakšne tri dni po stiku, ko je še vse bolj napeto, se več kregajo, drug drugemu mečejo pod nos, tožarijo se med sabo. Po nekaj dneh to	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	mine in potem spet pridejo bolj prijateljski odnosi				
D84	Problem je da se ta krog ponovi z vsakim stikom. Čim ko slišijo besedo »stik" ali »obisk«, morajo najprej ugotoviti, kdo izmed njih ima obisk, potem pa se spet začne ena pasivna agresija.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D85	Ne delajo tega zanalašč, hudo jim je ker bi želeli da so oni tisti, ki dobijo pozornost, ki niso pozabljeni, ki dobijo darila.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D86	Ker smo mi z njimi ves čas se mogoče na nekoga celo preveč navežejo,	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D87	kar po mojem ni zdravo, ker bodo nekoč vseeno le odšli iz Palčice in odnos z nami bo v celoti prekinjen.	Prekinitev navezanosti na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D88	Še nam je hudo ob odhodih.	Navezanost zaposlenih na otroke		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D89	Veš čas skrbiš za njih, voziš otroka k zdravniku, se smejiš z njim, si njegova varna oseba ko joka, ne vem, res so zaposlene tu kot njihove	Navezanost zaposlenih na otroke		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	nadomestne mame.				
D90	Enkrat se mi je ena punčka usidrala v misli. Ne vem, zakaj, ampak zdela se mi je krasna. Bila je posledica umetne oploditve in k nam naj bi prišla zaradi zanemarjanja.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D91	Takrat sem imela težavo ostati profesionalna in sem preveč čustveno odreagirala. Ne bi smela, ampak počutila sem se kot da jo moram zaščititi.	Prestopanje profesionalne meje		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D92	Zdi se mi, da je za otroka največja travma, ko ga pripeljejo strokovne delavke, potem pa teh strokovnih delavk ne vidijo devet mesecev, preden se ponpovno prrikažejo, ko so otroci nameščeni v rejništvo.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D93	Ne predstavljam si, da lahko ta vizualni efekt dobro vpliva na otroka, ker je povezan z eno slabo stvarjo oz. travmatično izkušnjo.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D94	Poleg tega menim da stik s starši ni vedno dober za otroka.	Retravmatizacija zaradi stikov	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D95	Jaz mislim, da če je 90% možnost da se bo otrok vrnil domov, sem za stike, v ostalih primerih pa ne.	Retravmatizacija zaradi stikov	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D96	Vsakič ko imajo otroci stike spomini udarijo nazaj – negativni in pozitivni. Otroci doživljajo stiske, jokajo, ko odhajajo, ne vsi, ampak nekateri, in tudi vedenjsko postanejo drugačni za nekaj časa – ali so bolj umirjeni ali apatični. To je pomemben faktor.	Retravmatizacija zaradi stikov	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D97	Pogovorim se z njimi, če so dovolj stari, poskušam ustvariti občutek, da bo vse v redu,	Pogovor z otrokom	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D98	vendar nimam veliko vpliva na te stvari. Lahko opozarjamo na probleme in se pogovarjamo, če drugi ne upoštevajo ne pomaga.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D99	Jaz lahko opozorim, da ena punčka vsak vikend odhaja domov, družini, kljub temu, da je bila družini odvzeta in da bo skoraj zagotovo šla v rejništvo.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D100	Lahko izpostavljamo probleme in njihov vpliva na otroka, ampak ostale strokovne službe se ne strinjajo z nami.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D101	Kaj lahko naredimo? Mislim, da je prav, da opozarjamo, ampak zdi se da nimamo nobenega vpliva, kljub temu da otroke poznamo najbolje.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D102	Včasih je travma tudi, ko pride nov otrok in takrat se tudi obnašanje spremeni.	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D103	Ali pa ko imajo stik s starši.	Retravmatizacija zaradi stikov	Doživljanje otroka	Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D104	Takrat si na otroka bolj pozoren in moraš na otrokovo vedenje gledati drugače. Otrok potrebuje osebe, ki ga objamejo, se z njim večkrat pogovarjajo o teh temah, nekoliko bolj blago izpeljejo vse skupaj.	Prilagajanje odziva		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
D105	Na primer: Zadnjič bi morali dve deklici imeti stik, ki je na koncu v zadnjem trenutku odpadel. Obe sta jokali zelo veliko in ena od njiju je imela izpade. Takrat jo jaz zagotovo ne bom kaznovala. Pogovorila sem se z njo in ji ponavljala, da to kar se ji je zgodilo, ni bilo prav in da ona ni nič kriva. To, da jim govorimo, da niso krivi, je zelo pomembno.	Primer prilagajanja odziva		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D106	Več ljudi je začelo od nas zahtevati več stvari.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
D107	Na začetku je bilo pomembno le varno okolje in da so preskrbljene osnovne higienske potrebe, torej da imajo za jest, da so umiti in nahranjeni. To je bila prioriteta, vzgoja pa na začetku ni bila v ospredju, saj nismo imeli namena vzgajati otroke. Tega smo se držali kar nekaj časa.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
D108	Zdaj pa moraš vzgajati. Predolgo so tu, da jih ne. Postajamo bolj odgovorni, da otroci odrastejo v zdrave odgovorne osebe.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
D109	Vozimo jih k različnim specialistom, izpolnjujemo dokumentacijo, izvajamo z njimi stvari, ki bi jih sicer izvajala mama ali oče. Z otroci praznujemo rojstne dneve, novo leto, prvič gremo z njimi v šolo, smo zobne miške.	Prevzemanje vloge starša ob dolgotrajnosti bivanja otrok		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
D110	Sliši se zelo lepo, ampak to bi morali otroci doživljati v varnem okolju, kjer so lahko navezani le na eno ali dve osebi.	Prevzemanje vloge starša ob dolgotrajnosti bivanja otrok		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D111	Zdaj smo tukaj res deklice za vse, vse moramo delati, kot da bi imeli svoje otroke. Rešuješ teste zanje, greš z njimi na ocenjevanje za vstop v šolo, k zdravniku, v razvojno ambulanto, iščeš zdravila zanje, delaš vaje z njimi. Počutiš se odgovornega, da jih nekaj naučiš, da jim nekaj daš.	Prevzemanje vloge starša ob dolgotrajnosti bivanja otrok		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
D112	Sama sem izobražena iz popolnoma druge smeri, in sem po naključju prišla v Palčico skoraj 20 let nazaj.	Izkušnje		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
D113	Tako da znanje pridobivam predvsem iz strani sodelavcev in supervizije ter prakse.	Znanje pridobljeno iz strani drugih zaposlenih		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
D114	Mislim, da je za delo tu pomemben občutek in širše znanje. Mislim, da znam postavljati meje, hkrati, pa sem do otrok zelo ljubeča.	Lasten občutek za delo z otroci		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
D115	Ne strinjam se v celoti s to trditvijo.	Zanemarjanje zaradi pomankanja kognitivne stimulacije, ampak ne navezanosti		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
D116	Mislim, da je dolgotrajna institucionalizacija je oblika zanemarjanja, ker manjka kognitivne stimulacije, ampak menim, da ne manjka čustvene. Otroci čutijo zelo	Zanemarjanje zaradi pomankanja kognitivne stimulacije, ampak ne navezanosti		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	veliko čustvene navezanosti - na nove otroke, na zaposlene, vendar jo morajo hitro odrezati.				
D117	Ampak dolgotrajna institucionalizacija je vsekakor lahko oblika nasilja.	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
D118	Verjetno ne na enakem nivoju, kot ga otroci doživijo v matični družini, ampak še vedno je.	Izbira manjšega zla		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
D119	Otroci ne doživljajo potrebne kognitivne stimulacije. Tukaj živijo v popolnem okolju, gledajo televizijo, se igrajo, nimajo obveznosti. Starejši izmed naših otrok v bi družinah imeli priložnost izkusiti že marsikaj.	Oblike zanemarjanja otroka v instituciji		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
D120	Ob izpolnjevanju obrasca pred vstopom v šolo za eno izmed deklic, sem morala skoraj za vsako izmed stvari obkrožiti, da ne morem oceniti npr. ali bi deklica znala sama avtobus? Bi se znala pravilno oglasiti na telefon? Bi znala poklicati? Bi znala prižgati televizijo?	Oblike zanemarjanja otroka v instituciji		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D121	Osnovnih stvari ne znajo narediti, ker jih je preveč, da bi mi lahko to jih naučili, in njihovo okolje je preveč omejeno. To so dolgotrajni primakljaji.	Oblike zanemarjanja otroka v instituciji		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
D122	Otroci, ki odidejo naprej v rejniške družine jih še nadomestijo, otroci, ki odidejo naprej v druge institucije jih ne.	Oblike zanemarjanja otroka v instituciji		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
E1	Jaz v Palčici delam tri leta, pet oz. šest če štejem skupaj s prostovoljstvom,	Izkušnje v Palčici			Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E2	tako da težko govorim o tem kako je bilo preden so se bivanja otrok v KCO-jih začela podaljševati.	Izkušnje v Palčici			Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E3	Mislim pa, da se vse težje najdejo rejniške družine.	Pomankanje rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E4	Poleg tega je na podaljšanje bivanja vplival tudi družinski zakonik	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E5	saj se zdaj čaka se še na odločitev sodišča in se postopki daljšajo	Povezava delovanja sodišč z dolgotrajnostjo postopkov	Sodišča	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E6	Opazno je, da otroci iz drugih območij Slovenije, odhajajo iz Palčice hitreje kot otroci iz Ljubljane.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E7	Ne vem, ne morem reči, da bi lahko bilo to razvidno.	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E8	Včasih pričakuješ, da bodo otrok ostal zelo dolgo npr. romčki, preden zanje najdejo rejniško družino.	Predvidevanje ob namestitvi	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E9	Ampak tudi to ne drži vedno, nekateri CSD-ji, znajo zelo hitro najti rejniške družine.	Pomen krajevne pristojnosti	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E10	Tako da ne, mislim da ne moraš vedeti v naprej.	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E11	Ne, pomoje ne	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E12	V zadnjem času zelo. Letos je to kar trajalo, mi smo bili zdaj kar nekaj časa polni,	Preseganje normativa KCO v določenem obdobju		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E13	tako da je bilo kar nekaj preusmeritev v Maribor.	Preusmeritve zaradi preseganja normativa kriznega centra		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E14	Ko sem tu začela delati kot prostovoljka, Palčka v Mariboru sploh še ni bilo, sicer nisem še bila zaposlena tu, ampak ne vem še so jih ravno toliko zavračal.	Stopnjevanje problema		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E15	Ko rejniki podajo odpoved.	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E16	Ne vem, ali je imel otrok kakšno težavo, morda zato, ker ne obvladajo situacije.	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E17	Težko je, če so biološki starši vključeni; zdi se, da v primerih, ko je razlog povezan s starši, pride do odpovedi že zgodaj.	Biološke družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E18	Seveda, mislim, da bi bilo potrebno delo s starši.	Potreba po večji obravnavi družine		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E19	Jaz sem včasih delala v vrtcu in sem opazila, da ni bilo vedno takoj sporočeno naprej, ko je bil opažen problem.	Potreba po hitrejših odzivih		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E20	Vzgojitelji razmišljajo o tem kako so starši samo pod stresom in nočejo prijaviti.	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E21	Posledično družina ne dobi pravočasno podpore.	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E22	Ne vem če je to povsod, ampak so okoliščine pri katerih se to zagotovo dogaja	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E23	Poleg tega mislim, da bi moralo biti več pomoči na domu	Potreba po mobilnih službah		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E24	Imamo veliko aktivnosti pri katerih morajo starši prideti do določene organizacije, šole itd. Na primer veliko vrtcev in šol organizira šolo za starše, ampak tja običajno ne hodijo tisti, ki bi jim to najbolj koristilo.	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
E25	Zdi se mi, da otroci ko pridejo k nam potrebujejo malo časa da se navadijo in nato zelo intenzivno napredujejo. Otroci zacvetijo, napredujejo, odvadijo se plenic, napredujejo v govoru itd. Vidi se da smo spodbudno okolje.	Potek napredka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E26	Dlje časa kot so tu, bolj začne to upadati in slabše je za njih.	Potek napredka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E27	To se še posebej pozna, ko otroci ponovno vrnejo v KCO.	Potek napredka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E28	Ja, deklici, ki sta trenutno še v Palčici in sta tu skoraj dve leti. Obe sta bili v KCO zelo dolgo preden sta odšli v rejniški družini, ter sta bili vrnjeni nazaj v Palčico. Ena po pol leta, ena pa po samo nekaj tednih. Obe odhajata naprej v institucije. Vsaka v svojo. Kar groza me je ko razmišljam o njuni prihodnosti in ne vidim niti ene pozitivne stvari. Ne vem kako lahko tako majhni otroci prenesejo vse to.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E29	Kar se nas tiče, mislim, da nas tisti, ki so tu dolgo časa poznajo zelo zelo dobro in zelo znajo že vrteti okoli prsta.	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E30	Vedo kako se lahko obnašajo okoli tebe in kako pri meni in čisto vsaki izmed nas.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E31	Med seboj so si kot bratje in sestre.	Navezanost otrok med seboj		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E32	Zelo se navežejo drug na drugega in odhodi in prihodi, morajo biti težki zanje.	Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E33	Glede staršev, pa nimam občutka da dolgotrajnost karkoli vpliva.	Konstantna navezanost otrok na starše		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E34	Res se vidi kako otroci do svojih staršev čutijo brezpogojno ljubezen.	Konstantna navezanost otrok na starše		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E35	Če bi kateregakoli od teh otrok vprašali, ali bi šel nazaj domov, bi vsi rekli da, ne glede na razloge ki so jih pripeljali sem	Zaželen odhod domov		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E36	Ja, fantek, ki je trenutno nameščen v rejniški družini, ampak je bil tu skoraj leto. Obiskov z biološkimi starši je imel v tem času zelo, zelo malo. Kljub temu ni nehal spraševati po njih.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E37	Mislim, da so postopki znotraj strokovnih centrov za Mlade, ko morajo mladi sami sodelovati na sodišču, kar je za njih travmatično	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E38	Tega je tu manj, ampak obstajajo situacije, ko imajo otroci pogovore z zastopniki, kriminalisti, obisk hiše za otroke in podobno, ki zagotovo vplivajo na njih.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E39	Stisko poskušam zmanjšati, tako da se pogovorim z otrokom o situaciji.	Pogovor z otrokom	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E40	Ga pripravim, na to kdo bo prišel in mu odgovorim na vprašanja.	Pogovor z otrokom	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E41	Pomembno je da je v takih situacijah z otrokom nekdo, ki ga otrok pozna, mu zaupa in se ob njem počuti varno.	Odnos do otroka	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E42	To ali je vedenje posledica travme, lahko predvidevamo glede na okoliščine npr. če je otrok pred kratkim imel stik, in ker ponavadi poznamo razloge za njegovim prihodom. Da se predvidevati	Prepoznavanje travme, glede na okoliščine		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E43	Moje odziv na otroka se spremeni.	Prilagajanje odziva		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E44	Npr. imamo deklico, ki vsak vikend odhaja domov. Ko pride nazaj in se vede na nezaželen način, jo je treba predvsem potolažiti. Če se pa otroci, samo jambrajo, ker še ne želijo spat, pa reagiraš drugače in postaviš mejo, kjer je to bolje ter potrebno za njihovo zdravje.	Primer vedenja zaposlenega		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
E45	Odkar sem jaz tu, so vsi otroci tu dolgotrajno. Tako da o tem kako se je vloga spremenila govorim težko.	Izkušnje omejene na dolgotrajno bivanje otrok		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
E46	Ampak sodelavec, je včasih govoril, da mi teh otrok ne vzgajamo. Tu smo le da zagotavljamo varnost in skrbimo za njihove potrebe.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
E47	Mislim, da to ne drži več. Tu so otroci predolgo, da jih ne bi več vzgajali.	Prevzemanje vloge starša ob dolgotrajnosti bivanja otrok		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
E48	Razumem idejo tega, da otrok npr. ne odvajaš od plenic, ali dude, če je ta otrok tu le 14 dni. Ampak ko je tu eno leta si tega ne moremo več privoščiti	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
E49	Ne vem, kaj bi lahko naštevala glede teoretične podalge. Uporabljam znanja pridobljena na vzgojiteljski smeri – tako glede razvojne	Znanje vzgojiteljske srednje šole		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	psihologije, kot tudi pedagogike.				
E50	Poleg tega sem se to znanje trudila dopolniti z izobraževanji glede travme.	Znanja pridobljena preko dodatnih izobraževanj			Vloga kriznega centra Plačica
E51	Vendar poleg tega pomembno uporabiti splošno znanje in pamet o svetu in delu z otroci.	Lasten občutek za delo z otroci			Vloga kriznega centra Plačica
E52	Ja zagotovo	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
E53	Otrok se ne more na nas navezati na enak način, kot bi se moral na starše ali rejnike. Preveč je menjavanja zaposlenih, prostovoljcev, študentov	Oblike zanemarjanja otroka v instituciji		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
E54	Od začetka napredujejo potem pa se opazi kako zelo dolgotrajno bivanje vpliva na njihov razvoj.	Oblike zanemarjanja otroka v instituciji		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
F1	V prvi vrsti, mislim, da pomankanje rejnikov.	Pomankanje rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F2	Ampak ne samo to, ampak tudi zahteve rejnikov glede otrok so visoke. Odpovedi rejnikov so vse pogostejše. Po eni strani to razumem, saj se moraš z otrokom povezati. Ampak zahteve so visoke.	Trend vračanja otrok iz rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F3	Drug dejavnik ki bi ga še izpostavila je premajhen pritisk ki ga palčica izvaja nad CSD-jem.	Premajhen pritisk iz strani KCO Palčica na CSD-je	Dejavniki kriznega centra Palčica	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F4	Mislim, da bi tukaj lahko bilo poslanih veliko urgenc. Čim, ko pride do neodzivnosti se s urgencami lahko opomni, na roke. Na CSD-ju se ves čas pošiljajo urgence. Palčica je CSD. To se je potrebno zavedati.	Premajhen pritisk iz strani KCO Palčica na CSD-je	Dejavniki kriznega centra Palčica	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F5	Poleg tega je vplival tudi družinski zakonik..	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F6	Postopki so se podaljšali zaradi funkcije, ki jo ima sodišče	Dejavnik delovanja sodišč	Sodišča	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F7	Kot strokovni delavci tja pošiljamo mnenja, vendar ne sprejemamo odločitev. V bolj zapletenih situacijah so vpleteni tudi sodni izvedenci, zato se	Izkušnje strokovnih delavcev na CSD-ju	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	postopki zelo podaljšajo.				
F8	Menim, da ima med vsemi naštetimi dejavniki največji vpliv družinski zakonik.	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F9	Poleg tega vpliva tudi pomanjkanje kadra na CSD-jih	Pomankanje kadra	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F10	Pred leti je bila to najbolj zaželena služba, ki jo je bilo zelo težko dobiti.	Pretekla izkušnja zaposlenih	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F11	Danes pa se kot magistrirani socialni delavec lahko prijaviš na vsak CSD in izbiraš med številnimi centri.	Izkušnje strokovnih delavcev na CSD-ju	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F12	Posledično prihaja do fluktuacije. Veliko ljudi je zaposlenih na centru le nekaj mesecev, nato odidejo. Postopki pa čakajo	Fluktuacija zaposlenih	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F13	Morda nimam najboljšega vpogleda v to in sem morda nekoliko preveč kritična, vendar menim, da prihaja do razlik med strokovnimi delavci.	Neenakost zaradi dela strokovnih delavcev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F14	Nekateri svoje delo opravljajo bolj strokovno, so bolj ažurni, se povezujejo z rejniki itd. Na drugih centrih so morda nove zaposlene, ki ne vedo povsem, kaj bi naredile. To je ena sistemska razlika.	Neenakost zaradi dela strokovnih delavcev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F15	Nesistemska razlika pa je, da je veliko lažje najti rejnika za otroka, ki ima nekoliko več »prtljage«, kot za otroka, ki je nima.	Neenakost glede na okoliščine otroka	Dejavniki posameznika in okolja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F16	Tako da to dvoje. Ne moreš enega brez drugega.	Neenakost zaradi prepleta dejavnikov		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F17	Ja, ja. Žalostno, ampak ja.	Predvidevanje ob namestitvi	Preplet dejavnikov	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F18	Ko v Palčico dobiš novorojenčka, veš, da bo šel zelo hitro. Sama temu pravim kot tople žemljice.	Vpliv starosti na zaželenost otroka		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F19	Rejniki se pogosto odločajo za rejništvo, ker želijo nadomestiti pomanjkanje;	Razlogi za opravljanjem rejništva		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F20	odločajo se za čim mlajše otroke, ne želijo vzgajati otrok s travmami. To si želijo. Starejši kot je otrok, težje gre. Starost je prvi	Vpliv travma na zaželenost otroka		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	dejavnik, ki zelo vpliva.				
F21	Drugi dejavnik, ki zelo vpliva, so starši. Starši, ki so zelo nastrojeni in destruktivni, kjer je jasno, da bo sodelovanje zahtevno.	Vpliv bioloških staršev		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F22	In tam sem si rekla, ko bo rejnik imel enkrat ali dvakrat stik, ki ne bo šel v redu, ali pa mu bo biološki starš hodil na vrata, bo rejnikom težko.	Predvidevanje vpliva bioloških staršev		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F23	In tudi rejnike je treba razumeti v tem primeru.	Potrebno razumevanje za rejnike		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F24	Tako da pripravljenost staršev na sodelovanje. To se takoj vidi, kako velik je problem.	Vpliv pripravljenosti bioloških staršev na sodelovanje		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F25	Kaj drugega pa ne vem, če je tako zelo enoznačno.	Težko predvidevanje drugih dejavnikov		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F26	Mogoče kakšni tujci zaradi same birokracije – papirjev.	Nacionalnost		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F27	Neko zmotno mišljenje je, da bodo v Palčici Romi dolgo ostali. To izhaja iz predsodka, ki ne temelji na ničemer	Napačno predvidevanje vpliva romskega porekla		Sistemske in strukturne razlike med primeri	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F28	Mislim, ne morem reči, da ne vpliva.	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F29	Ampak romska skupnost nima tako velikega vpliva.	Majhen pomen kulture	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F30	Odvisno je, ali imajo rejniki predsodke. Če imajo težave sodelovati z romsko skupnostjo.	Starost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F31	Ampak po mojih izkušnjah večina nima, ker so otroci zlati. Imajo karakter. Zelo hitro odidejo, ker se hitro povežejo z ljudmi. So zelo odprti	Otrokova osebnost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F32	Ne želim se omejiti samo na romsko populacijo. Mislim, da vpliva.	Kompleksne okoliščine	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F 33	Rejniki želijo otroke, ki imajo čim manj izkušenj s travmo in čim manj ponotranjenih vzorcev ter več zametkov zdravih temeljev, ker je potem sodelovanje lažje. Tako da, ko vzamemo družino,	Travmatske izkušene otroka	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	kjer se da nekaj narediti, kjer ne govorimo o nekaterih ponotranjenih okolijskih vzorcih, je lažje.				
F34	V Plačici imamo tudi tujce, trenutno otroke iz Ukrajine in Romunije	Nacionalnost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F35	Okolje, kjer so otroci odrasli, vpliva na socializacijo.	Socializacija	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F36	in rejnike določene stvari zelo hitro odbijajo	Rejniške družine	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F37	Po mojih izkušnjah ne tako zelo pogosto	Redko preseganje kapacitet KCO Palčice		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F38	Imeli smo situacije, kjer je bilo dvanajst otrok,	Polne kapacitete		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F39	kar je bil večji problem pred ustanovitvijo Palčka. Takrat je bil to večji problem.	Manjšanje problematike po ustanovitvi KCO Palček		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F40	Že smo presegli kapacitete in sprejeli otroke nad 7 let. To se v resnici zgodi kar pogosto.	Izjeme v preseganju normative na škodo otroka		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F41	Ampak odkar je Palček, je tega manj	Manjšanje problematike po ustanovitvi KCO Palček		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F42	Vseeno je Palček relativno prazen – ima več prostih mest kot Palčica,	Neenakost med KCO-jema, pri preseganju normativa		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F43	tako da se otroke lahko napoti tudi tja.	Preusmeritve zaradi preseganja normativa KCO		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F44	Ali to zares naredijo ali raje čakajo, da se sprosti mesto v Palčici, ne vem. Ampak se tudi zgodi.	Preusmeritve zaradi preseganja normativa KCO		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F45	Popravševalja po KCO-ju je v resnici veliko.	Pogostost klicev za namestitev		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F46	Presenetljivo velik odstotek se vrne.	Pogostost vračanja otrok v KCO Palčica	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F47	V mojih treh letih je bilo povratnikov za prešteti na prste ene roke.	Pogostost vračanja otrok v KCO Palčica	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F48	Nekdo, ki je v Palčici več let, lahko bolj konkretno odgovori, a pri nas na prste ene roke	Pogostost vračanja otrok v KCO Palčica	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F49	Verjetno je odvisno od interpretacije, ampak meni osebno se že eden zdi preveč. Pet je pa že katastrofa	Pogostost vračanja otrok v KCO Palčica	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F50	Razlogi za vrnitev so bile odpovedi rejnikov	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F51	Bil je tudi primer, ko je otrok šel v matično družino in se vrnil	Biološke družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F52	Ampak odpovedi rejnikov je tudi veliko.	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F53	Delo s starši. To bi desetkrat poudarila	Potreba po delu s biološkimi starši		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F54	Je težko, vendar menim, da se pogosto osredotočamo le na korist otrok.	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F55	Ne da korist otrok ni potrebna – je. Otroka je treba umakniti iz ogrožujočega okolja	Potreba po osredotočanju na otroke		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F56	Ampak preden pride do odvzema, je primarno delo s starši. Velikokrat starši zavračajo pomoč, ker nimajo orodij. Starše je treba opolnomočiti.	Potreba po delu s biološkimi starši		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F57	Strokovni delavci morajo biti dovolj usposobljeni za to.	Pomembnost krepitve centrov za socialno delo		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F58	Odvzem mora biti res zadnja možnost.	Poudarek prednostnih alternativ		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F59	Po mojih izkušnjah v Palčici se je že zgodilo, da so najprej izvedli odvzem in nato omejili starševsko skrb. To se ne sme dogajati. Izčrpati je treba vse ukrepe pred odvzemom.	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F60	Otroku je že sam odvzem travmatičen – ena najhujših oblik travme. Zato je treba biti previden. Potrebno je storiti	Pomembna senzitivnost strokovnih delavcev		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	vse, da do odvzema ne pride.				
F61	Je zahtevno delo, ampak če je prezahtevno, ga raje ne opravljaj. Za delo je potrebna velika mera občutljivosti in delo s starši.	Pomembna senzitivnost strokovnih delavcev		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
F62	Dolgotrajna namestitev pomeni dolgotrajno bivanje v okolju, kjer otrok nima priložnosti za razvoj odnosov. Nima možnosti za preokvirjanje svojih ran, ker nima stalne osebe, na katero bi se lahko varno navezal.	Pomankanje varne navezanosti zaradi dolgotrajne namestitve		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F63	Ni niti smiselno, da se v KCO-ju otrok varno naveže. Naveže se lahko na osebo, ki je varna, predvidljiva in mu omogoča rutino.	Pomankanje varnih oseb zaradi dolgotrajne namestitve		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F64	Dolgotrajna namestitev je v očeh mnogih strokovnih delavcev prelahka rešitev	Realnost otrok v kriznem centru Palčica		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F65	– v smislu, da je zdaj otrok na varnem. Res je, nihče ne izvaja nič ogrožujočega nad njim, vendar samo bivanje tam je ogrožujoče in škodljivo za vzpostavitev varne navezanosti ter temeljev v življenju.	Realnost otrok v kriznem centru Palčica		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F66	Pri otroku se to vidi v vsakdanjih vidikih življenja, kako slabo vpliva nanj.	Realnost otrok v kriznem centru Palčica		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F67	Pojavi se vedenjska regresija in razvojni zaostanek – otrok se vrača v plenice ali pa vedenjsko vedno bolj izraža klic na pomoč	Vedenjske posledice		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F68	Treba je razumeti, da je vedenje izražanje potreb, to je otrokova komunikacija. Otrok ne zna povedati, da se mu je nekaj zgodilo, zato se to kaže v njegovem vedenju.	Vedenjske posledice		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F69	Dlje časa kot so v Palčici, več je vedenja, ki izraža klic na pomoč, več je razvojnih zaostankov. Na primer, tudi odlog šolanja se lahko zgodi zaradi tega.	Vedenjske posledice		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F70	Kot da že ni dovolj, da otrok nima osnovnih temeljev, se to potem samo še poglablja. Dolgotrajna namestitev ni za nič dobra.	Poglabljanje travme		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F71	Edini pozitivni učinek je, da je otrok umaknjen iz ogrožajočega okolja	Odmaknjenost od nasilnih dejanj		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F72	vendar po 21 dneh KCO postane ogrožujoč zanj	Izpostavljenost sistemskemu nasilju		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F73	Ja, veliko otrok	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F74	Ampak eden še posebej, ker so bili to moji začetki. Fantek. Od začetka smo opazili določene vzorce in vedenja, ki so nakazovala na travmo, ampak je šlo vedno slabše. V Palčici je bil malo manj kot eno leto. Takrat je držal rekord in na določeni točki se je začel z glavo zaletavati v steno. Tako da ga je bilo treba fizično zadržati – močno. Ker se je pri tem iztrgal iz rok, te udaril, sebe ali druge otroke ... tako glasna stiska in klic na pomoč	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F75	Trudi smo se ga pomiriti. Ampak če smo mu povedali, da bo kmalu ... in kmalu ni prišel, se mu je vzorec in izkušnja travme še poglobila. Občutek je imel, da njegov glas ni vreden in da mu vsi lažemo. Smo delali nehote, ampak otrok je bil tam tako zelo dolgo. Imel je na	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	obisku milijon različnih rejnikov in starše, ta otrok je bil tako zmeden. Toliko je bilo teh stikov z različnimi ljudmi in razočaranj. Ja, bilo je hudo. Vedno manj je začel govoriti, raziskovati, vedno bolj je z vedenjem sporočal, da je v hudi stiski. In jaz sem bila v stiski, ker mu nisem znala pomagati.				
F76	Kot sem že prej malo začela: otroci, ki pridejo v Palčico, že imajo vzorce nevarne navezanosti.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F77	Bile so okoliščine, v katerih starši niso zmogli zagotoviti varnosti in temeljev.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F78	Vse, kar otroci potrebujejo, je ena brezpogojna oseba, ki jim omogoča, da se lahko k njej vračajo, ko so v stiski, in jim daje temelj za raziskovanje sveta. Brezpogojna ljubezen.	Pomembnost referenčne osebe		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F79	Ampak tega ti otroci nimajo	Pomembnost referenčne osebe		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F80	V Palčico že pridejo z vzorci dezorganizirane navezanosti (običajno), in s tem, ko je otrok tu nameščen, postaja situacija še bolj kompleksna.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F81	Morda pri enem zaposlenem dobi žličko varnosti, a potem te osebe nekaj časa ni, morda gre na dopust, in se mu vse poruši.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F82	S starši ima malo stikov, malo nima	Konstantna navezanost otrok na starše		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F83	Nekateri otroci vedno manj sprašujejo po starših, kar je lahko zelo zmotno interpretirano kot znak, da so predelali izkušnje. Ni res, samo obupali so. Še toliko težje je otroku predelati in preoblikovati vzorce navezanosti	Konstantna navezanost otrok na starše		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F84	Kako bo otrok, ki je bil tolikokrat v življenju razočaran – doma, v KCO-ju, pri različnih osebah, pri rejniku – še komu zaupal? Tako se samo še bolj poglabljajo vzorci nevarne navezanosti.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F85	To se vidi pri vseh. Ko začnejo spraševati, kdaj kdo dela, kdaj prideta oči in mami, in mi nimamo odgovora.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	Potem vedno manj sprašujejo				
F86	Konkretno v Palčici je nepredvidljivost urnikov.	Nestabilnost urnika znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F87	Otroci nenehno sprašujejo, kdo bo danes prišel v nočno, kdo bo jutri pripravil zajtrk.	Nestabilnost urnika znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F88	Poleg tega z otroki nismo transparentni glede dopustov in bolniške. Ne povemo, da določenega zaposlenega ne bo tri tedne, ampak da se bo vrnil. Oni ne vedo, kdo se bo vrnil in kdo ne	Nestabilnost urnika znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F89	Vem, da je to težko zaradi kadrovskih zapletov	Nestabilnost urnika znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F90	vendar ni zanemarljivo, kako to travmatizira otroka	Nestabilnost urnika znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F91	Poleg tega je tu tudi pristop dela in metode, ker v resnici jih ni	Nestabilnost pristopa dela znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F92	So, vendar vsak dela po svojih najboljših zmožnostih.	Nestabilnost pristopa dela znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F93	Imeli bi morali skupen pristop, ki temelji na razumevanju teorije navezanosti, razvojne kompleksne travme in vsega, kar otroka zaznamuje v procesu odvzema. Ni dovolj dobro, da vsak dela po svojih izkušnjah. Ti pristopi bi morali biti obvezno implementirani v delovanje Palčice.	Nestabilnost pristopa dela znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F94	Otroci se navadijo, da vsak dela po svoje. To ni varno. On sploh nima zmožnosti biti on, ampak se mora ves čas prilagajati nam.	Nestabilnost pristopa dela znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F95	Otrok ni tisti, ki bi se moral prilagajati, ampak mi Ampak se mora, če želi preživeti, kar je grozno.	Nestabilnost pristopa dela znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F96	Nimamo strokovnih smernic, ki bi določale, kako morajo posamezniki znotraj centra delati.	Nestabilnost pristopa dela znotraj KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F97	Študij mi je dal veliko	Znanje pridobljeno na fakulteti		Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F98	Vendar ne toliko vsi predmeti, kot moje lastno raziskovanje tematik in metod dela, saj sem se želela o tem izobraziti, zase in za otroke. Diploma in magisterij sta mi dali veliko	Znanje pridobljeno na fakulteti		Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F99	Vedno sem se trudila uporabiti čim več konceptov in jih čim bolj vključiti v svoje delo.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F100	Spremembo pa je težko doseči, če si sam ali le eden od nekaj posameznikov, saj se lahko otroku že naslednji dan vse poruši	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F101	Menim, da je otrokovo vedenje vedno način komuniciranja	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F102	Naučiti se moraš prepoznati, kaj je stiska in kaj je sporočanje osnovnih potreb.	Pomembno razlikovanje ozadja vedenja		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F103	Ampak pri teh otrocih je to vedno enako.	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F104	Vse, kar so oni naredili, sem vzela kot priložnost za refleksijo: kaj mi zdaj sporočajo	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F105	V običajnih situacijah izražajo travme	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F106	Lahko pogledamo okoliščine, vendar menim, da si pri teh otrocih ne smeš prehitro dovoliti, da označiš njihovo delovanje kot običajno čustvovanje.	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F107	Na otroka se vedno odzoveš z določeno mero občutljivosti, ne glede na to, ali gre za stisko ali učenje. Do otroka moraš biti dosleden in mu nikoli ne pogojuješ stvari. Tudi če zaznaš, da je nekaj zdaj običajno ali da gre za alarm, vedno z mero občutljivosti.	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Rezreavmatizacija	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F108	Tudi če še ni poškodovan, je treba delati tako, da ne bo.	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Rezreavmatizacija	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F109	V Palčiči ni otroka, pri katerem ni treba paziti, kako z njim ravnaš.	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Rezreavmatizacija	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
F110	Tudi ko zaznaš, da je manjše število obremenjujočih izkušenj, je otrok še vedno otrok in je treba biti občutljiv.	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Rezreavmatizacija	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F111	Z otroki, ki so tam dlje časa in so tam po naravni poti, se odpirajo številne teme in širši prostor. Odnos je večplasten. . V resnici se širi okno, kako z otrokom delovati in o čem se z njim pogovarjati	Več pomoči pri čustveni regulaciji otrok		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
F112	Z otrokom, ki je nameščen tam, kjer je rejnik že izbran in je tam le teden ali dva, pa se bolj osredotočiš na osnovne potrebe. Odgovarjaš na vprašanja, ko lahko, se igraš, zadovoljiš potrebe in se ne spuščaš globlje	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
F113	Če pa je otrok tam leto ali dve, se odpirajo teme in situacije, kjer površinsko delo ni dovolj.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
F114	To je problem, ker Palčica temu ni prilagojena	Nujnost dopolnitve znanja in delovanja KCO Palčica		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
F115	Zato menim, da je potrebno znanje, ki sem ga omenjala prej. Delo se je spremenilo. Otroke se nehote uniči v sistemu. .	Nujnost dopolnitve znanja in delovanja KCO Palčica		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
F116	Poznajo te polovico ali tretjino svojega življenja. Sprašujejo vprašanja, na katera ne znamo ali ne zmoremo odgovoriti. Sprašujejo, ker	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	potrebujejo varnost, ker kličejo po njej, s tabo jo zamenjujejo, a jim je ne moreš dati..				
F117	Delo se spremeni. Do neke mere je treba odpirati vprašanja, povezana z otrokovimi travmatičnimi izkušnjami, a če nimamo znanja ali časa za to, ker je Palčica ves čas polna, je delo zelo spremenjeno in postaja vedno bolj naporno. Ne veš, kako bi otroku odgovoril in mu pomagal. Tako si ti v stiski, otrok je v stiski in začneš se nekoliko izgubljati Si pripravljen, a plastičnost zagotavljanja osnovne oskrbe tu propade	Poudarek na čustveni regulaciji zaposlenih		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
F118	To bi moralo še vedno ostati, hkrati pa se doda veliko alinej, kaj je tvoja naloga. Čeprav v resnici ni tvoja naloga, želiš otroku vsaj malo pomagati, mu dati vsaj drobec upanja in ga vsaj malo srečati, mu pomagati ob tem, kar se mu dogaja. Vse se spremeni. Nič več ni isto, kot če je tam otrok le en teden.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F119	Palčica bi morala imeti povsem drugačen načrt dela. Namesto tega je drugače le v praksi, ne pa v zakonu ali na papirju. Praksa in zakon nista usklajena. Tu je potrebno nekaj narediti	Nujnost dopolnitve znanja in delovanja KCO Palčica		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
F120	Razvojna in kompleksna travma, teorija navezanosti, na razumevanju travme utemeljen pristop na področju zaščite otrok	Znanje izhajajoče iz teorij		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
F121	– in da, zagotovo se spreminja. Čim dlje je otrok tam, več tem se odpira in bolj poglobljeno moraš razumeti otroka; več je situacij, v katerih moraš uporabljati to znanje.	Uporaba znanje se ne spreminja s dolgotrajnostjo nastanitve		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
F122	Poleg tega se moraš v vseh teh dolgih mesecih, ko se stiske pojavljajo, truditi, da so tvoji odzivi predvidljivi in ves čas varni.	Uporaba znanje se ne spreminja s dolgotrajnostjo nastanitve		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
F123	V enem mesecu je lahko z otrokom trikrat situacija, kjer je moj odziv na otrokovo travmo, v dveh letih pa je to tristokrat in tristokrat moraš biti v odzivu varen. Medtem ko gre otrok ves ta čas samo v regresijo. To je izjemno težko.	Uporaba znanje se ne spreminja s dolgotrajnostjo nastanitve		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F124	Otrok v KCO-ju ni varen; varen je samo tistih 21 dni, potem pa ne več	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
F125	Jaz se s tem absolutno strinjam	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
F126	Ampak, če si drznem biti malo provokativna, bi želela izpostaviti, da včasih pride do situacij, kjer je prisotno oboje	Prisotnost aktivnega nasilja v KCO Palčica		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
F127	V določenih primerih, ki so preprosto prezahtevni za zaposlene, se pojavlja tudi aktivno nasilje, preko škodljivih verbalnih odzivov	Prisotnost aktivnega nasilja v KCO Palčica		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
F128	Ampak zanemarjanje je največja resnica	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
F129	Otroci potrebujejo strukturo in navezanost na enak način, kot potrebujejo hrano. Včasih ljudje izpostavljajo, da je otrok lahko srečen ali hvaležen, če to ima. Kakšna sreča ali hvaležnost? To je osnovna potreba in ne nekaj, za kar moramo biti hvaležni	Oblike zanemarjanja otroka v instituciji		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F130	Če pustimo otroka v neki instituciji in ga prepustimo negativnim vzorcem, menim, da je na nekem nivoju huje, kot če je doma. Včasih je res huje. To je oblika nasilja.	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
F131	Če se kdo s tem ne strinja, moramo resno reflektirati, kaj v sistemu zaščite otrok zares počnemo.	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
F132	Varno je dva tedna, ampak potem, ko KCO prevzame vlogo doma, to ni več dom	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
G1	Po mojem mnenju se je težava začela pojavljati ob sprejetju družinskega zakonika,	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G2	ko so se pristojnosti prenesle iz centrov na sodišča. Zdi se mi, da so ti postopki res zelo dolgi	Dejavnik delovanja sodišč	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G3	Poleg tega se mi zdi pomembna neaktivnost strokovnih delavcev na centrih. V resnici ne vem, kaj počnejo	Neaktivno delovanje CSD-jev		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G4	Vsi vemo, da ves čas govorimo o tem, da rejniških družin ni, ampak ali jih res ni?	Pomankanje rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G5	Zakaj nekateri centri lahko najdejo rejniške družine, recimo drugi pa ne? Na primer dotičen center Logatec, ima štiri otroke v Palčici že predolgo in njihovi otroci ne morejo nikamor. Če so rejniške družine za druge otroke, si predstavljam, da bi morale biti tudi za njihove.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G6	Prenos pristojnosti na sodišča je povzročil, da si centri in sodišča med seboj podajajo odgovornost, nihče ne ve, kdo je odgovoren, kdo je kriv in kdo bo za tem stal.	Neaktivno delovanje CSD-jev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G7	Potem pa je treba napisati razlago, zakaj gre otrok v rejništvo ali zakaj ne gre. Nekateri sodniki se zaradi izkušenj, ki jih imajo s CSD-ji odločijo, sami preiskovati kaj je v ozadju otroka in njegove družine.	Pomankanje zaupanja in sodelovanja med strokovnjaki	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G8	To se je zgodilo v primeru deklice, ki jo imam jaz v rejništvu. CSD je na začetku tako slabo deloval, da mu sodnica ne zaupa. Posledično zdaj želi ogromno izvedenskih mnenj in zdaj že dve leti čaka na izvedenska menja. Tko da ja zdi se mi, da si podajajo odgovornost.	Primer pomankanja zaupanja med strokovnjaki	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G9	Tako, da ja mislim, da je težava v neaktivnosti ali morda nesposobnosti strokovnih delavcev in v prenosu pristojnosti na sodišča	Preplet neaktivnosti strokovnih delavcev in delovanja sodišč		Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G10	Mislim, da je ključen del ravno aktivnost strokovnega delavca pri posameznem primeru. Zdi se mi, da tisti, ki si res vzamejo čas in so vztrajni, tudi najdejo rejniške družine za otroka.	Neenakost zaradi dela strokovnih delavcev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G11	Mogoče je odvisno tudi od strokovnega delavca, kako napiše poizvedbo za otroka.	Neenakost zaradi dela strokovnih delavcev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G12	Če si rejnik in imaš odprto mesto v družini, prejemaš poizvedbe za otroka. Preko tega dobiš opis otroka in njegove situacije. Poizvedba mora biti korektno napisana, kar je naloga strokovnih delavcev na centrih. Recimo, videla sem poizvedbe, ki so bile zelo dobro napisane, tako da je vse korektno opisano in dobiš občutek za otroka, veš, za kaj gre, kaj otrok počne, in ne samo "otrok je super, vse je fino" in podobno.	neenakost zaradi dela strokovnih delavcev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G13	Pomembno je tudi, da dvigujejo telefone in kličejo potencialne centre oziroma rejniške družine, ki imajo še prostor	Neenakost zaradi dela strokovnih delavcev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G14	Sistemsko se mi zdi, da je največja razlika v aktivnosti centrov za socialno delo, ki imajo več pristojnosti.	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G15	Če so iz CSD Logatec	Pomen krajevne pristojnosti	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G16	Morda bi rekla, da ob sami nastanitvi, ko še ne vemo veliko o primeru otroka, ki je prišel v Palčico, bolj ne	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G17	Pogosto obstaja predvidevanje, da bodo romski otroci ostali dlje časa, vendar temu ni vedno tako	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G18	Pri otrocih priseljencev, kjer ne poznamo statusa, je to lahko težava, ki ni nujno pogojena z aktivnostjo centra, delno pa s samim statusom otroka. Če vemo, da je možno, da bo otroku status potekel in bo morda vrnjen v Ukrajino, je to zagotovo veliko bolj negotova situacija. Ali bo šel s starši tja? Ali bo moral tja v sirotišnico? Torej,	Nacionalnost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	ti otroci z neznanim pravno-formalnim vidikom				
G19	in otroci s posebnimi potrebami.	Diagnoza posebnih potreb	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G20	Ja, če je mišljeno okolje kot Romsko naselje, Ukrajinci, priseljenci, definitivno do neke mere.	Nacionalnost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G21	Vendar določeni centri na Dolenjskem, kjer je veliko odvzemov ravno v tej populaciji, še vedno najdejo rejniške družine	Delo strokovnih delavcev	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G22	Na koncu prideš do tega, da so otroci otroci, ne glede na okoliščine.	Otrokova osebnost	Okoljski dejavniki	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G23	Drugače je Palčica precej časa polna	Polne kapacitete		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G24	Težko bi zdaj rekla, kako pogosto so klici zavrnjeni.	Pogostost klicev za namestitev		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G25	Mislim, da je zdaj vseeno malo lažje, ker obstaja še Palček in lahko otroke preusmerijo tja.	Preusmeritve zaradi preseganja normativa KCO		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G26	Spomnim se, da so na začetku, ko sem začela delati leta 2021, strokovni delavci na CSD-jih v nekaterih primerih morali iskati druge oblike namestitve.	Preusmeritve zaradi preseganja normativa KCO		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G27	Vem, da je bil enkrat fant, star 3 leta, zaradi presežene kapacitete v Palčici nameščen v krizni center za mlade.	Preusmeritve zaradi preseganja normativa KCO		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G28	Zadnji dve leti, odkar je Palček, je vse skupaj malo lažje, saj lahko otroke preusmerijo tja.	Manjšanje problematike po ustanovitvi KCO Palček		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G29	Glede na moje izkušnje se otroci največkrat vrnejo, ker rejništvo ni uspelo	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G30	Bile so okoliščine, ki so botrovale namestitvi, in rejništvo ni bilo mogoče.	Rejniške družine, kot razlog	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G31	V času, ko sem delala, se ne spomnim, da bi bili otroci vrnjeni v biološke družine in nato ponovno v KCO, vendar vem, da se je to že zgodilo, predvsem iz pogovorov.	Primerjava vračanja otrok domov v preteklosti in sedanjosti	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G32	V času, ko sem delala, je bilo bolj pogosto, da je otrok šel v rejniško družino, kjer stvari niso funkcionirale.	Primerjava vračanja otrok domov v preteklosti in sedanjosti	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G33	Menim, da bi bilo treba bolj okrepiti mobilne službe oziroma pomoč na domu.	Potreba po mobilnih službah		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G34	Trenutno karkoli se dogaja na centrih, ne deluje, oziroma bi bilo treba sistemsko okrepiti centre za socialno delo. Kadrovsko bi jih bilo treba okrepiti,	Pomembnost krepitve centrov za socialno delo		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G35	da bi dejansko zmogli delo na terenu. Trenutno so kadrovsko podhranjeni in v resnici ne zmorejo iti na teren ter kar tako vstopiti v družino. Pridejo šele, ko je že kriza, ko odvzem otroka postane edina varna izbira.	Potreba po hitrejših odzivih		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G36	Če bi lahko v družino hodili večkrat na teden, bi ponudili nove načine delovanja kot družina, dejansko bi videli vzorce, nastalo situacijo in jo usmerjali. Na centru bi moralo biti dovolj ljudi, da bi lahko dejansko vstopali v družine in z njimi delali na mestu.	Potreba po mobilnih službah		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G37	Rekla bi, da imam morda, na srečo ali nesrečo, izkušnjo dela tako v Palčici kot z otrokoma, ki sta iz Palčice prišla k meni.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G38	Če se osredotočim na delo v Palčici, ne morem pozabiti fantka, ki je eno leto preživel v tukaj. Prišel je vanj radoveden, bister, poln življenja. Star je bil štiri leta in svojo voljo je seveda poskušal uveljavljati, kot to običajno počnejo štiriletniki. Vse je spraševal, vse je želel vedeti, želel je brati knjige. V enem letu je počasi uvenel. Nič več ni želel delati, vedno manj ga je zanimalo skupno barvanje, risanje, ni več želel gledati knjig, ki jih je prej rad listal o dinozavrih, vesolju itd. Na koncu ni bil več sposoben poslušati niti pravljic. Iz klasičnih trmastih izpadov je prešel v izpade, kjer je samo umikal stvari stran od sebe. Bil je prvi primer, ko je res dolgo časa ostal v Palčici. Bilo je grozno gledati, kako je iz veselega dečka postal nekdo, ki je samo še obstajal.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G39	Razlika je tudi v starosti otrok. Pet in šestletniki bolje razumejo situacije. Ko otroci odhajajo, jim je to bolj čustveno obremenjujoče in težko.	Stiska zaradi prihodov in odhodov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G40	V Palčici se, razen osnov, kot so: »Ja, gre v novo družino, tudi zate jo iščejo«, ne pogovarjajo globlje. Dogodek se zgodi in ostane na tem. Otroci ostanejo sami s čustvi zapuščenosti. Nihče z njimi tega ne predela in jim ne pove, da so krasni in čudoviti	Primer slabe prakse v KCO Palčica		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G41	Tako da, jaz bi rekla, da se mi zdi, da tudi v Palčici ob dolgotrajnejših namestitvah otroci do neke mere napredujejo, potem pa začnejo stagnirati v razvoju ali pa celo nazadovati, na primer spet uporabljajo dudo ali lulajo v posteljo. Počasi nazadujejo.	Potek napredka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G42	Večina pride v Palčico v precej slabem stanju in res počasi pridejo k sebi, potem pa kognitivno ne napredujejo, ne morejo napredovati.	Potek napredka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
G43	Pri tistih, ki so res najbolj krizni, je od začetka opazen napredek, pri tistih, ki pridejo dokaj v redu, pa samo nazadujejo.	Potek napredka otroka v KCO Palčica		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G44	Ja, ampak mislim, da je odvisno od primera do primera, oziroma od otroka do otroka	Navezanost odvisna od osebnosti otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G45	Že znotraj sorojenske vezi ni enotne črte, ki bi jo lahko potegnili	Navezanost odvisna od osebnosti otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G46	Zelo je odvisno od karakterja otroka; nekateri se zelo navežejo na enega ali drugega zaposlenega.	Navezanost odvisna od osebnosti otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G47	Eni ostanejo znotraj svojega oklepa in nočejo iti v globlji odnos	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G48	drugi se navežejo na zaposlene, ki so malo bolj mehki in jih lahko pod prsti zavijejo	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G49	Zadeva se spreminja skozi čas.	Navezanost znotraj sistema glede ena dolžino bivanja		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G50	Tudi glede staršev: nekateri že takoj ob prihodu prvih nekaj dni ves čas kličejo za starši	Stiske zaradi navezanosti na starša		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G51	za druge skoraj ne bi vedel, da jih imajo, saj jih nikoli ne omenjajo	Stiske zaradi navezanosti na starša		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G52	Zelo različno je; eni so zelo čustveni, drugi pa prvih tri do pet dni skoraj ne spregovorijo besede z nikomer	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G53	Definitivno se čez čas spreminja	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G54	Spreminja se tudi odnos zaposlenih do njih.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G55	Če odmislimo otroka, na katerega sem se tako zelo navezala, da sem ga vzela domov ... Ona se mi je res vtisnila v spomin.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G56	Glede navezanosti je bolj očitno, kako znajo preklapljati vedenje med zaposlenimi in kako se znajo prilagajati glede na to, s kom so.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G57	Spomnim se ene punčke, stare 6 ali 7 let. Bil je velik džumbus, skakala je po mizi. Jaz sem jo peljala v sobo, kjer sva se poskušali umiriti in predelati njena čustva. Nekateri so se je samo otepali, v smislu,	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	da je grozna in da se z njo nič ne da. Tako da iz vidika navezanosti mi je najbolj ostalo v spominu, kako se njihovo vedenje razlikuje glede na to, kdo z njimi dela.				
G58	V spominu so mi ostali tudi otroci, ki se z vidika varnosti ne želijo odpreti, a so na koncu tam toliko časa, da to že nujno potrebujejo, zato te v določeni fazi vseeno spustijo zraven. .	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G59	Kljub temu, da je Palčica daleč od optimalne nastanitve, vsaj v določenih trenutkih dobijo, kar potrebujejo	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G60	Postopki sami po sebi retravmatizirajo manj kot njihova izvedba.	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G61	Moja izkušnja iz sveta rejništva je, na primer, siljenje v stike, kar je ena izmed takšnih situacij	Retravmatizacija zaradi stikov	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G62	Prihaja do prelaganja odgovornosti. CSD pravi, da deklici ni v redu, ampak sodišče tega ne upošteva. Ko so se stiki ponovno začeli, sta deklici začeli kognitivno nazadovati,	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G63	vendar kljub poročanju o tem se ni nič spremenilo, saj so stiki pravica staršev.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G64	Enako pri dečku, ki ga imam v rejništvu, kjer sem poročala predvsem o neodgovornosti očeta.	Retravmatizacija zaradi stikov	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G65	Iz centra sem dobila odgovor, naj ga vključim v terapijo, saj bomo za zmanjšanje stikov potrebovali poročilo strokovnjaka. Kot delavec na centru za socialno delo si strokovnjak. Zdi se mi popolnoma logično, da če starš ne izvaja stikov, to slabo vpliva na otroka in mu daje občutek, da ni vreden. Ne potrebujem psihologa, da mi to pove.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G66	Potem pa se dogaja, da se postopki, ki bi se morali hitro izpeljati, ne izpeljejo	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G67	Otrok si ne upa povedati, da mu to ni v redu, ali pa tega še ne zmore. Če otrok ravno ne vpije, to ne velja.	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G68	Tako manj retravmatizira postopek kot izvedba.	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G69	Tudi ločevanje sorojencev v različne rejniške družine,	Travma ob ločitvi od sorojencev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G70	tudi sami odhodi v Plačici brez pogovorov o tem	Retravmatizacija otroka zaradi slabe prakse v KCO Palčica	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G71	Tudi to, da so otroci nameščeni dlje in dlje časa, ne da bi jih strokovni delavci obiskali.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G72	To se mi zdi, da bi moralo biti redno in bi moral strokovni delavec ohranjati odnos ter imeti občutek, da je oseba, ki se za otroka trudi.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G73	Poleg tega so odredbe trajnejšega ali začasnega značaja – začasne so vedno bolj pogoste, saj jih je mogoče hitreje prilagajati,	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G74	ampak to prinaša razlike s strani rejnika. Koliko imaš možnosti do otroka in stabilnosti glede otrokove prihodnosti. Mogoče jaz to bolj čutim kot otroci, ampak se zagotovo prenaša tudi na otroke.	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G75	Kot študent v Palčici imaš manj možnosti kot zaposleni, ki lahko opozori center.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G76	Kot študent so tvoje možnosti omejene, kar me je nekoliko omejevalo pri delu v Palčici	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G77	Tolažim se s tem, da če sem z njimi le nekaj ur na teden, vem, da imajo otroci v tem času varno osebo, s katero se lahko pogovarjajo. Lahko si z njimi prisoten in jim daš, kar zmoreš.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G78	Kot rejnik imam vseeno nekoliko več vpliva na to.	Večja vloga rejnika	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G79	Vedno bolj imam občutek, da so postopki, ki niso odvisni od mene, in se moj trud včasih zdi bolj samemu sebi namenjen.	Težavnost dela	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G80	Mislim, da v Palčici morda težko pridobiš ta uvid, ker otroka ne poznaš dovolj in se otroci prilagajajo okolju.	Težko prepoznavanje travmatičnih odzivov		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G81	Pri svojih otrocih v rejništvu lahko zagotovo rečem, kdaj gre za določeno situacijo	Spoznavanje otroka		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G82	vendar menim, da je vsako vedenje mešanica različnih dejavnikov.	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G83	Pri svojih znam prepoznati, kdaj je frustracija zgolj frustracija in bo zmogla sama iz nje, ter kdaj ne, in se takrat z njo usedem ter jo pomirim. Podobno opažam pri fantku, ki ga imam v rejništvu. Ni z nami še dolgo (manj kot eno leto), vendar se na tem področju že dogajajo premiki.	Spoznavanje otroka		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G84	Menim, da ni treba delati bistveno drugače.	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G85	Vendar pa imamo različne predstave o tem, kaj početi z otrokom, ko je v stiski.	Različne predstave o potrebnem odzivu	Odziv na otroka	Retravmatizacija	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G86	Ko je v afektu in stiski, ne racionaliziramo, ampak to pustimo za kasneje. Ostajamo z otrokom, povemo, da smo tam zanj, če mora izraziti jezo, če potrebuje objem. Predvsem ostajamo z njim	Primer vedenja zaposlenega		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G87	To se mi zdi pomembno tudi ob običajni stiski.	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G88	Morda, če gre zgolj za izpad iz trme, rečeš, naj gre malo zadihati. Pri naših se mi zdi, da je zadnje, kar potrebujejo, da jim rečemo, naj se usedejo na stol, ko se ne obnašajo po pričakovanjih in normah.	Primer vedenja zaposlenega		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G89	To ni dobro za nobenega otroka, za tiste z izkušnjo zapustitve pa je še posebej uničujoče.	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Rezreavmatizacija	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G90	V prvi vrsti, ne glede na to, ali gre za travmo ali ne, se mi zdi pomembno ostati z otrokom in mu pomagati skozi velika čustva, šele nato se pogovoriti o tem, kaj se je zgodilo in kaj ne.	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Rezreavmatizacija	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
G91	V bistvu ne vem zares.	Nepoznavanje sprememb v vlogi		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G92	Morda bi rekla, da so zaradi dolgotrajnejših namestitev začeli večkrat organizirati izlete.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G93	Ko sem začela delati, razen sprehodov po Grosuplju, nismo šli nikamor. Potem smo šli le poleti kam. Zdaj gredo nekoliko več. Verjamem, da je vplivalo tudi to, da so imeli otroci iste dni bivanja.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
G94	Začelo se je tudi to, da so iz Palčice začeli hoditi v šolo,	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G95	kar prinaša nov vidik skrbi. Treba je spremljati, ali ima otrok vse potrebne stvari za šolo, kje so, da drugi ne stikajo po njih, urnike itd. To je dodana naloga, ki prej ni obstajala	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G96	V sami operativi je po mojem mnenju, vsaj z vidika študenta, to ena od operativnih sprememb.	Vedno večje zahteve dela		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G97	Če se dotaknemo navezovanja in čustvovanja, bi moralo biti več pogovorov o tem, zakaj nekateri otroci ostajajo, medtem ko drugi odhajajo.	Več potrebe po varnosti		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G98	Mislim, da bi se definitivno moralo, predvsem iz vidika teorije navezanosti,	Uporaba znanja glede na potrebe otroka		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G99	saj otroci, ki pridejo v novo okolje vstopijo v spoznavno okolje, kjer niso zares taki, kot so v resnici. Držijo se nazaj, preizkušajo, obstaja čas navajanja. Rekla bi, da se več otrok v tem času vede lepše po naših standardih, ko ta čas mine, se malo navadijo, ljudje in okolje postaneta	Uporaba znanja glede na potrebe otroka		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	bolj znana in se razcvetijo, pokažejo svoje prave barve. Nekateri so ob prilagajanju povsod in se potem umirijo, vendar je več otrok, ki gredo skozi obraten proces.				
G100	Glede tega bi moralo biti v Palčici več zavedanja o teoriji navezanosti, o vplivu travme na možgane itd.	Potreba po širši teoretični podlagi zaposlenih v KCO Palčica		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G101	Na primer, to, da se otroke pusti izjokavati, kljub temu da že dolgo vemo, da to ni v redu za otroke. V Palčici se hitro izgovorijo na to, da se mora otrok navaditi, ker v Palčici ne more ves čas imeti nekoga ob sebi. Ampak ali si res želimo, da se tega navadi, še posebej otrok, ki je že bil travmatiziran?	Primer slabe prakse v KCO Palčica		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G102	To je bila situacija za mojo deklico v rejništvu. Ona je v Palčico prišla precej v slabem stanju. Ko so jo dajali spat, je grulila, na vse pretege se je trudila dobiti človeško bližino in pozornost. Razumem, da ne gre vedno, ampak to ni krivda otrok. Če bi imeli 12 novorojenčkov, bi se reorganizirali tako, da bi bilo dovolj za vseh dvanajst. Ampak ker je samo dve,	Travma povzročena zaradi postopka	Doživljanje otroka	Retravmatizacija otroka	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	se bo že pomiril. Ja, ampak v njegovih možganih bodo posledice za življenje. Moralo bi biti več zavedanja.				
G103	Težava je, da tja hodimo študentke, ki imamo ta znanja, in je tam že skupina ljudi, ki se teh stvari zavedajo, vendar ne vidijo tega početja kot problematičnega.	Primer slabe prakse v KCO Palčica		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G104	Pri delu z otroki je treba upoštevati mešanico otroške psihologije, travme in navezanosti. Vse se prepleta eno z drugim.	Potreba po širši teoretični podlagi v KCO Palčica		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
G105	Se strinjam. Definitivno je že dolgotrajna namestitev prva oblika nasilja, torej zanemarjanje.	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
G106	Žal pa se mi zdi, da se v Palčici dogaja tudi druga oblika nasilja. Ne fizično, ampak psihično	Prisotnost aktivnega nasilja v KCO Palčica		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
H1	Jaz mislim, da v prvi vrsti družinski zakonik	Dejavnik zakonodaje	Zakonodaja	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H2	in pomanjkanje rejniških družin	Pomankanje rejniških družin	Dejavniki povezani z rejniškimi družinami	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H3	Poleg tega, se je velikokrat izkazalo, da vpliva neznanje sodnikov.	Dejavnik delovanja sodišč	Sodišča	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H4	Mogoče tudi nepripravljenost.	Neaktivno delovanje CSD-jev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H5	To je vplivalo, na to da niso našli rejniške družine in so otroci nato odšli nazaj v biološko pod nekim hudim nadzorstvom. Tako, da ja ne zavedanje, tega kako zelo škodljivo je to za otroke	Neaktivno delovanje CSD-jev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H6	Ponavadi tisti, ki grejo hitro niso iz Ljubljane. Mogoče posplošujem, ampak običajno otroci iz Ljubljen ostajajo dlje	Neenakost glede na krajevno pristojnost	Krajevna pristojnost	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H7	Drugače pa podobno kot prej. Nek skupek stvari.	Neenakost zaradi prepleta dejavnikov	Preplet dejavnikov	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H8	V resnici če CSD delavec ve, kaj počne, bo več pritiskov na sodišče, ampak na koncu dneva odloči sodišče in stvar lahko odpelje po svoje.	Neenakost zaradi dela strokovnih delavcev	Praksa strokovnih delavcev	Dejavniki	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H9	Ne jaz mislim da ne v resnici. Ne spomnim, se da bi kdo prišel in bi takoj vedeli da bo v Palčici dolgo časa.	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H10	Ne, oz. mogoče čisto iz vidika, če imajo veliko težav, ki so že zaznane v KCO-ju, ker to vpliva in podaljša postopek. Težje najdeš rejniško družino	Nepredvidljivost dolgotrajnosti	Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve	Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H11	Mislim, da takrat, ko sem jaz delala, še tega ni bilo; to se ni zgodilo, vsaj jaz nisem zaznala.	Stopnjevanje problema		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H12	Smo bili pa velikokrat čisto polni.	Polne kapacitete		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H13	Zdaj pa se mi zdi, da se več dogaja, in otroke preusmerjajo k palčku.	Preusmeritve zaradi preseganja normativa KCO		Preobremenjenost kapacitet kriznega centra	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H14	V času, ko sem jaz delala se je to zgodilo ene dvakrat	Pogostost vračanja otrok v KCO Palčica	Proces vračanja otroka	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H15	Rejniki so dali odpoved	Rejniške družine, kot razlog za vrnitvijo otroka	Razlogi za vračanje otrok	Vrnitev otrok v krizni center Palčica	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H16	V bistvu nimamo dejanskih preventivnih programov. Do tega smo danes prišli – da dejansko nimamo takih programov.	Potreba po hitrejših odzivih		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H17	Jaz sicer ne delam kot svetovalna delavka v šolah, ampak se mi zdi, da je to itak čisto prepozno. Če gledamo na razvoj možganov in navezanosti, bi morali začeti že ob rojstvu otroka.	Potreba po hitrejših odzivih		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H18	Šole za starše sicer obstajajo, ampak ne vem, kakšne so – meni se zdi, da je to čisto premalo	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H19	Ravno pred dnevi sem se pogovarjala z eno mamo otroka, s katerim delam zdaj, in je bilo ravno to pomembno – vsi nam povedo, kako dojiti otroka, kako bo potekal porod, na koncu pa pri vzgoji nimaš prav veliko pomoči. Ta del je problematičen. Pogovarjali smo se o tem, da ko je otrok razburjen, sprednji reženj možganov ne deluje, zato nima smisla diskutirati – počakaš, da se pomiri, in šele potem se pogovarjaš. Ona tega ni vedela, čeprav sta oba izobražena in pripravljena delati z otrokom. Njihova socialna	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	situacija ni slaba, ampak nimata tega specifičnega znanja, ki ga v resnici ne dobiš nikjer. Mislim, da bi bilo treba res začeti že zelo zgodaj, da bi starši to znanje imeli.				
H20	V resnici moraš biti sam pri sebi reguliran, da lahko stvari izpelješ, še posebej pri vzgoji.	Potreba po delu s biološkimi starši		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H21	Brez tega znanja se mi zdi to strašljivo, sploh pri ljudeh, ki imajo vzorce, ki jih prenašajo iz svojih staršev, ko jim ponavadi polne roke vzamejo.	Pomanjkljivosti trenutne prakse		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H22	Mislim, da bi bilo treba res intenzivno delati s starši, sploh ranljivimi, pa tudi drugimi. Jaz mislim, da bi moral biti to obvezen program za vsakega starša, tako kot imamo sistematske preglede, bi morali imeti tudi to – da vsaj razložijo osnove psihologije razvoja možganov, kako vpliva okolje, kakšen je vpliv na možgane.	Potreba po delu s biološkimi starši		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok
H23	Mislim, da bi morali res začeti in da bi to moralo biti obvezno. Ne vem, kateri sektor bi to prevzel – v bistvu je vseeno, ampak bi morali imeti res celostno podporo in še	Potreba po delu s biološkimi starši		Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav	Dejavniki, ki prispevajo k dolgotrajni institucionalizaciji otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	dodatne vsebine, dodatno pomoč. Tako, to je moj odgovor na tvoje vprašanje				
H24	Tako, na splošno bi rekla, da vedenje na neki točki začne upadati. Zdi se mi, da se to v resnici zelo dobro vidi	Potek napredka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H25	Otroci, ki pridejo v Palčico, ponavadi niso v najboljšem stanju, in potem do neke točke napredujejo. Zdi se mi, da se je v veliko primerih videlo, kako so potem spet nazadovali z vedenjem.	Potek napredka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H26	Spomnim se dečka, pri katerem se je poznalo, da se doma nekaj dogaja. Na začetku je bil zelo radoveden, zanimalo ga je vse, pravljice je rad poslušal, res je bil živahen. V Palčici je bil skoraj eno leto in v tem času je njegovo vedenje počasi začelo upadati, na koncu je postal čisto apatičen, vsak dan je bil isti. Potem so enkrat imeli predstavo, prišli so zunanji izvajalci, in on je bil tako vzhičen, kar tri dni je bil poln energije, v igralnici je bil živahen, potem pa spet nič, vse je bilo enako kot prej.	Primer otroka		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H27	Zato se mi zdi, da najprej napredujejo, potem pa spet nazadujejo.	Vzpon in padec drugih vidikov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H28	Kar se tiče razvojnih mejnikov, v resnici nisem bila nikoli posebej pozorna, dobila sem občutek, da je to zelo odvisno od zaposlenih	Vzpon in padec drugih vidikov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H29	Meni se zdi, da institucija ni primerna za odvajanje od plenic	Vzpon in padec drugih vidikov		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H30	poleg tega bi morali vsi zaposleni res slediti nekim smernicam oziroma se striktno dogovoriti, kako delati, če bi želeli doseči določene stvari, kar pa v resnici nikoli ni uspelo.	Primer slabe prakse v KCO Palčica		Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H31	Mislim, da se na neki točki otroci začnejo navezovati, kar je povsem normalno, vendar je v resnici precej slabo, saj otroci odidejo od tam.	Navezanost otrok na zaposlene		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H32	Večina rejnikov ne ohrani stika z zaposlenimi v Palčici.	Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H 33	To je sicer povsem običajno, in bi bilo čisto v redu, če bi bili tam res kratek čas, da se ne navežejo	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H34	Če pa otrok ostane tam eno leto, se vzpostavijo odnosi, ki jih na koncu le pretrgajo, kar je velik minus za otroka	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H35	Kar zadeva starše ali druge, sama nikoli nisem bila v stiku s starši in nisem bila pozorna, zato ne bi znala odgovoriti na to	Konstantna navezanost otrok na starše		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H36	Glede drugih otrok, ki so nastanjeni tam, se mi zdi, da na tiste, ki so tam kratek čas, to nima večjega vpliva	Navezanost otrok med seboj			Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H37	Večja težava je, če otrok opazuje druge otroke, kako prihajajo in odhajajo, saj se začne spraševati, kaj je z njim narobe, zakaj mora on tam ostati	Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H38	Jaz sem vedno probala jim razložiti, na primeren način, ampak zagotovo situacija ni dobra za otroka.	Navezanost znotraj sistema		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H39	Veliko, pravzaprav čisto preveč otrok se mi zdi, tako, ja, res čisto preveč. Zdi se mi, da jih je več, kot jih lahko prešteješ na prste ene roke. Zdi se mi tudi, da je stanje precej slabo.	Veliko primerov otrok		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H40	Ko sem jaz začela delati, so v resnici šele začeli nameščati otroke v dolgotrajnejše namestitve. Takrat so res opozarjali na to, da to ni dobro. Tudi zaposleni so bili popolnoma šokirani, kako dolgo to traja	Pretekla izkušnja s dolgotrajnimi institucionalizacijami		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H41	Potem pa, z vsakim primerom malo izgubiš senzibilnost, kar je žal slabo, ker tega ne bi smeli. Zdi se mi, da je to začelo postajati nekaj običajnega, kar pa ni nekaj, kar bi morali sprejeti kot del sistema. To, da je otrok več kot eno leto v krizni nastanitvi, ki ni zasnovana za to, saj je postavljena za 21 dni, je problem. Zaradi tega je tudi način dela tako zastavljen, kot je.	Izguba senzibilnosti glede dolgotrajne institucionalizacije		Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H42	Otroka retravmatizirajo stiki s starši, ki niso primerni.	Retravmatizacija zaradi stikov	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H43	To da v bistvu se neke psihosomatike, pri predšolskih otrocih, ki tega nikoli ne bodo verbalno izrazili, sploh upošteva. Če se to sploh zazna, je že to, da se zaznava, v resnici zelo veliko	Neprepoznano psihosomatsko stanje otroka	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H44	Mislim tudi, da je neprimerno, da strokovni delavci nimajo dovolj znanja; mislim, da bi vsi, ki delajo na tem področju, morali imeti veliko več znanja o travmi in razvoju otroka.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H45	To je v resnici zelo težko, ker vemo, da je sistem zelo kompleksen,	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H46	ampak predvsem tisti, ki so zaposleni v CSD-ju, se mi zdi, da bi res potrebovali več tega znanja in da to sploh ne bi smelo biti vprašanje. Mislim, da bi to moralo biti glavni pogoj.	Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev	Doživljanje otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H47	Vedno si pozoren na vse znake in na to, kako se otrok odziva na različne stvari.	Pozornost na otrokovo čustvovanje in vedenje	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H48	Res je pomembno, da ne glede na situacijo mirno odreagiraš, še posebej, da si pozoren na ton glasu, hitre premike ali če je situacija nevarna	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H49	Seveda če je otrok v nevarnosti npr. otrok želi steči čez cesto, stečeš za njim, ga ujameš, ampak zunaj tega bi moralo biti precej več senzibilnosti	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H50	Jaz sem se trudila biti, čim bolj senzibilna	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H51	kar je težko, sploh če imaš dvanajst otrok, od tega dva novorojenčka, in si sam z njimi. Takrat je preživetje najpomembnejše: da so vsi nahranjeni, da noben ni polulan ali pokakan, da niso žejni in da so spočili. Če je že to težko doseči, je težko narediti še kaj drugega.	Potreba po kadru in strokovnih delavcih	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H52	Mislim pa, da je ta senzibilnost do otrok in do tega, kako se odzivajo na vse, res ključna.	Potreba po večji senzibilnosti	Odziv na otroka	Retrvamatizacija otrok	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H53	Jaz mislim, da v resnici ni pomembno, od kod otrokova stiska izvira; če otrok izkazuje stisko, se nanjo odzoveš, ne glede na izvor.	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H54	Itak vidiš, kako hudo je, in temu prilagodiš pristop. Meni se zdi, da če otrok nekaj čuti, potem to čuti, ne glede na to, od kod izhaja	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H55	Glede tega ali prepoznam ali je iz kje točno izhaja vedenje: imeli smo punčko, ki je zamrznila, če je naredila kaj narobe. V tem primeru počakaš, si tam in počakaš,	Primer vedenja zaposlenega		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	da to mine, da se ona umiri, da ugotovi, da je na varnem. Da se ji ne bo se zgodilo nič hudega zaradi zaradi tega.				
H56	Tako da ja, meni se zdi, da veliko njihovega vedenja izhaja iz okolja iz katerega so prišli, in moraš imeti to v mislih, ko delaš z njimi. Res ne smeš tega pozabiti, ker je lahko kakšna banalna stvar posledica travme. Lahko to pripišemo temu ali čemurkoli drugemu, ampak je treba biti pozoren na to.	Pozornost odziva ne glede na izvor		Prepoznavanje travmatičnih odzivov	Posledice dolgotrajne institucionalizacije otrok
H57	Ja v resnici se pozna, da se zgradi nek odnos.	Vzpostavitev globljega odnosa		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
H58	To se mi zdi najbolj ključen del, in ko enkrat zgradiš nek odnos, se tudi na otroka drugače odzivaš. Bolj ga poznaš	Vzpostavitev globljega odnosa		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica
H59	Res sem se trudila, da se jim kaj dogaja. Da ni samo ok pojdi ven in se igraj. Da dejansko doživijo nekajTako da ja ta odnos z njimi se spremeni. Ker je drugače ali otrok ostane 14 dni ali pol leta.	Ponavljajoča se rutina		Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom	Vloga kriznega centra Plačica

Oznaka	Odgovor	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
H60	Teorična znanja iz faksa in prakse.	Znanje pridobljeno na fakulteti		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
H61	Mi je zanimivo, ker če pomislim, da bi šla zdaj nazaj delati, da bi delala drugače. Bila bi bolj aktivna, zdi se mi da sem vseeno dobila več širine.	Spremenjen pristop s izkušnjami		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
H62	Mislim, da ko sem delala ni bilo da bi namensko drugače delala z nekom.	Podoben pristop ne glede na izvor vedenja otrok		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
H63	Ampak mislim, da tako kot sem prej rekla, se znanje res uporabi v tem odnosu, ki ga vzpostaviš z otrokom.	Uporaba znanja glede na potrebe otroka		Strokovna podlaga dela	Vloga kriznega centra Plačica
H64	Ja, definitivno. Jaz bi rekla da je oblika nasilja.	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica
H65	Mislim, da je to celo v konvenciji, da je nezmožnost sistema da zaščiti žrtev nasilja je sistemsko nasilje. Definitivno se strinjam s to trditvijo	Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja		Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje	Vloga kriznega centra Plačica

9.3 PRILOGA 3: OSNO KODIRANJE

PRVA TEMA: DEJAVNIKI, KI PRISPEVAJO K DOLGOTRAJNI INSTITUCIONALIZACIJI OTROK

- **Dejavniki**

Zakonodaja

- Povezava Družinskega zakonika z dolgotrajnostjo postopkov (A4)
- Pozivna stran zakonodaje (A5)
- Dejavnik zakonodaje (A3, A6, E4, F5, F8, G1, H1)

Sodišča

- Povezava delovanja sodišč z dolgotrajnostjo postopkov (B2, E5)
- Dejavnik delovanja sodišč (B1, D1, F6, G2, H3)

Dejavniki povezani z rejniškimi družinami

- Pomankanje rejniških družin (C4, D9, E3, F1, G4, H2)
- Pomankanje poznavanja namena rejniških družin (A19)

- Kriteriji rejnikov za otroke (C5)
- Trend vračanja otrok iz rejniških družin (C10, D10, F2)
- Posledice trenda vračanja otrok iz rejniških družin (D11)

Politični dejavniki:

- Neuspeh države pri spremembi trenda (C8, C9)
- Spregledanost teme (D17)

Praksa strokovnih delavcev

- Pravilni postopek namestitve otroka (A15)
- Trenutni postopek namestitve otroka (A16, A18)

- Izkušnje strokovnih delavcev na CSD-ju (C6, F7, F11)
- Pomankanje zaupanja in sodelovanja med strokovnjaki (G7)

- Primer pomankanja zaupanja med strokovnjaki (G8)

- Neaktivno delovanje CSD-jev (A7, D3, D4, , G3, G6, H4, H5)
- Neenakost zaradi dela strokovnih delavcev (F13 F14, G10, G11, G12, G13, H8)

- Pomankanje kadra (F9)
- Fluktuacija zaposlenih (A10, F12)

Krajevna pristojnost

- Neenakost glede na krajevno pristojnost (A2, A9, A11, A21, A22, A23, B3, C11, D15, D16 D14, E6, G5, G14, H6)
- Sistemska neenakost zaradi dolgotrajnih postopkov (B4, B5)

Dejavniki kriznega centra Palčica

- Namen KCO Palčica (A13)
- Pomankanje poznavanja namena KCO Palčica (A12, A14, A17)
- Premajhen pritisk iz strani KCO Palčica na CSD-je (F3, F4)

Dejavniki posameznika in okolja

- Dejavnik porekla otroka (D6)
- Dejavnik starosti otrok (D7)
- Dejavnik števila sorojencev (D8)

- Neenakost glede na okoliščine otroka (F15)
- Dejavnik bioloških staršev na dolgotrajnost postopkov (C12, C13, D13)

Preplet dejavnikov:

- Zakonodaja in rejništvo, kot bistvena razloga (C7)
- Preplet zakonodaje in prakse (A1)
- Preplet neaktivnosti strokovnih delavcev in delovanja sodišč (G9)

- Neenakost zaradi prepleta dejavnikov (H7)
- Več bistvenih dejavnikov (A20)

- **Začetni indikatorji dolgotrajne namestitve**

Ocena verjetnosti dolgotrajne namestitve

- Predvidevanje ob namestitvi (A30, A34, E8, F17)
- Nepredvidljivost dolgotrajnosti (B6, D12, E7, E10, E11, F28, G16, G17, H9, H10)
- Občasne izjeme (A31)

Okoljski dejavniki

- Kompleksne okoliščine (A28, A33, C22, C23, F32)

- Diagnoza posebnih potreb (G19)
- Bolezensko stanje (D22)

- Travmatske izkušene otroka (F33)
- Otrokova osebnost (F31, G22)

- Starost (D20, D21)
- Število sorojencev (C15)

- Družinske situacije (A24, D23)
- Socializacija (F35)
- Predsodki (C21, D25, F30)
- Velik pomen kulture (D24, C20)
- Majhen pomen kulture (A26, C16, C19, F29)
- Nacionalnost (D19, D26, D27, F26, F34, G18, G20)

- Delo strokovnih delavcev (A25, A27, C14, D18, G21)
- Rejniške družine (F36)

- Povezava sodelovanja med institucijami in krajevno pristojnostjo (B11)
- Pomen krajevne pristojnosti (A32, B7, B8, B9, B10, C17, C18, E9, G15)

- **Preobremenjenost kapacitet kriznega centra**
  - Izjeme v preseganju normativa na škodo otroka (C26)

- Preseganje normativa KCO razloženo preko števila otrok (B13)
- Preseganje normativa KCO v določenem obdobju (B12, C24, D28, E12)
- Pogostost klicev za namestitev (A40, C25, F45, G24)
- Redko preseganje kapacitet KCO Palčice (F37)
- Polne kapacitete (F38, G2, H12)

- Stopnjevanje problema (A41, C28, D29, E14, H11)
- Manjšanje problematike po ustanovitvi KCO Palček (F39, F41, G28)
- Neenakost med KCO-jama, pri preseganju normativa (D31, D32, F42)
- Preseganje normativa obeh KCO-jev (A37)

- Zasedanje mest drugim otrokom zaradi dolgotrajnih namestitev (D30)
- Preusmeritve zaradi preseganja normativa KCO (A39, E13, F43, F44, G25, G26, G27, H13)

- Večinski prihodi in odhodi (A35)
- Mnenje o trenutni praksi (A38, C27, D33)

- **Vrnitev otrok v krizni center Palčica**

<u>Proces vračanja otroka</u>

- Vrnitev otroka v KCO Palčica (A45, A48)
- Pogostost vračanja otrok v KCO Palčica (F46, F47, F48, F49, H14)
- Vrnitev v drugo institucijo (A43)

- Odpovedni rok (A49, A50)

<u>Razlogi za vračanje otrok</u>

- Biološke družine, kot razlog (B15, C31, D36, E17, F51)
- Rejniške družine, kot razlog (B16, C30, D37, D40, E15, E16, F50, F52, G29, G30, H15)
- Splošni razlog za vrnitev (A44, A46, A47)

- Primerjava vračanja otrok domov v preteklosti in sedanjosti (B14, D35)

Primeri in posledice vračanja

- Primer vračanja otroka v KCO Palčica (D39)
- Primer posledic vračanja otroka v KCO Palčica (D38)

Neustrezne sistemske prakse pri ponovnih namestitvah:

- Delo strokovnih delavcev na centri za socialno delo (C29, D42)
- Potreba po prenovi rejniškega sistema (D41)

- **Sistemske pomanjkljivosti in predlogi izboljšav**

  - Brez idej za spremembe (B17)
  - Pomanjkljivosti trenutne prakse (C34, C38, C39, E20, E21, E22, E24, F54, F59, H18, H19, H21)

  - Problem v bioloških starših (B19)
  - Potreba po osredotočanju na otroke (D43, F55)
  - Potreba po večji obravnavi družine (B18, D44
  - Potreba po delu s biološkimi starši (E18, F53, F56, H20, H22, H23)

  - Potreba po mobilnih službah (A51, C32, C35, E23, G33, G36)
  - Poudarek prednostnih alternativ (F58)
  - Pomembna senzitivnost strokovnih delavcev (F60, F61)
  - Potreba po hitrejših odzivih (A53, C37, E19, G35, H16, H17)

  - Pomembnost krepitve centrov za socialno delo (C33, C36, C40, F57, G34)
  - Potreba po večjem sodelovanju (A52, D45)

DRUGA TEMA: POSLEDICE DOLGOTRAJNE INSTITUCIONALIZACIJE OTROK

Posledice dolgotrajne namestitve na vedenju in čustvovanju otok

- Vedenjske posledice (A55, A57, C41, C43, F66, F67, F68, F69)
- Čustvene posledice (A58, B21, C59)
- Razvojni in kognitivni zaostanek (A66, A67, B22, C51, D61, D65, D72, D73, D64, D75)
- Potek napredka (A54, B20, E25, E26, E27, G42, G41, H24, H25)
- Vzpon in padec drugih vidikov (C51, C52, H27, H28, H29)
- Edinstvenost odziva (A56)

- Stiska zaradi prihodov in odhodov (A59, C41, C42, C44, C47, C48, D49, D54, D55, D56, D57, D58, D59, D67, D68, G39)
- Socialna izolacija otrok (C53, C54, C55)
- Negotovo okolje (C49, C50, C57, D51, D52, D53)
- Realnost otrok v KCO Palčica (D48, D50, F64, F65, F66)
- Dolgotrajna negotovost otrok (A60, A61, A62, A63)

- Poglabljanje travme (F70)
- Odmaknjenost od nasilnih dejanj (F71)
- Izpostavljenost sistemskemu nasilju (F72)

- Primer slabe prakse v KCO Palčica (G40, H30)
- Odnos med zaposlenim in otrokom (B23, C45, C46, D60)

- Primer otroka (A64, A65, B24, C56, C58, C60, D66, D69, D70, D71, E28, F73, F74, F75, G37, G38, H26)

Posledice dolgotrajne namestitve v povezavo s teorijo navezanosti

- Pomembnost referenčne osebe (A68, A77, F78, F79)
- Vzpostavljanje in prekinjanje navezanosti (A72, A75, A76, C64, C65, E32, H32, H37)
- Navezanost znotraj sistema (A70, A71, C66, C67, C68, D81, D82, D83, D84, D85, E30, F76, F77, F80, F81, E84, F84, G49, G52, G53, G54, G56, G58, H33, H34, H38)

- Stiske zaradi navezanosti na starša (B29, D77, D78, D79, G50, G51)
- Konstantna navezanost otrok na starše (B28, D76, E33, E34, F82, F83, H35)
- Zaželen odhod domov (A78, E35)

- Navezanost otrok na zaposlene (B25, C61, C62, C63, D87, E29, G48, G49, G59, H31)
- Navezanost zaposlenih na otroke (B26, D89)
- Navezanost otrok med seboj (B27, D80, E31, H36)

- Navezanost odvisna od osebnosti otrok (G44, G45, G46)
- Krizni centri, kot sodobne sirotišnice (A73)

- Drugi vidiki navezanosti (A69)

- Primer otroka (A74, A79, A80, B30, B31, B32, B33, C69, D90, E36, F85, G55, G57)

Retravmatitacija otrok

Doživljanje otroka

- Travma povzročena zaradi postopka (B34, C70, C71, C72, E37, G60, G66, G67, G68, G73, G74, G102)

- Travma ob ločitvi od sorojencev (G69)
- Retravmatizacija zaradi stikov (D94, D95, D96, G61, D103, G64, H42)
- Neprepoznano psihosomatsko stanje otroka (H43)
- Pomankanje pozornosti (A86, A88, A89)

- Retravmatizacija otroka zaradi slabe prakse v KCO Palčica (G70)
- Socialna izolacija otrok (A82, A84, A85)
- Posledice socialne izolacije otrok (A83, A90)
- Stiska otroka (A91, A92, A93)
- Nezadovoljene potrebe (A87)
- Nestabilnost pristopa dela znotraj KCO Palčica (F91, F92, F93, F94, F95, F96)
- Nestabilnost urnika znotraj KCO Palčica (F86, F87, F88, F89, F90)

- Travma povzročena zaradi prakse in delovanja strokovnih delavcev (D92, D93, E38, G62. G63, G65, G71, G72, H44, H45, H46)

- Dodatne težave (A81)

Odziv na otroka

- Pogovor z otrokom (A94, B36, D97, E39, E40)
- Potek tolažbe (A97, C76)
- Odvzemanje krivde (A95)
- Preusmerjanje pozornosti (A98)
- Prilagajanje odziva (A96, C73)

- Odnos do otroka (E41)
- Ponujanje varnosti, kljub osebnemu doživljanju (C78)
- Pomembnost oblikovanja toplega okolja in sprejemanja (C75)
- Pozornost na otrokovo čustvovanje in vedenje (H47)

- Različne predstave o potrebnem odzivu (G85)
- Težavnost dela (C74, C77, D98, D99, D100, D101, F99, F100, G75, G76, G77, G79)
- Večja vloga rejnika (G78)
- Potreba po kadru in strokovnih delavcih (B35, H51)
- Potreba po večji senzibilnosti (F107, F108, F109, F110, G89, G90, H48, H49, H50, H52)

Prepoznavanje travmatičnih odzivov

- Težko prepoznavanje travmatičnih odzivov (B37, C80, G80)
- Prepoznavanje travme, glede na okoliščine (E42)
- Spolna zloraba hitro prepoznavna (B41)

- Nepoznavanje otroka (A99, B39, B40)
- Spoznavanje otroka (A100, G81, G83)

- Prilagajanje vedenja izvoru (A102, B38, C81, C82, D104, D105, E43)

- Pozornost odziva ne glede na izvor (A103, C79, F101, F103, F104, F105, F106, G82, G84, G87, H53, H54, H56)
- Pomen instinkta (A101)

- Primer vedenja zaposlenega (A104, B42, E44, G86, G88, H55)
- Primer odnosa zaposlenega (A105)

TRETJA TEMA: VLOGA KRIZNEGA CENTRA

Dolgotrajna namestitev v povezavi s strokovnim delom

- Vzpostavitev globljega odnosa (H57, H58)
- Vedno večja navezanost na otroke (C87)
- Prevzemanje vloge starša ob dolgotrajnosti bivanja otrok (A110, D110. D111, D112, E47)

- Nepoznavanje sprememb v vlogi (G91)
- Povečanje socialne izolacije (C84)
- Ponavljajoča se rutina (B43, C83, C85, C86, H59)

- Vedno večje zahteve dela (D106, D107, D108, E46, E48, F112, F113, F116, F118, G93, G92, G93, G94, G95, G96)
- Več vdanosti nad postopki (B44)
- Več potrebe po varnosti (A108, A109, G97)
- Poudarek na čustveni regulaciji zaposlenih (A106, F117)
- Več pomoči pri čustveni regulaciji otrok (A107, F111)

- Nujnost dopolnitve znanja in delovanja KCO Palčica (F114, F115, F119)

Strokovna podlaga dela

- Znanje vzgojiteljske srednje šole (A111, E49)
- Znanje pridobljeno na fakulteti (A112, B45, C88, C92 F97, F98, H60)
- Znanja pridobljena preko dodatnih izobraževanj (C90, E50)
- Znanje pridobljeno iz strani drugih zaposlenih (D113)
- Znanje izhajajoče iz teorij (F120)
- Lasten občutek za delo z otroci (C89, D114, E51)

- Izkušnje v Palčici (E1, E2, D34, A113, C2)
- Pretekle izkušnje (A114, C1, C91 D112)

- Uporaba znanja glede na potrebe otroka (A115, F121, F122, F123, G98, G99, H63)

- Uporaba znanje se ne spreminja s dolgotrajnostjo nastanitve (B46, B62)

- Primer slabe prakse v KCO Palčica (G101, G102, G103)
- Spremenjen pristop s izkušnjami (H61)
- Potreba po širši teoretični podlagi zaposlenih v KCO Palčica (G100, G104)

Dolgotrajna institucionalizacija ter zanemarjanje in nasilje

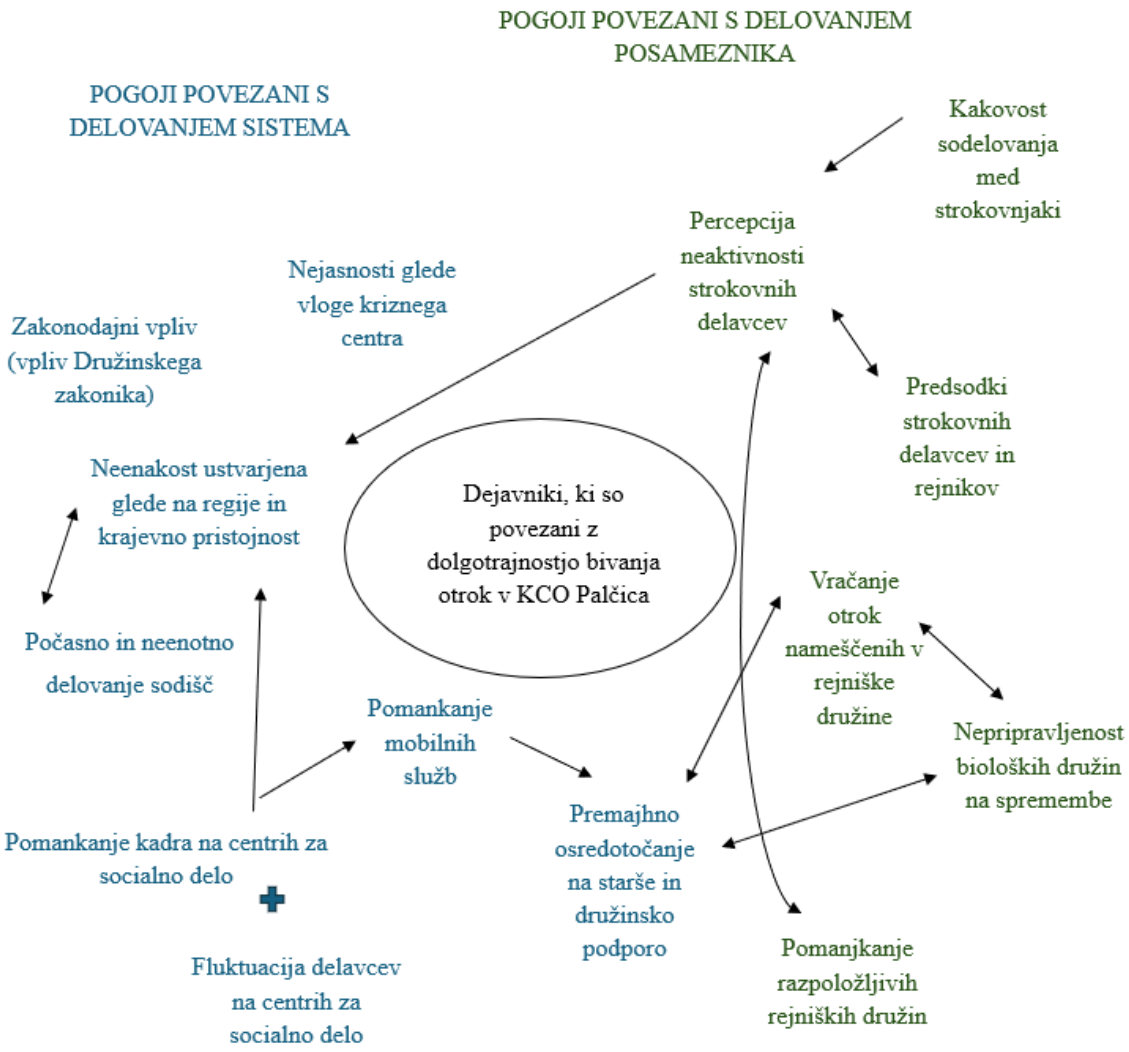
- Dolgotrajna institucionalizacija, je oblika zanemarjanja (A116, B47, C93, D117, E52, F125, F128, F124, F130, F131, F132, G105, H64, H65)

- Zanemarjanje zaradi pomankanja kognitivne stimulacije, ampak ne navezanosti (D115, D116)
- Primer vprašanja manjšega zla (A118, C94)
- Izbira manjšega zla (A117, D118)

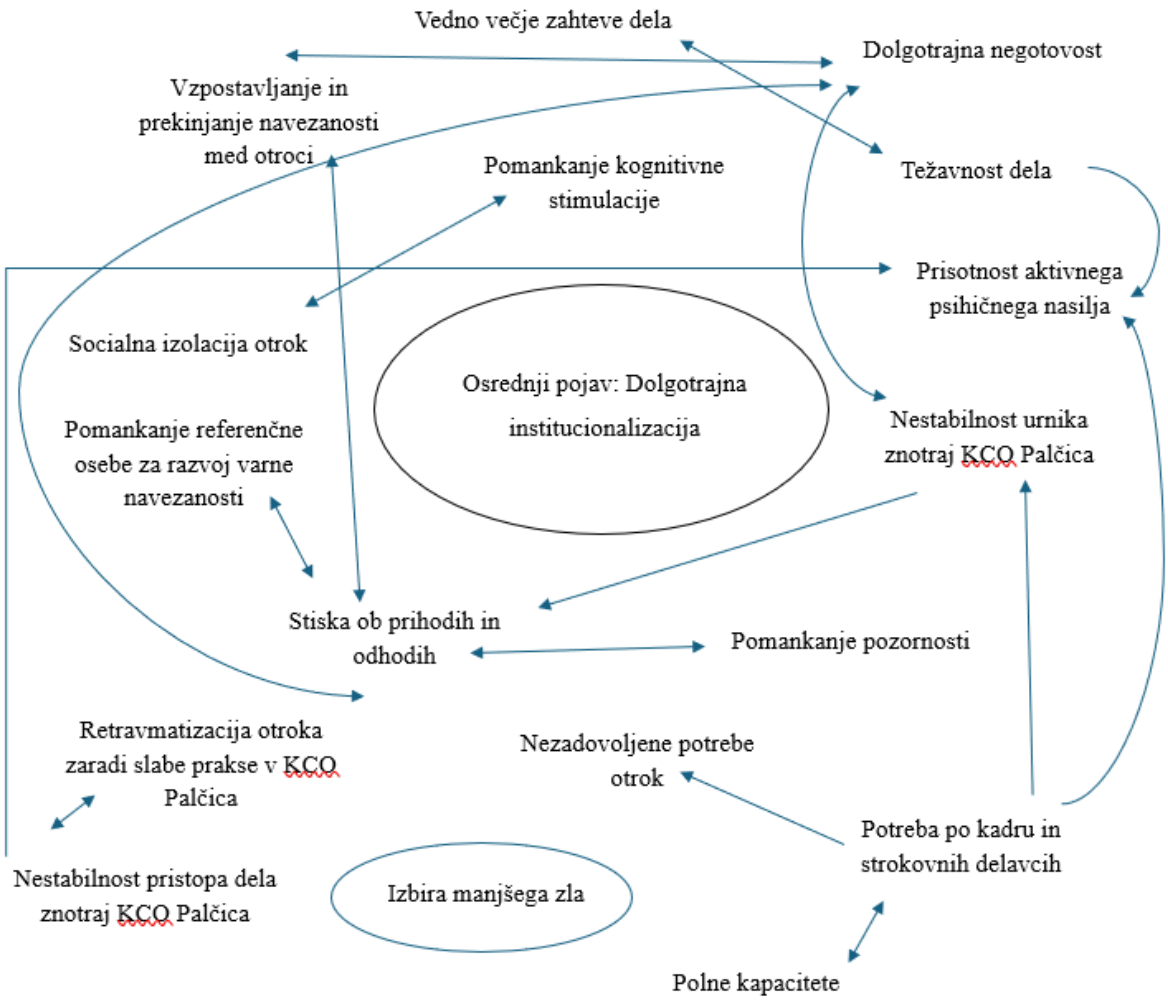
- Prisotnost aktivnega nasilja v KCO Palčica (F126. F127, G106)
- Oblike zanemarjanja otroka v instituciji (D119, D120, D121, D122, E53, E54, F129)

- Trenutna praksa (A119, A120, A121 A122)

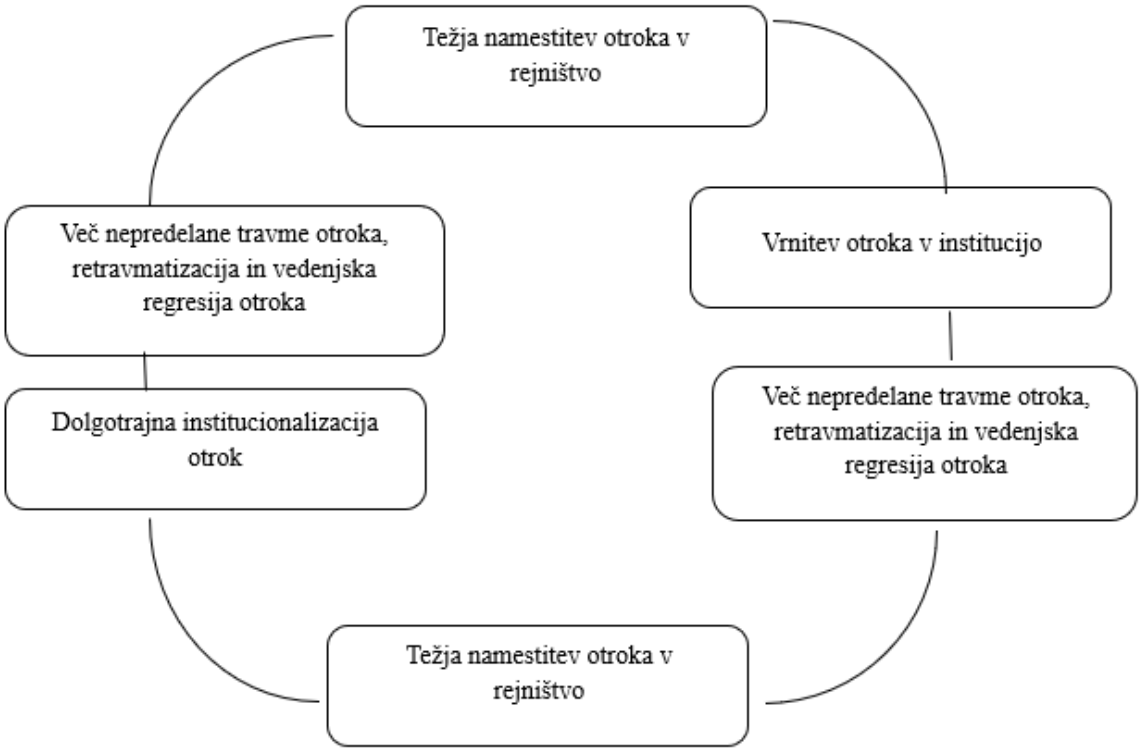
9.4 PRILOGA 4: ODNOSNO KODIRANJE

Slika 2: Dejavniki, ki so povezani z dolgotrajnostjo bivanja otrok v KCO Palčica

Slika 3: Osrednji pojav: Dolgotrajna institucionalizacija

Slika 4: Pogoji, ki vplivajo na potek in dinamiko dolgotrajne institucionalizacije otrok